

**CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE
MÜCADELE KILAVUZU**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Bu Yayın, TR2009/0136. 02-02/039 numaralı CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELEDE UZMANLIK KÖPRÜLERİ başlıklı Proje Kapsamında Hazırlanmıştır.

Proje Ortakları

**Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM)
Nevşehir Belediyesi
Ahiler Kalkınma Ajansı
Kırşehir Belediyesi,
Zonguldak Belediyesi
Karadeniz Ereğli Belediyesi,
İtalya Gorizia İl İdaresi,
Monfalcone Belediyesi
Sacile Belediyesi,
Slovenya Koper Belediyesi “Sosyal Yardım Merkezi”,
Koper Üniversitesi ve Novo Mesto Belediyesinin sivil toplum örgütü "Gönüllü
Çalışmaları Geliştirme Derneği",
Fransa Yerel Demokrasi Ajansı Derneği (ALDA).**

Yayının İeriğine Ait Tüm düşünce ve ifadeler proje ortaklarına ait olup buradaki görüşler AB'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi görüşlerini ifade etmemektedir.

**2014-2015
NEVŞEHİR**

**İÇİNDEKİLER
Önsöz**

Giriş

1. CİNSİYETE YÖNELİK ŞİDDET: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Şiddetin Nedenleri

1.2. Şiddetin Türleri

1.2.1. Fiziksel Şiddet

1.2.2. Psikolojik/Duygusal Şiddet

1.2.3. Cinsel Şiddet

1.2.4. Ekonomik Şiddet

1.3. Şiddetin Sonuçları

2. CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELEDE HUKUKSAL ÇERÇEVE

2.1 Uluslararası Mevzuat

2.1.1. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

2.1.2. Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

2.1.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

2.1.4. Pekin Eylem Platformu

2.1.5. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

3. TÜRKİYE'DE CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELEDE HUKUKSAL MEVZUAT

3.1 Ulusal Mevzuat

3.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

3.1.2. 4721 Sayılı Medeni Kanun

3.1.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

3.1.4. 4857 Sayılı İş Kanunu

3.1.5. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

3.1.2. Yerel Mevzuat

3.1.2.1. 6360 Sayılı Büyükşehir ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu

3.1.3. Diğer Düzenlemeler

3.1.4. Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadeleye Yönelik Uluslararası ve Ulusal

Mevzuatın Değerlendirilmesi

3.2 Cinsiyete Dayalı Mücadelede Sorumlu Kurumlar

3.2.1. Kolluk Kuvvetleri

3.2.2. Cumhuriyet Savcılığı

3.2.3. Aile Mahkemeleri

3.2.4. Valilik/Kaymakamlık

3.2.5. Barolar

3.2.6. Sağlık Kuruluşları

3.2.7. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) İlçe Müdürlükleri

3.2.8. ŞÖNİM/KOZA

3.2.9. Kadın Sığınma Evleri

3.2.10. Kadın Danışma Merkezleri

3.2.11. Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)

3.2.12. ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Danışma Hattı

3.3 Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eden Sivil Toplum Kuruluşları

3.4 Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Uygulanan Araştırma

3.4.1. Araştırmanın Amaç ve Hedefleri

3.4.2. Araştırmanın Yöntemi

3.4.3. Kamu Kurumlarına Uygulanan Anketlerin Değerlendirilmesi

- 3.4.3.1. Demografik Veriler
- 3.4.3.2.Örnekleme Dahil İl/İlçelerdeki Kurumlarda Cinsiyete Dayalı Veriler
  - 3.4.3.2.1. Kamu Kurumlarında Çalışan Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı
  - 3.4.3.2.2. Kamu Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Cinsiyete Göre Dağılımı
- 3.4.3.3. Örnekleme Dahil Olan İl/İlçelerin Cinsiyete Dayalı Şiddet Karneleri
- 3.4.3.4.Araştırma Bulguları
- 3.4.4. Stk'lara Uygulanan Anketlerin Değerlendirilmesi
  - 3.4.4.1.Demografik Veriler
  - 3.4.4.2. Araştırma Bulguları
- 3.4.5. Araştırma Hakkında Genel Değerlendirme
- 3.4.6. Araştırma Sonucunda Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Ortaya Çıkan İyi Uygulamalar/Örnekler
  - 3.4.6.1. Nevşehir Valiliği**
    - 3.4.6.2. Nevşehir Belediyesi**
    - 3.4.6.3. Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü**
    - 3.4.6.4. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM)**
    - 3.4.6.5. Zonguldak Kent Konseyi Kadın Meclisi**
    - 3.4.6.6. Kırşehir Kent Konseyi Kadın Meclisi**

4. AVRUPA BİRLİĞİ PAYDAŞLARINDA CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELE

4.1 AB Paydaşlarında; Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede **Ulusal ve Yerel** Hukuksal Mevzuat

4.2. Cinsiyete Dayalı Mücadelede Sorumlu Kurumlar ve STK'lar

- 4.2.1. Kolluk Kuvvetleri
- 4.2.2. Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Bölgesel Komisyonu ve Refah Konseyi
- 4.2.3. Sosyal Hizmet Merkezleri ve Hastaneler
- 4.2.4. Sosyal Çalışma Merkezi
- 4.2.5. Kriz Merkezleri
- 4.2.6. Güvenlik Evleri/ Sığınma Evleri
- 4.2.7. Kadın Danışma/Dinleme Merkezleri
- 4.2.8.Üniversiteler

4.3. Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eden Sivil Toplum Kuruluşları

4.4. Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Uygulanan Araştırma

4.5. İtalya, Slovenya ve Türkiye Değerlendirmeleri ve Örnekler

5. CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETI ÖNLEMEDE EYLEM PLANI TAVSİYESİ

5.1. Farkındalık Yaratma ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yönünde Zihniyet Dönüşümünün Sağlanması

5.2. Kurumsal Düzenlemeler

- 5.2.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sorumlu Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarını Duyarlı ve Çözüm Odaklı ve İşbirliği İçinde Yerine Getirmesinin Sağlanması

- 5.2.2. Mağdura Hizmet Veren Personel ve Birimin Nitelikli Hizmet Sunumu
- 5.2.3. Faillerin Rehabilite Edilmesinin Sağlayıcı Programların

Gerçekleştirilmesi

- 5.2.4. İlde Topumsal Cinsiyet Eşitliği ve Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eğitimleri Verecek Eğitici Havuzunun Oluşturulması
- 5.2.5. Üniversitelerde Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Yaygınlaştırılarak Yerel/Ulusal Düzeyde Kadın Sorunlarının Çözümünde Temel Aktör Olmasının Sağlanması
- 5.2.6. Kadın Sığınma Evlerinin Niceliksel ve Niteliksel Olarak İhtiyacı Karşılacak Düzeye Getirilmesi Sağlanmalıdır
- 5.2.7. ŞÖNİM/KOZA'lerin Tüm İllere Yaygınlaştırılması ve Uygulamadaki Eksiklerinin Giderilmesi
- 5.2.8. Cinsiyete Dayalı Şiddetin Önlenmesinde Medyanın Olumlu Bir Rol Üstlenmesi Sağlanmalıdır.
- 5.2.9. STK'ların Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Kapasite Sorunlarının Giderilmesi ve Kamu Kurumları İle STK'lar Arasında Gereken İşbirliğinin Sağlanması

5.3. Yasal Düzenlemeler

- 5.3.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Devlet Politikası Haline Gelmelidir.
- 5.3.2. Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önlemek Üzere Gerekli Yasal Düzenlemeler En Kısa Zamanda Bu Alanda Çalışan Toplumun Tüm Aktörlerinin Katılımı ve İşbirliği ile Tamamlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ÖNSÖZ

Derneğimizin kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarında bir dönüm noktası olan bu araştırma projesi ile işbirliği yaptığımız tüm ortaklarımızla çok zorlu, gayretli bir o kadar da verimli bir yolculuğumuz oldu. Bu çalışmamızla tüm dünyada büyük emek verilerek yürütülen cinsiyete dayalı şiddetle mücadele çalışmalarına ve tarihine somut bir katkı sunmayı amaçlamaktayız. Nevşehir, Kırşehir, Karadeniz Ereğli ve Zonguldak Belediyesi ile Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, C.M.C. HOPE - ONLUS, Gorizia Provincial Administration Monfalcone Municipality, Sacile Municipality, Association for Developing Voluntary Work Novo Mesto, Center za socialno delo Koper University of Primorska, Science and Research Centre of Koper, Association of Local Democracy Agencies, Ahiler Kalkınma Ajansı ve Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği ortaklığında 02.02.2014 - 31.10.2015 tarihleri arasında sürdürülen “Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Uzmanlık Köprüleri” başlıklı projemiz Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel ve Ulusal STK’ların Kapasitesinin Güçlendirilmesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’Aile İçi Şiddetle Mücadelede Kadın Konukları’projesi hibe bileşenleri kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği 2006 yılında kurulduğu günden beri “Kadına Yönelik Şiddet”, “Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları”, “Sığınmacı Göçmen Mülteciler”le ilgili yerel ve ulusal düzeyde çalışmalarını aralıksız bir biçimde büyük bir gayretle sürdürmüştür. Bu proje ile derneğimiz Avrupalı ortaklarımız eşliğinde bu çalışmalarını küresel düzeyde genişletme fırsatını yakalamış, Slovenya ve İtalya daki Belediyeler, STK lar ve Üniversite ile ortak çalışma ve deneyim paylaşımı ile daha somut ve kalıcı çözümler üretme yönünde hedef eşliğini yükseltmiştir.

Proje kapsamında Cinsiyete Dayalı Şiddet konusunda iyi uygulamalar ve özel ihtiyaçlar tespit edilerek iyi uygulamalar yerinde izlenmiştir. İtalyan ve Sloven ortaklarımızın ulusal ve yerel mevzuatları Türkiye mevzuatı ile birlikte karşılaştırmalı bir biçimde incelenmiş, olumlu yönlerin örnek alınması hedeflenmiştir.

Derneğimizin yürüttüğü bu projede Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından projemizin ulusal ortağı olan 4 ilde cinsiyete dayalı şiddet sorununun çözümünde hayati rolü olan temel aktörlerin -kamu kurumları ve STK’ların- cinsiyete dayalı şiddetle ilgili temel algılarının tespit edildiği bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu alan çalışması ile cinsiyete dayalı şiddetle mücadeleye nereden başlanılması ve nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair somut bir yol haritası çıkarılmıştır. Koper Primorska Üniversitesi’nin de buldukları yerde gerçekleştirmiş olduğu Kadına yönelik şiddetle ilgili algı ve mevcut durumu tespit ettiği araştırma da kılavuzumuzda yer almıştır.

Bu proje kapsamında hazırlanan “ Kadına Yönelik Şiddet ve Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Klavuzu”nun İtalya, Slovenya ve Türkiye’de bulunan tüm Kamu Kurum ve Kuruluşlarına, STK lara rehber olacağı umuduyla bu süreçte emeği geçen tüm ortak ve iştirakçilerimize teşekkür ederim.

Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği
Hayriye DEMİRBİLEK

GİRİŞ

Simone de Beauvoir (1993: 17) 1949 yılında “... Erkek Özne’dir, Mutlak Varlık’tır, kadınsa Öteki Cins’tir.” ifadesiyle kadınların öteki konumuna itilmesine çarpıcı bir biçimde dikkat çekmişti. Maalesef yüzlerce yıldır süregelen -öteki cins olarak konumlandırılan kadına yönelik- cinsiyete dayalı eşitsizliğin nedenleri ve sonuçları küresel çapta mücadele edilmesi gereken bir sorunlar yumağı haline gelmiştir. Dünya genelinde milyonlarca kişi sadece kadın oldukları için ayrımcılığa ve şiddete uğramaktadır. Çok boyutlu bir sorun olan kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak, küresel ve ulusal düzeyde tüm kesimlerin ortak ve kararlı mücadelesi ve bütüncül bir yaklaşımla mümkün olacaktır. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalarda, disiplinler arası bir yaklaşımla, ilgili tüm tarafların önleme, koruma, cezalandırma ve politika boyutuyla sürecin içinde yer alması büyük önem arz etmektedir.

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve kültürel normların beslediği cinsiyete dayalı şiddet olgusunun çözümünde devletlerin bu sorunu tanıması ve bu yönde ciddi politikalar geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Sorunun varlığını kabul etmek ve bu sorunu çözmek üzere kararlı, etkili ve sürdürülebilir çözümler üretmek devletlerin en temel önceliklerinden biri olmalıdır. Cinsiyete dayalı şiddet sorununun çözümünde rol oynayan temel aktörlerden biri de bu alanda çalışan stk’lardır. Stk’lar kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı lobicilik ve savunuculuk faaliyetleri sürdürmekte, kadın danışma merkezi ve sığınma evleri açmakta, kampanyalar ve çeşitli etkinliklerle kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmaya dönük mücadeleyi aktif biçimde sürdürmektedir. Tüm bu faaliyetleri etkin ve aktif bir biçimde yürütebilmek için maalesef Türkiye’deki stk’lar yeterli maddi güç, nitelikli insan gücü, gönüllü üye, vb, kaynağa sahip değildir. Stk’ların kaynak sıkıntısı ve kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliğinin yeterli düzeyde olmayışı cinsiyete dayalı şiddetle mücadele potansiyelini ve bu yönde yürüteceği faaliyetleri sınırlandırmaktadır. STK’ların devletin cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede yürüttüğü ya da yürütmek zorunda olduğu faaliyetleri izleme, değerlendirme ve raporlama işlevi amaca ulaşılmasında büyük önem taşımaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemelerin yeterli olmadığını tarihsel ve küresel düzeyde yaşanan tecrübeler ortaya koymuştur. Yasal düzenlemeler kadar bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması, cinsiyet temelli şiddetten korunma ve zararların telafisi ve failerin yargıya intikal etmeleri için kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi ve korunmasına katkı sağlamak, mağdura ve nihayetinde şiddet uygulayana yönelik koruma, tedavi, rehabilitasyon hizmetleri sunulması ile konu hakkında toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması da büyük önem taşımaktadır.

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelenin çok geniş bir yelpazede, tüm tarafların kapsamlı işbirliği ve ortak duruşuyla çözülebileceği inancıyla ulusal ve uluslararası ortaklardan oluşan ekibimizle “Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Uzmanlık Köprüleri” başlıklı araştırma projesi hazırlanmıştır. Türkiye'deki ortaklar arasında (müracaatçı olarak) "Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği" (KAPKAD) sivil toplum örgütü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM)), Kapadokya Bölgesi'nden iki belediye (Nevşehir, Kırşehir), Karadeniz Bölgesinden iki belediye (Karadeniz Ereğlisi, Zonguldak) ve Ahiler Kalkınma Ajansı bulunmaktadır.

Uluslararası ortaklarımız; İtalya'dan Gorizia İl İdaresi, Monfalcone ve Sacile belediyeleri ve sivil toplum örgütü "CMC Hope", Slovenya'dan Koper Belediyesi “Sosyal Yardım Merkezi”, Koper Üniversitesi ve Novo Mesto Belediyesi'nin sivil toplum örgütü "Gönüllü Çalışmaları Geliştirme Derneği", Fransa'dan Avrupa Konseyine ait bir sivil toplum kuruluşu olan dernek Yerel Demokrasi Ajansı Derneği (ALDA)'dır.

Bu proje ile cinsiyete dayalı şiddet konusunda engin bir deneyime sahip olan Türk ve Fransız –İtalyan-Sloven STK ve belediyelerinin katılımı; kadına karşı şiddetle mücadele eden yerel ve ulusal Türk sivil toplum örgütleri için kapasite geliştirmek desteklemek, sivil toplum örgütleri arasında işbirliği ve bir ağ oluşturulması ve kadınlara hizmet vermekte olan yerel makamlarla ortaklıkları teşvik etmek/desteklemek amaçlanmıştır.

Uluslararası ortaklıkla yürütülen bu projede en büyük kazanımlardan biri her ülkede cinsiyete dayalı şiddetle mücadele için gerçekleştirilmiş olan iyi uygulamaların, deneyimlerin paylaşılması olmuştur. Bu olumlu deneyimler her ülke için üretilecek çözümlerde ve oluşturulacak politikalarda yol gösterici bir rol oynamıştır ve oynayacaktır.

Sürdürülebilir ve işleyen yerel, bölgesel, ulusal ağların tesisi ve kadına karşı şiddet ve cinsiyet sorunları alanında çalışan uluslararası sivil toplum örgütleri ağlarına katılım projenin temel hedeflerinden biri olmuştur. Önleyici tedbirler ve yanlarında bulunan çocuklarıyla birlikte mağdurlara yardım konusuna özel olarak odaklanmak kaydıyla, iyi uygulamalar ve çalışma deneyimlerinin belirlenerek paylaşımı proje hedeflerinden biri olmuş proje sürecinde bu hedefe başarıyla ulaşılmıştır.

Eğitim materyallerinin geliştirilmesine/uyarlanmasına destek ve kadına karşı şiddet ve cinsiyete dayalı şiddetten etkilenen farklı hedef kitleler için eğitimlerin verilmesi, kadına karşı şiddet ve cinsiyete dayalı şiddet konusunda bilinçlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması, farkındalık kampanyaları ve malzemelerinin organize edilmesi projede hedeflenen ve başarıyla gerçekleştirilen faaliyetler olmuştur.

Bu projede gerçekleştirilen en özgün katkılardan birisi de proje ortağı iki üniversitenin (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Koper Üniversitesi) ayrı ayrı yürütmüş olduğu alan

çalışmalarının bulgularıdır. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede hayati önem taşıyan bu veriler atılacak somut adımların belirlenmesinde ve politika üretilmesinde en temel kaynaklar olacaktır. Projenin en güçlü yanlarında biri projenin AB-Türkiye ortaklığında kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri işbirliği ile gerçekleştirilmesidir. Cinsiyete dayalı şiddet sorununun etkili ve kalıcı bir biçimde çözümü; yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde kamu kurumları ve stk'lar ile özel tüm kurumlar arasında güçlü bir iletişim ve işbirliği ağının kurulmasına bağlıdır. Bu araştırma projesi ile bu yönde önemli bir adım attığımızı umuyoruz.

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede mevcut durum ve çözümlerle ilgili kurumlar hakkında doğru bilgi alma ihtiyacını da gidermek üzere şu an elinizde tuttuğunuz kılavuz hazırlanmıştır. Projenin en değerli çıktılarında biri olan bu kılavuzla cinsiyet eşitliği ve cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede farkındalığı arttırmak ve çözüm üretmek için somut adımlar atabilmek amacıyla tüm toplumun bilgilenme ve bilinçlenmesine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Araştırma projesinin somut çıktısı olan bu kılavuzun geniş kitlelere ulaşması ve ilgili tüm taraflara, cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede atacakları adımlarda ışık tutması umudu ile projede yer alarak emek verenlere; Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği (Hayriye Demirbilek, Ayşegül Baysal, Mukaddes Eski, Şükrü Ağdırmaz), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (Yrd. Doç. Dr. Leyla KAHRAMAN, Yrd. Doç. Dr. A. Burak KAHRAMAN) Nevşehir Belediyesi (Nermin Gürsoy, Şermin Tatar), Kırşehir Belediyesi Karadeniz Ereğli Belediyesi (Meltem Gökten, Baki Kara, Mustafa Üresin), Zonguldak Belediyesi (Necati Akkaş, Rıza Kemal Cangöz), C.M.C. HOPE-ONLUS (Diego Santaliana, Jesmis Tescaro), Gorizia Provincial Administration (Elena Sgiarovello, Cristina Giuressi), Monfalcone Municipality (Nives Bacci), Sacile Municipality (Arianna Zanini), Association for Developing Voluntary Work Novo Mesto (Mitja Bukovec, Andreja Lustek), Center za socialno delo/Koper-Center for Social Work Koper (Damjana Jurman, Tamara Mijatovic), University of Primorska (Ana Kralj, Tjasa Zakelj), Association of Local Democracy Agencies (Stanca Parac Damjanovic, Barbara Elia), Ahiler Kalkınma Ajansı (Zeynep Saliha Koçin, Alper Avşar, Muhammed Öztürk) ve projemize her aşamada destek veren Nevşehir Valiliğine ve tercüman Abidin Büyükköse'ye teşekkür ediyoruz. Kılavuzda yer alan Eylem Planı tavsiyelerinin ilgili tüm tarafların işbirliği, kapsamlı ve koordineli çalışmalarıyla en kısa zamanda hayata geçirilebilmesi dilekleriyle.

1.CİNSİYETE YÖNELİK ŞİDDET: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Cinsiyete yönelik şiddet, belirli bir cinsin salt cinsiyetinden dolayı uğradığı şiddet türüdür ve bu durum özellikle kadınların dünyanın her yerinde yaşadığı bir sorundur. Kadına

yönelik şiddet Birleşmiş Milletler'in 1993 yılında kabul ettiği *Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi*'nde;

“kamusal ve özel alanda gerçekleşen, kadınların fiziksel, cinsel, duygusal zarar görmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması olası, her türlü cinsiyet temelli şiddet eylemi veya bu eylemin yapılacağına ilişkin tehdit ya da zorlama ve keyfi olarak özgürlüğün kısıtlanması” şeklinde tanımlanmıştır (http://www.bilka.org.tr/kadina-yonelik-siddetin-ortadan-kaldirilmesi-icin-_6921.html).

Mayıs 2011'de devletlerin imzasına açılan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde ise “kadına karşı şiddetten, *kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacağı*” ve “*bu terimin toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemlerini kapsayacağı*” ifade edilmektedir. Aile içi şiddet, aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her tür fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir (Avrupa Konseyi, 2011).

Dünya Bankası verilerine göre dünya genelinde şiddet nedeniyle hayatını kaybeden 15-44 yaş grubundaki kadınların sayısı kanser, sıtma, trafik kazası ve savaşlar nedeniyle ölen kadınlardan daha fazladır. (<http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/uluslararasi-sozlesmelerde-kadinin-insan-haklari/kadina-yonelik-siddet-ve-aile-ici-siddetin-onlenmesi-ve-bunlarla-mucadeleye-iliskin-avrupa-konseyi-sozlesmesi-istanbul-sozlesmesi-2/>). Birçok toplumda kadınlar, toplumsal sınıf ve statülerinden bağımsız olarak şiddete maruz kalmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) araştırmasına göre, küresel olarak kadınların %35,6'sı fiziksel ve/veya cinsel şiddet görmektedir. Avrupa'da %27,2 olan bu oran, Amerika'da %36,1'e, Güneydoğu Asya'da %40,2'ye, Afrika'da %45,6'ya, Batı Pasifik'te ise %68'e kadar çıkmaktadır. Tanınmayan kişiler tarafından cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı ortalama %7,2'dir. (WHO, 2013).

Küresel düzeyde yapılan çalışmalar, kadınların, ailede, eş ya da sevgili ile ilişkilerinde, işyerinde, sokakta ve eğitim kurumlarında yaygın olarak fiziksel, sözel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddet; aile içi şiddet, kadın ticareti, taciz, tecavüz, namus bahanesiyle işlenen cinayetler, zorla evlendirme, kadın sünneti, kız bebeklerin öldürülmesi gibi şekillerde tüm dünyada yaygın bir biçimde yaşanmaktadır. Her yıl binlerce kadın yaşadığı şiddet nedeniyle sakat kalmakta ya da ölmektedir.

Türkiye medyasında yer alan haberlere göre,“Erkekler son 5 yılda en az 1134 kadın öldürdü.” Sadece 2014 yılında en az 281 kadın öldürdü, 109 kadın ve kız çocuğuna tecavüz

etti / tecavüz girişiminde bulundu, 560 kadını yaraladı, 140 kadın ve kız çocuğuna cinsel tacizde bulundu. Her 5 kadından 1'i boşanmak veya ayrılmak istediğini söylediği için öldürüldü. Öldürülen kadınların % 46'sını kocası, % 16'sını erkek akrabaları, % 10'u sevgilisi, % 6'sı eski kocası, % 4'ü eski sevgili, % 3'ü reddedilen erkekler, % 12'si diğer erkekler tarafından öldürüldü. İç Anadolu Bölgesi nüfusa oranlı şiddet endeksinde 5. Sırada yer almakta, erkek şiddeti haberlerinin % 14'ü İç Anadolu Bölgesi'nden gelmiştir.”(<http://bianet.org/bianet/kadin/161558-erkekler-2014-te-281-kadin-oldurdu>).

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM) kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarını belirlemek, nedenlerini tespit etmek ve bu konuda veri toplama ihtiyacını gidermek amacıyla, 2008 yılında ilk defa kapsamlı bir “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İç Şiddet Araştırması” gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Benzer şekilde kapsamlı çalışma KSSGM tarafından yaptırılmıştır (<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>, http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2014_Ozet_Rapor.pdf,).

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İç Şiddet 2008 ve 2014 Araştırma sonuçlarına ilişkin bazı veriler şu şekildedir:

- 2014 araştırmasında ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya eski eşi tarafından **fiziksel şiddete** maruz bırakılan kadınların oranı **%36**'dır (son on iki ayda %8). Bu oranın 2008 araştırmasın %39 olduğu görülmektedir.
  - Yaşamının herhangi bir döneminde **duygusal şiddet** yaşayan kadınların oranı **%44**'tür. Bu oranın 2014 ve 2008 araştırmalarında değişmediği gözlemlenmektedir.
  - 2014 araştırmasında yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı **%12**'dir (son on iki ayda %5). 2008 araştırmasında ise bu oran %15 olarak görülmektedir. 2014 araştırmasında yaşamın herhangi bir döneminde **fiziksel veya cinsel şiddetin** birlikte yaşanma oranı **% 38**'dir. 2008 araştırmasında ise bu oran **%42**'dir.
  - 2014 araştırmasında **kentte fiziksel şiddet** oranı %35 iken **kırda** %37,5'tir. 2008 araştırmasında **kentte fiziksel şiddet** oranı %38 iken **kırda** %43'tür. 2014 araştırmasında yaşadıkları fiziksel şiddet sonucunda **yaralanan kadınların** oranı **%26**'dır. 2008 araştırmasında ise bu oran %25'tir..
  - 2014 araştırmasında **en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlardan eğitimi olmayanların oranı %43, lisans ve lisansüstü üzeri düzeyde eğitim alanların oranı ise %21**'dir. 2008 araştırmasında ise bu oran eğitimi olmayan kadınlar için %55,7'dir.
  - 2014 araştırmasında yaşadıkları şiddeti **kimseye anlatamayan kadınların** oranı %44'tür. 2008 araştırmasında ise bu oran %48,5'dir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>).
- Gebelik boyunca 10 kadından 1'i şiddet görüyor. Her 3 evlilikten biri “çocuk” evliliğidir. Ailelerde %12 olan cinsel şiddet, çocuk evliliklerinde %19'lara çıkıyor. Duygusal şiddet % 50'lerdedir. Maalesef kurumsal başvuru yapan kadın sayısı %11'dir. (<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>).
- Kadınların eğitim düzeyi düşükçe cinsel şiddete uğrama tehlikesi yine artmaktadır. Bununla birlikte boşanmış/ayrı yaşayan kadınların cinsel şiddete maruz kalma durumu daha fazlaşmaktadır. Araştırmanın sonuçları, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için alınan önlemler ve üretilen politikalara temel oluşturmaktadır.

Türkiye Büyük millet Meclisi Genel Kurulu, 25 Kasım 2014 tarihinde Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına karar vermiştir. Meclis Araştırma Komisyonu 8

Mayıs 2015 tarihinde hazırladığı 2 bölümlük raporu yayınladı (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss.717-bolum-1.pdf>,

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss.717-bolum-2.pdf>). Rapora göre çok boyutlu bir sorun olan kadına yönelik şiddet sorunu; yoksulluk, işsizlik, göç ve (çarpık) kentleşme gibi olgularla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca toplumsal yapıya dayalı faktörlerin yanı sıra kadınların erkeklere ekonomik olarak bağımlı olmaları, kadınların kaynaklara erişiminin yetersiz olması, eğitim imkanlarına erişimde karşılaşılan sorunlar, kayıt dışı ve/veya düşük ücretli/prestijli işlerde istihdam veya istihdam imkanlarının sınırlılığı, yoksulluk, işsizlik kadına yönelik şiddetin ekonomik nedenleri ve risk faktörlerini oluşturmaktadır.

Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı'ndan alınan veriler doğrultusunda 2013'de öldürülen kadın sayısı 175, 2014'te 194, 2015'in ilk 6 ayında ise 112 olarak tespit edilmiştir. Sorunun ne kadar yakıcı bir sorun olduğu bu verilerden de anlaşılmaktadır (<http://www.gercekgundem.com/kadin-saglik/166493/kadina-yonelik-siddet-giderek-artiyor>).

Cinsiyete dayalı şiddet konusu irdelenirken dikkate alınması gereken bir sorunu da mülteci kadınlar oluşturmaktadır. Mülteci kadınların şiddet sarmalındaki konumu ayrıca ele alınmaya muhtaçtır. Sığındıkları ülkelerde taciz, tecavüz ve zorla evlendirme ile karşı karşıya kalan kadınların sayısının arttığı iddialarına her gün yenisi ekleniyor. Türkiye'deki mevzuata göre de mültecilerin ve sığınmacıların yaşamak için gönderildikleri kentlerde barınma, yiyecek ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarını kendilerinin karşılaması esastır. Ancak toplumsal cinsiyete dayalı zulüm sonucu yaşanabilecek travma, depresyon, diğer sağlık sorunları ve kalıcı yaralanmalar gibi sebepler, mülteci ve sığınmacıların başta dil engeli olmak üzere birçok değişik nedenden dolayı kısıtlı olan işgücü piyasasına katılımlarını ve kendilerini idame etme yeteneklerini daha da sınırlamaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet sadece kaçıştan öncesinde ve kaçış esnasında değil; sığınılan ülkede de kız çocuklarını ve kadınları tehdit eder. Özetle, oldukça karmaşık ve dinamik olan kentsel alanlarda bu tür fiillerin önüne geçilmesi ve yeterli korumanın sağlanabilmesi; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliğiyle sağlanabilir (<http://www.hyd.org.tr/multecielkitabi/kitap9.asp?idm=mands>). Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği Mülteci kadınlara yönelik bir çok etkinlik yapmakta ve bu konuda çalışan diğer stk'larla ortak çalışmalara da imza atmaktadır.

1.1. Şiddetin Nedenleri

Genellikle eş, nişanlı, flört ilişkisi içinde olunan erkek, baba ve erkek kardeş tarafından uygulanan cinsiyete dayalı şiddet, kadını baskı altında tutmayı amaçlayarak, erkek egemenliğinin sürdürülmesini sağlar. Özellikle geleneksel toplumdan modern topluma geçiş sürecinde şiddet, kadına biçilen ikincil konumun devam ettirilmesi amacıyla uygulanabilmektedir.

Şiddetin en temel nedenlerine bakıldığında aşağıdaki gerekçeler ilk sıralarda yer almaktadır.

- Erkek egemen toplumsal yapıda, kadının erkeğe göre güçsüz konumda tutulması ve toplumsal cinsiyet rolleriyle kadın güçsüzlüğünün pekiştirilmesi,
- Erkeğin kadından üstün olduğu inancı, eşitsiz güç ilişkisi, algıda var olan cinsiyete hiyerarşisi, erkeğin kadına şiddet uygulamasının meşru olarak görülmesi, kadının özne olarak

görülmemesi, nesneleştirilen kadın üzerinde erkeğin her türlü söz hakkına sahip olması ve bu durumun geleneksel ve kültürel unsurlarla pekiştirilerek yeniden üretilmesi,

- Kadın cinselliği üzerindeki baskıya dayanan namus anlayışı,
- Tüm toplumsal ve siyasal kurumlara erkek egemen anlayışın hakim olması, kadının karara alma mekanizmalarından dışlanarak ikincil konumunun gelenekler ve politikalarla pekiştirilmesi,
- Kadının erkeğe ekonomik olarak bağımlı olması,
- Güçsüz, şiddet mağduru ve ihtiyaç içindeki kadınlara devlet mekanizması ve stk'lar tarafından gereken desteğin yeterli düzeyde sağlanamaması,
- Çocuk bakımının devlet tarafından desteklenmemesi
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin doğurduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal eşitsizlikler.

Tüm bu ve etkili olan diğer nedenler, kadının şiddetle mücadelesini zorlaştırarak şiddetin devamına katkı sağlamaktadır.

1.2.Şiddet Türleri

Şiddet, çoğu kez farklı eylemleri bir arada içerir ve karmaşık bir örüntüye sahiptir. Şiddet türlerinin birbirinin içine geçmiş şekilde uygulanması nedeniyle şiddeti türlere ayırmak zor gibi görünse de, şiddet türlerini ayırarak ayrıntılı bir biçimde tanımlamak, şiddetin görünürlüğünün artması ve şiddet konusunda farkındalığın gelişmesi açısından önemlidir. (<http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/kadina-karsi-siddet-ve-siddet-turleri/>).

1.2.1Fiziksel Şiddet:

Bedene yönelik her türlü saldırı, fiziksel şiddettir. Tokat, tekme ve yumruk atmak, sarsmak, hırpalamak, boğaz sıkmak, bağlamak, saç çekmek, herhangi bir cisim atmak, kesici ve delici aletler ya da ateşli silahlarla yaralamak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya zorlamak, sağlık hizmetlerinden yararlanmayı engellemek ve öldürmek gibi eylemler fiziksel şiddet tanımına dahildir.

1.2.2.Psikolojik/Duygusal Şiddet:

Kişinin bedeninden çok ruh sağlığını hedef alan şiddet türü psikolojik şiddettir. Genellikle bir defaya mahsus eylemlerden çok sürekliliği olan eylemler psikolojik şiddet olarak tanımlanır. Sürekli olarak bağırarak, korkutarak, küfür veya hakaret etmek, aileyle, arkadaşlarla, komşularla görüşürmemek, giyim tarzıyla ilgili baskı yapmak, eve hapsetmek, çocuklardan uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başkalarıyla kıyaslamak, sevdiği eşya ve hayvanlara zarar vermek, tehdit etmek, şantaj yapmak, aynı şekilde düşünmeye zorlamak gibi eylemler psikolojik şiddettir.

1.2.3. Cinsel Şiddet

Kadını rıza göstermediği herhangi bir cinsel davranışa zorlamak cinsel şiddettir. Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasını da içerir. Çocukların cinsel istismarı, evlilik içi ya da evlilik dışı tecavüz (kişinin istemediği zamanda, istemediği şekilde, istemediği biriyle cinsel ilişkiye zorlanması ya da yabancı cisimlerle cinsel organa saldırı), cinsel saldırı (tecavüze varmayan her türlü istenmeyen cinsel temas; elle sarkıntılık gibi), cinsel taciz (sözlü ya da yazılı cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlar; örneğin rahatsızlık verici cinsel imalar içeren telefon mesajları, mektuplar), cinsel organlara zarar vermek, zorla cinsel içerikli yayın izletmek, cinsel organları rahatsızlık verici şekilde teşhir etmek, çocuk doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak, zorla kürtaj yaptırtmak, fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, bekâret kontrolü ve benzeri eylemler, cinsel şiddet olarak tanımlanır.

8 Mayıs 2015 Tarihli Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'na göre; Türkiye'de 2002-2008 yılları arasında toplamda 61 bin 469 tecavüz olayı yaşanmıştır.. Bu tecavüz olaylarına 99 bin 792 kişi karışmış. Bu da yaşanan tecavüz olaylarının çoğunun toplu tecavüz olayı olduğunu gösteriyor. Rakamlara göre 2008 yılında yaşanan tecavüz olaylarının 7 bin 859 olduğu dikkate alındığında, Türkiye'de her gün ortalama 22 tecavüz olayının yaşandığı ortaya çıkıyor. Verilen bilgilere göre 2009-2011 yılları arasında ise toplamda 29 bin 980 tecavüz suçu işlenmiştir. 2009 yılında 8 bin 571 olan tecavüz suçu, 2011 yılında 10 bin 726'ya çıkmıştır. Yine bu yıllar arasında işlenen cinsel taciz suçu ise 35 bin 556 olmuştur. Bu 3 yılda cinsel taciz ve tecavüzden yargılanan sanık sayısı ise, 35 bin 556 olmuştur (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss.717-bolum-1.pdf>).

1.2.4. Ekonomik Şiddet

Ekonomik kaynakların ve paranın düzenli bir şekilde kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak kullanılmasıdır. Koşullar elverdiği halde evin masraflarını karşılamamak, para vermemek, kısıtlı para vermek, ailenin gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, aileyi ilgilendiren maddi konularda fikir almadan tek başına karar vermek, kişinin mallarına ve gelirine el koymak, çalışmasına engel olmak, istemediği işte zorla çalıştırmak gibi davranışlar ekonomik şiddettir. Ekonomik şiddet de genellikle duygusal/psikolojik şiddet gibi tek seferlik eylemlerden çok sürekli bir durumu tarif eder.

1.3. Şiddetin Sonuçları

Kadına yönelik şiddetin çok boyutlu sonuçları vardır. Şiddete uğrayan kadın, çocukları ve toplum doğrudan ve dolaylı olarak şiddetten psikolojik, fiziksel, ekonomik, toplumsal ve siyasal olarak etkilenir. Cinsiyete dayalı şiddetin maliyeti bireyler ve toplum açısından oldukça ağırdır.

Kadının insan haklarını ihlal eden, özgürlüğünü kısıtlayan ve bireysel var oluşunu sınırlandıran şiddet, hem bireysel hem toplumsal düzeyde gelişmeyi engellemektedir. Kadının fiziksel, psikolojik ve cinsel sağlığını olumsuz yönde etkileyen şiddet, kadınların sakat kalmalarına ve ölmelerine yol açan nedenlerin başında gelmektedir.

Şiddete uğrayan kadınlarda; utanma, suçluluk, öfke, yalnızlık, değersizlik ve yetersizlik hissi, düşük özgüven, insanlara güvenmede güçlük, çocuklara şiddet uygulama gibi sorunlar görülebilmektedir. Kadının yaşadığı sorunlar nedeniyle çevresiyle iletişimi bozulmakta, ücretli çalışma yaşamına katılmakta zorluk yaşamakta ve toplumdaki konumu daha da güçsüzleşmektedir.

Yaşanan şiddet olayları tüm kadınlar için tehdit edici ve onları kamusal alandan dışlayıcı sonuçlar doğurmaktadır (Ülker, 2014:25).

Eviçi şiddetin olduğu bir ortamda büyüyen çocuklarda depresyon, kendini güvende hissetmeme, yoğun düzeyde kaygı ve korku, şiddetten kendini sorumlu görme, anneyi koruyamamaktan kaynaklı suçluluk duyma, isyankarlık, içe kapanma, altını ıslatma, gelişim geriliği, madde bağımlılığı, suça eğilim, evden kaçma, sokakta yaşama, eğitim başarısının düşmesi gibi sorunlar oluşabilmektedir.

2. CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELEDE HUKUKSAL ÇERÇEVE

1960'lardan başlayarak yükselen kadın hareketi ile dünyanın gündemine giren kadına yönelik şiddet, kadınların temel insan haklarını ihlal eden toplumsal bir sorundur. Son 30 yılda verilen mücadele sonucu, bugün artık kadına yönelik şiddetin önemli bir insan hakkı ihlali olduğu kabul edilmektedir. 1980'lerden bu yana, uluslararası sözleşmeler ve devletler, giderek artan bir oranda, kadınların ayrımcılığa ve şiddete uğramadan yaşama hakkını güvence altına almaya çalışmaktadır.

2.1 Uluslararası Mevzuat

Kadına yönelik şiddeti önleme çalışmalarının insan hakları bağlamında sürdürülmesi uluslararası sözleşmelerin ulusal siyaseti düzenler nitelikte bağlayıcı kararlar almasıyla kolaylaşmaktadır. Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla ulusal düzeyde mücadele ederken atılacak olumlu adımların belirlenmesinde uluslararası mevzuat ve bu mevzuat doğrultusunda oluşmuş kurumsal yapılar devletlerin iç hukuk gücünü değiştirme gücüne sahip olduğu için büyük önem taşımaktadır (Sönmez, 2014: 7-8).

2.1.1. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

BM tarafından “1975-85” yıllarının “Kadın On Yılı” olarak kabul edilmesi ve devamında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi’nin imzalanması tüm dünyada kadın konusunu ülkerin gündemine taşımıştır. 1979’da Birleşmiş Milletler tarafından imzaya açılan ve 20 ülkenin imzasıyla 1981’de yürürlüğe giren sözleşmeyi Türkiye üç maddesine çekince koyarak 1985’te onaylamış ve 1986 yılından bu yana taraf olmuştur (BM, 2014). Çekincelerini 2000 yılında kaldıran Türkiye, ek olarak oluşturulan protokol ve tavsiye kararlarını da kabul etmiştir (CEDAW Komitesi, 2013; BM, 2014).

Kadın erkek eşitliğinin fiili olarak sağlanabilmesi amacıyla, ayrımcılıkla mücadelede ulusal eyleme yönelik gündemleri ortaya koyan CEDAW, Birleşmiş Milletler bünyesinde geliştirilen insan hakları sözleşmelerinden biridir. 30 maddeden oluşan sözleşme, kadınların uluslararası hak bildirgesi olarak da tanımlanmaktadır.

180 ülkenin taraf olduğu CEDAW, kadınlara karşı her türlü cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve kadınların insan haklarının korunmasını öngören ve bu konularda taraf ülkeler üzerinde bağlayıcı niteliği olan ilk uluslararası hukuk aracı olması bakımından çok önemlidir.

1999 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından CEDAW’a ek olarak kabul edilen İhtiyari Protokol, kadınların uğradıkları haksızlıkları gidermeye yönelik olarak kendi ülkelerindeki hukuk sistemi içerisinde tüm yolları denedikleri halde bir sonuç elde edemeyen kadınlara, bağımsız uzmanlardan oluşan ve bir tür Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) olan ancak onun gibi tazminata hükmetme yetkisi bulunmayan CEDAW Komitesine bireysel başvuru yapma hakkını tanımaktadır. Türkiye 2002 yılında İhtiyari Protokolü onaylamıştır.

CEDAW’ın maddeleri arasında, kadına yönelik şiddeti doğrudan ele alan bir madde bulunmamaktadır. Bu nedenle, 1992 yılında CEDAW Komitesi tarafından, şiddeti kadına yönelik ayrımcılığın bir parçası ve kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önünde bir engel olarak tanımlayan; hükümetlere bu tanım çerçevesinde gerekli yasal düzenlemeler yapmaları ve varolan yasal düzenlemelerini yeniden gözden geçirmeleri çağrısında bulunan 19. Tavsiye Kararı kabul edilmiştir.

Her dört yılda bir CEDAW Komitesine sunulmak üzere kadınlarla ilgili gelişme ve sorunları içeren resmi rapor (ülke raporu) hazırlanmaktadır. Söz konusu resmi raporlara ve CEDAW Komitesinin değerlendirmelerine KSGM’nin web sitesinden erişilebilmektedir. En son 2012’de ara rapor ve 2014’te de ülke raporu yazılmıştır (KSGM, 2015).

Sözleşme gereği, taraf ülkelerdeki sivil toplum kuruluşları, ülkelerindeki kadın erkek eşitsizliğiyle ilgili sorunları bağımsız ve eleştirel bir şekilde izlemekte ve “gölge rapor” yazarak CEDAW komitesine sunmaktadır. Bu raporlar da, internette yayınlayarak kamuoyuyla paylaşılmaktadır (Ajas, 2008; CEDAW STK Çalışma Grubu, 2010). Resmi raporu ve gölge raporu inceleyen CEDAW komitesi, kadınlara yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılabilmesi için çalışma yapılması gereken hususlara ilişkin nihai yorumlarını sunar.

2.1.2. Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda kabul edilen “Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge” kadına yönelik şiddeti ele alan ilk uluslararası insan hakları aracıdır (BM, 1993).

Bildirge, her tür şiddetin belirtilmesi, şiddetin toplumsal cinsiyet temelli niteliğinin vurgulanması ve tanınmayan insanlar tarafından uygulanan şiddetin yanı sıra özel alanda yani evde, aile içi ya da dışı kadın erkek ilişkisinde yaşanan şiddeti de kadına yönelik şiddet olarak tanımlamasıyla önem kazanmıştır.

Bildirge niteliğinde olduğu için bağlayıcı olmayan metin, şiddetin önlenmesi, failin cezalandırılması ve şiddete uğrayan kadının korunması konularında devletlere düşen sorumlulukları belirtmesi ve yol göstermesi nedeniyle de önem kazanmıştır.

2.1.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, 1949 yılında, insan haklarını korumak amacıyla kurulmuş olan Avrupa Konseyi’nde kurucu üye statüsüyle yer almıştır. Konseyin aldığı kararlar, kurucu üye olması nedeniyle Türkiye için bağlayıcı niteliktedir. Avrupa Konseyi, kuruluşuyla eş zamanlı olarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi adıyla anılan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’yi (1950) hazırlamıştır ve sözleşme 1953’de yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni 1954’te onaylamış, ama sözleşmenin vazgeçilmez parçası olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) bireysel başvuru hakkını 1987’de, AİHM’nin zorunlu yargı yetkisini de 1990’da kabul etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi doğrudan kadına yönelik şiddete ilişkin hüküm içermese de, eşitlik ve ayrımcılık yasağı gibi güvenceleri düzenlemektedir (Avrupa Konseyi, 2010). İç hukukta adil bir sonuç alamayan şiddet gören kadınların da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne bireysel başvuru hakları vardır. Türkiye’den yapılan bir başvuru sonrası Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye’yi kadına yönelik şiddeti önleyememekten dolayı başvuru kadınının insan haklarını ihlalden mahkum etmiştir (İHOP, 2015).

2.1.4. Pekin Eylem Platformu

Pekin'de gerekleŒen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) kadına yönelik Şiddetle mücadelede diğer bir dönüm noktasını teŒkil eder. Bu konferansta Pekin Eylem Platformu on iki öncelikli tema belirlemiŒtir. Bu temalardan birisi, kadına yönelik Şiddettir. İlgili tema, Kadına Yönelik Şiddetin Tasfiye Edilmesi Deklarasyonu'ndaki tanımı onaylar ve ayrıca silahlı çatıŒma durumlarında kadınların insan haklarının ihlali (özellikle “öldürme”, “sistematiik tecavüz”, “cinsel kölelik” ve “zorla hamile bırakma”) ile “zorla kısırlaŒtırma”, “zorla kürtaj”, “zorla gebelik önleme”, “kız çocuğunu öldürme” ve “doğum öncesi cinsiyet seçme”yi de bu tanıma ekler. Pekin Eylem Platformu, kadına yönelik Şiddeti yani daha ayrıntılı bir ifadeyle, “evde veya ev dıŒında gerekleŒen veya devlet tarafından uygulanan veya göz yumulan, korku uyandırmaya veya güvensizlik duygusu yaratmaya vb. dayalı kadına yönelik Şiddet davranıŒı veya tehdidini”, kadınların hareketliliğini engellemesi, kaynaklara ve temel faaliyetlere eriŒimlerini sınırlandırması nedeniyle, eŒitliđe ulaŒma, geliŒme ve barıŒın önündeki önemli bir engel olarak tanımlamıŒtır. Platform, ayrıca kadına yönelik Şiddeti, hem “erkeklerin kadınları zor kullanarak ikincil konuma ittikleri önemli mekanizmalardan biri” olarak görmüŒ, hem de “Œiddet, yaŒam döngüsü boyunca kadının evde, iŒyerinde, topluluk içinde ve toplumda ikincil statüsünün sürmesine yol açar” ifadesiyle, Şiddeti kadının erkeğe göre ikincil konumunun sürdürülmesine yönelik bir araç olarak gördüğünü ortaya koymuŒtur (Kurtoğlu, Bayrakçeken vd, 2014: 63, 64).

Türkiye'nin 30 Ağustos - 8 Eylül 1995 tarihleri arasında Pekin'de yapılan ve 189 ülkenin katıldığı 4. Dünya Kadın Konferansı'na katılarak taahhütleri çekincesiz olarak kabul edip imzaladığı Pekin Eylem Platformu'nun anlayıŒı ve BM'nin kadın hakları konusundaki yaklaŒımı, toplumsal cinsiyete dayalı eŒitsizlikleri ve Şiddeti devlet ve toplum yapısına içkin, dolayısıyla toplumun her alanında dönüşüm gerektiren bir olgu olarak değerlendirir. Buna bağlı olarak, toplumsal cinsiyet eŒitliđinin geliŒtirilmesi, eŒitsizliklerin ve Şiddetin ortadan kaldırılması için çok aktörlü (devlet - sivil, toplum - iŒ dünyası), bütünlüklü ve bütünlüŒmüŒ toplumsal cinsiyet eŒitliđi politikalarının hayata geçirilmesini öngörür.

2.1.5. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İliŒkin Avrupa Konseyi SözleŒmesi (İstanbul SözleŒmesi)

Kadına yönelik Şiddetle mücadele konusunda Avrupa düzeyinde çıkarılan ilk uluslararası sözleŒmedir. Avrupa'daki en önemli hukuki düzenlemedir (Avrupa Konseyi, 2011).

Türkiye'nin Avrupa Konseyi Dönem Başkanlığı döneminde İstanbul'da imzaya açılmıŒtır. Bu nedenle İstanbul SözleŒmesi olarak adlandırılan sözleŒmenin oluŒturulmasına etkin bir Œekilde katkı veren Türkiye, 2011 yılında ilk imzacı olarak sözleŒmeyi onaylamıŒtır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun bu sözleşmeyi esas almıştır.

Sözleşmede, kadına yönelik şiddetin kadınlara erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkilerinden kaynaklandığı ve erkeğin kadın üzerinde baskı kurmasıyla kadının gelişiminin engellenmesine yol açtığını vurgulanmıştır. Bu nedenle **şiddetle mücadele için önleme, koruma, kovuşturma ve mağdur destek mekanizmaları oluşturma** konularına yer verilmektedir.

GREVIO olarak adlandırılan kadınlara yönelik şiddet ve eviçi şiddete karşı uzman eylem grubu, Sözleşme'nin taraf devletlerce uygulanmasını izlemekle yükümlü kılınmıştır. GREVIO izleme sonucunda raporunu yayımlar. Bu rapor sonucunda Taraf Devletler Komitesi ilgili taraf devlete çeşitli tavsiyeler yayımlar. Gerekli durumlarda GREVIO üyeleri taraf devleti ziyaret edebilir.

Sözleşme ile kadın sığınmaevleri, tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlamak üzere tecavüz, kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezlerinin kurulması ve ülke çapında kesintisiz telefon danışma hatlarının açılması desteklenmektedir.

Şiddete tanık olanların, şiddeti yetkili makamlara ihbarda bulunmasının teşvik edilmesi, şiddet görenlere yönelik yeterli hukuksal başvuru yollarının geliştirilmesi ve tazminat ödenmesi öngörülmektedir.

Ayrıca taraf devletlere şiddet faillerinin, şiddet uygulamalarını engellemek üzere, failleri eğitmeyi hedefleyen programlar oluşturulması yükümlülüğü de getirilmiştir.

3. TÜRKİYE'DE CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELEDE HUKUKSAL MEVZUAT

Türkiye'de de son yıllarda kadına yönelik şiddetin önlenmesi yolunda önemli adımlar atılmıştır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmış, şiddetle mücadele ulusal eylem planı hazırlanmıştır.

3.1. Ulusal Mevzuat

Kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik temel yasa ve düzenlemeler olarak; Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Medeni Kanun, İş Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Çocuk Koruma Kanunu ve Belediye Kanununda ilgili yasal düzenlemeler ele alınmıştır.

3.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Anayasa, insanların yaşama hakkını ve bedensel bütünlüğünü koruma altına alır. Bedensel bütünlüğün ihlalini, seyahat hakkımızın sınırlandırılmasından şiddete, bedenimizle ilgili kendi kararlarımızı almamızı engelleyen her tür davranış olarak açıklayabiliriz. Bu tanıma göre kadına yönelik her tür şiddet, anayasal bir hakkımızın ve kadının insan haklarının

ihlalidir. T.C. Anayasası'nın 10. Maddesi, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin yasalar önünde eşit olduğunu ifade eder: 07.05.2010 tarihinde yapılan değişiklikle 10. Maddenin 2. Fıkrası "Kadın ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz." Türkiye bu madde ile AB direktiflerine uygun olarak ilk defa pozitif ayrımcılığı Anayasa düzeyinde bir temel ilke olarak kabul etmekte, bundan da öteye devleti bu ilkeyi yaşama geçirme bakımından yükümlü kılmaktadır (Ulucan, 2013: 372).

Anayasanın 41. Maddesi de ailenin, eşler arası eşitliğe dayalı olduğunu vurgulayarak eşitlik ilkesini aile içinde de vurgulamaktadır.

3.1.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

2002 yılında eşitliğin sağlanmasına yönelik değişikliklerle yeniden düzenlenen kanunla aile reisliği kaldırılmış, evliliği eşlerin birlikte yöneteceği kabul edilmiştir. Kadının çalışmasını, kocanın iznine bağlayan madde kaldırılmıştır. Kadına evlilik sonrasında eşinin soyadı ile birlikte kendi soyadını kullanma hakkı getirilmiştir.

Evliliği ve boşanmayı düzenleyen yasada, aile içi şiddet (pek fena muamele) boşanma nedeni olarak kabul edilir.

- Boşanmaya neden olan olaylar için manevi ve maddi tazminat isteme hakkı bulunur.
- Eşin evden ayrılması durumunda ve boşanma davasının sürdüğü dönemde geçimin sağlanması için nafaka talebinde bulunulur. Aynı evde yaşarken evin geçimine katkıda bulunmayan eşten nafaka istenebilmektedir.
- Eşin kendine ait ya da ortak malları (konut, arsa vs.) izinsiz bir şekilde satışının engellenmesi için tedbir kararı aldirılarak tapuya şerh konulabilmekte ve malın satışı engellenebilmektedir.

3.1.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

2004'te yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nda, cinsel suçlar, kişiye karşı işlenen suçlar kapsamına alınmış ve töre cinayeti yeniden tanımlanarak insan öldürme suçunda ağırlaştırıcı neden sayılmış, hâkim ve savcı kararı olmadan genital muayene yapılması önlenmiş, tecavüz evliliği de kapsayacak şekilde tanımlanmış ve ev içi şiddet şikâyete bağlı suç olmaktan çıkartılmıştır.

Yaralama, eziyet etme suçlarının aile bireylerine yönelik olarak işlenmesi cezayı arttırmıştır. Çoğunlukla kadınlara karşı işlenen cinsel taciz, zorla bekaret kontrolü ve tecavüz gibi cinsel saldırı eylemlerinin cezalandırılması öngörülmüştür.

Yasa kapsamında şiddete maruz kalan mağdur şikayetçi olarak failinin cezalandırılmasını talep edebilir. Bununla beraber 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında da koruma talep edilebilir.

Göreviyle bağlantılı olarak kamu adına soruşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini öğrenen ve bu durumu yetkili makamlara bildirimde bulunmayan ya da bildirimde gecikme gösteren kamu görevlilerine iki yıla kadar hapis cezası verilebilmektedir. Adli kolluk görevini yapan kamu görevlileri için bu ceza yarı oranında artırılır.

3.1.4. 4857 Sayılı İş Kanunu

İş kanununun işgücü piyasasındaki mevcut cinsiyet temelindeki ayrımcılığı tüm boyutlarıyla azaltılmayı/ortadan kaldırması beklenir. İş Kanunu, işe alınmada, çalışma koşullarında, ücrette ve işten çıkarılmada cinsiyet ayrımcılığı da dahil olmak üzere hiçbir konuda ayrımcılık yapılamayacağını düzenlemekle birlikte işe alım esnasında maruz kalınan ayrımcılığa karşı, bu yasa kapsamında herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Kanuna göre gebelik ve doğum nedeniyle de ayrımcılık yapılamaz.

İş kanunu kapsamında kamu ve özel işyerlerinde kreş ve gündüz bakım evi yükümlülüğü, 100-150 kadın çalışanlı işyerleri için tanımlanmaktadır. Yükümlülüğün sadece kadın çalışan sayısı üzerinden tanımlanması, kadınların işe alımda ayrımcılığa maruz kalmasına neden olacağı için bu maddenin cinsiyet vurgusu olmadan ve daha düşük sayıda çalışan işyerleri de kapsayacak biçimde değiştirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde önemli bir adım olacaktır.

İş yerinde taciz iş sözleşmesinin işçi tarafından feshi için geçerli bir gerekçe sayılmıştır (4857 Sayılı İş Kanunu).

4857 sayılı iş yasasında cinsiyetçi ayrımcılığa karşı daha fazla yaptırım veya doğum izninin uzatılmasını içeren olumlu yeni hükümler yer alsa da, bunların uygulamaya geçmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması şarttır.

3.1.5. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Kadınlar ve kadın örgütlerinin uzun yıllar süren mücadelesi sonucunda, Türkiye’de ilk olarak 1998 yılında, kadına yönelik şiddetle mücadeleyi özel olarak düzenleyen 4320 Sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun” çıkarılmıştır. Bu yasanın yetersiz kalması üzerine ve İstanbul Sözleşmesi’nin imzalanması sonrasında bu sözleşme esas alınarak “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” çıkmıştır.

çıkartılmış olup, yeni yasa da kadın örgütlerinin tüm eleştirilerine cevap verecek nitelikte olmamıştır. Bu ifade çıkartılmıştır

Yasada kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet temelinde gerçekleşen bir şiddet türü olarak tanımlanmakta, şiddet sadece fiziksel olarak ele alınmamakta, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet bu kapsama alınmaktadır. Yasada yapılan en önemli değişikliklerden biri, medeni durum gözetmeksizin tüm kadınlara yönelik şiddetle mücadelenin önünün açılmasıdır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa, koruyucu ve önleyici olmak üzere iki temel tedbir kararı öngörmektedir. Şiddete uğrayan veya şiddet görme tehlikesi altında olan kişiler hakkında koruyucu tedbir kararları alınmaktadır. Bunlar şiddete maruz kalan kadın hakkında alınacak tedbir kararlarını (sığınak, hukuki destek, psikolojik destek gibi) kapsar. Önleyici tedbir kararları da şiddet uygulayan ve/veya şiddet uygulama ihtimali olan kişi veya kişiler hakkında alınacak tedbir kararlarıdır (<http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/6284-sayili-ailenin-korunmasi-ve-kadina-yonelik-siddetin-onlenmesine-dair-yasa/>).

Şiddet Yasası'nın getirdiği en önemli hususlardan biri, acil yani gecikmesinde sakınca olan hallerde— şiddet olayının tekrar gerçekleşmesi ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda— kolluk kuvvetlerinin bazı tedbirleri alabilmesidir. Bu gibi durumlarda, kolluk güçlerinin hem koruyucu hem de önleyici tedbirlere, ilgili makamdan tedbir kararı olmasa bile geçici olarak karar verme yetkisi vardır ve bunu kullanmalıdır. Kolluk böyle durumlarda bu tedbirleri alarak ilk işgününde ilgili makama sunmalı ve ilgili makam tedbir hakkında **48 saat içinde** karar vermelidir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa kadına yönelik şiddetle mücadele için bir mekanizmanın kurulmasını öngörmektedir ve mekanizmanın merkezinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) bulunmaktadır.

3.1.2 Yerel Mevzuat

Yerel mevzuatta belediye ve büyük şehir belediye yasalarında çok temel kimi sorumluluklar verilmiştir.

3.1.2.1. 6360 Sayılı Büyükşehir ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu

2005 tarihli Belediye Kanunu ile Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 50.000'i geçen belediyelere sığınmaevi açma yükümlülüğü getirilmişken, bu hüküm 2012'de değiştirilerek 6360 sayılı kanun ve Türkiye'de AB uyum süreci kapsamında çıkan 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre nüfusu 100.000'in üstünde olan yerleşimlerdeki belediyelere, kadın ve çocuklar için sığınmaevi açma zorunluluğu getirilmiştir. Bu değişiklik şiddet mağduru kadınların ihtiyaçlarının karşılanamaması anlamına gelmiştir. 2013 yılı itibarıyla Türkiye'de 143 belediyeden sadece 32'sinde sığınmaevi bulunmakta, nüfusu 100.000'i geçtiği halde 8 ilde ise kadın sığınmaevi bulunmamaktadır. Bu durumu önleyici herhangi bir yaptırım

mekanizması bulunmamaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mevzuatı ve Ocak 2013'te yürürlüğü giren "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" uyarınca, Türkiye nüfusunun yüzde 49,8'lik dilimini kapsayan kadınlar için bu sığınmaevi sayısı yetersiz. Sözleşmeler gereğince; 10 bini aşkın nüfuslu yerleşim yerlerine en az bir kadın sığınağı, 50 bini aşkın nüfuslu yerleşim yerlerinde en az bir kadın danışma merkezi ve her 20 bin kadın için bir tecavüz kriz merkezi bulunmalı. "Sığınmaevleri Mağdurlara Yetişemiyor", (26.08.2013).

3.1.3. Diğer Düzenlemeler

Yukarıda sayılan temel yasalar dışında 2006 yılında kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin mekanizma ve uygulamaları en kapsamlı haliyle ele alan 2006/17 sayılı "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi ile yerel uygulamaları düzenleyen 2007/6 sayılı "Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu" İçişleri Bakanlığı Genelgesi çıkarılmıştır. Ayrıca Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları (2007-2010 ve 2012-2015) ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) hazırlanmıştır.

2009 yılında TBMM bünyesinde kurulmuş olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) hem şiddet hem de toplumsal cinsiyet eşitliği alanlarında faaliyet göstermektedir. KEFEK kadın erkek eşitliğinin ve kadın haklarının geliştirilmesi amacıyla cinsiyet eşitliği ile ilgili kanun teklif ve tasarılarını görüşmekte ve rapor sunmaktadır. Eşitlik ihlallerine ve ayrımcılığa dair başvuruları incelemesi ve toplumsal bilinci yükseltmek amacıyla ulusal ve uluslararası toplantılar ve bilimsel etkinlikler gerçekleştirmekle yükümlüdür.

3.1.4. Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadeleye Yönelik Uluslararası ve Ulusal Mevzuatın Değerlendirilmesi

Uluslararası ve ulusal mevzuatın eksiklikler olmakla birlikte temel düzeyde cinsiyete dayalı şiddetle mücadele için çok önemli bir zemin oluşturduğu görülmektedir. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelenin en önemli ayaklarından birini yasal düzenlemeler oluşturmaktadır. Yalnız yasaların yeterli olmadığı mücadelenin diğer bir ayağının önemini de gözler önüne sermektedir. Yasaların uygulanması. Burada da sorumu ve yetkili kurumlara, buradaki uygulayıcıların zihniyet ve yaklaşımının ne kadar önem kazandığı görülmektedir.

3.2 Cinsiyete Dayalı Mücadelede Sorumlu Kurumlar

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede çeşitli bilgilendirme kampanyaları yürütülmüş, kadın sığınma evlerinin sayısı artırılmış, emniyet ve sağlık çalışanları gibi ilgili kamu personeline kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin sorumluluklarını ve şiddete uğramış kadınların

başvurularında izleyecekleri süreçleri içeren eğitimler başlatılmıştır. Bu adımlar şiddetle mücadele açısından çok değerlidir. İnsanlardaki şiddet algısındaki olumsuzlukların giderilmesi uzun süreli eğitimleri gerektirmektedir. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadele edebilmek için yasal düzenlemelerle birlikte bu düzenlemeleri hayata geçirecek kurumsal düzenlemeler de yapılmıştır. Uluslararası ve ulusal mevzuattan hareketle oluşturulan ve cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede sorumlu olan temel kurumlar ve yapılanmalar aşağıda yer almaktadır (Şekil:1).

Şekil:1 Şiddet Mağdurunun Başvurabileceği Kurum ve Kuruluşlar

3.2.1. Kolluk Kuvvetleri

Polis ve Jandarma kuvvetleri kadına yönelik şiddetle mücadelenin hem önleyici hem de adli boyutunda yer almaktadır. Önleyici görevi koruma, kollama ve gizleme faaliyetleri olmakla birlikte; cezaların ve bunun infazının kanunlara uygun olarak en kısa sürede sağlanmasıdır. Kolluk güçleri bu görevlerini ifa ederken psikolojik, sosyolojik ve bilimsel anlamda destek almak, diğer sorumlu kurumlarla işbirliği yapmak zorundadır.

Bu amaçla; 2011 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı bünyesinde Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü kurulmuş, İl Emniyet Müdürlükleri

içerisinde; Asayiş Şube Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliklerinde aile içi şiddet birimleri oluşturulmuştur. Jandarma Genel Komutanlığı'nda, "Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü" kurulmuştur.

İlçe Emniyet Müdürlüklerinde ise asayiş büroları (araştırma sivil ekipleri) tarafından aile içi şiddetle mücadele edilmektedir.

Kolluk kuvvetleri kolluk yetkisini 08.03.2012 yılında yürürlüğe giren 6284 Sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"'un 3.maddesi (a) ve (ç) bendlerine 5.maddesi (a,b,c,d) bendlerine göre kullanmaktadır.

2006 yılının sonunda İçişleri Bakanlığı ile Devlet Bakanlığı arasında imzalanan "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü" ile Emniyet Teşkilatı personeline yönelik kadına karşı aile içi şiddet konusunda farkındalık ve duyarlılığı artırmak için hizmet içi eğitim projesi başlatılmıştır.

Polis merkezleri, jandarma karakolları, ALO 155 Polis İmdat Hattı, ALO 156 Jandarma İmdat Hattı çoğu kez ilk başvuru noktaları olmaktadır. Haftanın 7 günü 24 saat çalışan 155 Polis İmdat Hattı ve 156 Jandarma İmdat Hattına telefon edilerek ya da Polis ve jandarmaya, şiddet mağduru kadının doğrudan başvuru yapmasıyla ya da başkalarının ihbarı üzerine yasal süreç başlatılmaktadır. Özellikle doğrudan başvurunun yapılamaması durumunda telefon hatlarına başvuru yapmak, görüşmelerin kayıt altına alınması nedeniyle işlemlerin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır.

"Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol"; KSGM, (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasında, 22 Ekim 2009 tarihinde imzalanmıştır. Protokol kapsamında; ülke genelindeki tüm polis merkezlerine Pol-Net üzerinden "Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu" iletilmiştir. Bu form ile ayrıca polis tarafından mağdurun risk değerlendirmesi yapılarak, teslim edileceği birimlerin dikkati çekilecek ve böylece yaşanması muhtemel olumsuz durumların önüne geçilmesi mümkün olacaktır. Diğer taraftan bahse konu Protokol gereğince; Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Eğitimler Uzman Eğitici Yetiştirme Projesi, Mayıs 2010-Şubat 2011 tarihleri arasında uygulanmıştır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>).

Başvurunun, "Aile içi şiddet olayları kayıt formu" ile kayıt altına alınması zorunludur. Kolluk kuvvetleri, şikayeti Cumhuriyet Savcısına bildirmekle ve onun talimatı doğrultusunda yasal işlemlere başlamakla yükümlüdür. Kolluk, mağduriyetin tespitinde kullanılmak üzere sağlık raporu alınması için Adli Tıp ya da başka bir sağlık kuruluşuna yönlendirme yapmalı, şiddeti gerçekleştiren tarafları tespit edip savcılığa sunulmak üzere delilleri toplamalıdır.

Milli Savunma Bakanlığı ile "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi, İşbirliği ve Eşgüdümün Artırılmasına

Dair Protokol" 3 Temmuz 2013 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol ile TSK bünyesinde vatani görevini ifa eden erbaş ve erlere yönelik olarak "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" ve "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" konularında eğitim programlarının düzenlenmesi, var olan eğitim programlarının zenginleştirilerek güçlendirilmesi ve söz konusu eğitimleri verecek personelin yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması amaçlanmaktadır. Jandarma Genel Komutanlığı ile "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Sunulan Hizmetlerde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesine, İşbirliği Yapılmasına ve Eşgüdümün Artırılmasına Dair Protokol" 12 Nisan 2012 tarihinde imzalanmıştır. 22 Kasım 2012 tarihinde "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kolluğun Rolü ve Önemi" Konferansı 2.470 Jandarma personelinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>).

6284 sayılı kanun gereğince, kolluk kuvvetleri gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; şiddet görenin kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlamak ve hayati tehlikesinin bulunması halinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına almakla sorumludur. Aynı şekilde kolluğun, hakim tarafından alınabilecek tehdit veya hakaret içeren söz ve davranışlarda bulunmama, uzaklaştırma, korunan kişinin bulunduğu konuta yaklaşmama, korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmama gibi önleyici tedbirleri alma yetkisi de vardır.

Özellikle bu kanunun 3. Maddesi ile mülki amire verilen koruyucu tedbir kararları içinde yer alan geçici koruma altına alma tedbirinin uygulama alanı polisin ve jandarmanın mevcut kadro yetersizlikleri kapsamı ile sınırlı kalmış ve bu 3 yıllık süre zarfında maalesef kadınların yaşam hakkına yönelik birçok vahim olayın yaşanmasına neden olmuştur (Öztürk, 2015).

3.2.2.Cumhuriyet Savcılığı

Kadınlar adliyelerde bulunan Cumhuriyet Savcılıklarına doğrudan başvurabilecekleri gibi kolluk kuvvetleri aracılığıyla da başvurabilmektedirler. Savcılık, doğrudan veya adli kolluk aracılığıyla şiddet mağduru kadının ifadesini alarak soruşturma yapar. Soruşturma sonucunda gerekli gördüğü takdirde Savcılık kamu davası açar. Kamu davasına karar verilmediği durumlarda şikayetçinin itiraz hakkı olduğunu belirterek takipsizlik kararı verebilir.

6284 sayılı kanun gereği, savcılar da Aile Mahkemesi hakiminden koruma tedbiri alınması için talepte bulunulabilir. Koruma kararı için kadının beyanı esas alınır, şiddetin tespiti için delil ve belge istenmez. Şiddete maruz kalan kadınların uğradıkları psikolojik ve fiziksel zararları doktor raporu ile belgelendirmelerinde fayda vardır.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 2011/18 sayılı genelgesi ile savcılıklar bünyesinde kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konularında özel büroların kurulması karara bağlanmıştır.

3.2.3.Aile Mahkemeleri

2009 yılında Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında; Aile mahkemesinde görev yapan hâkimler ile aynı yerlerde görev yapan ve ev içi şiddet ile ilgili suçları soruşturan cumhuriyet savcılarına yönelik eğitimler için “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü” imzalanmıştır.

Aile Mahkemeleri 6284 sayılı kanun gereği aile içi şiddetin olduğu durumda koruyucu ve önleyici tedbir kararlarını verebilmektedirler.

Aile Mahkemesi hakimi şiddet göreni korumaya yönelik aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verebilir.

- a) İşyerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) Tapu kütüğüne ortak yaşanan konut için “aile konutu şerhi” konulması.
- d) Korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması halinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Aile Mahkemesi hakimi şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verebilir:

- a) Şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- d) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- e) Gerekli görülmesi halinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin haller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- f) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- g) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- h) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- i) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- j) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları

yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması halinde, hastaneye yatmak dahil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

k) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

Ayrıca hakim Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir. Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hakim şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

3.2.4. Valilik/Kaymakamlık

Mülki amir tarafından şiddet gören kadınlar için 6284 sayılı kanun kapsamında koruyucu tedbir kararları alınabilmektedir. Bunlar; şiddet gören kişiye ve çocuklarına barınma yeri sağlanması, geçici maddi yardım yapılması, psikolojik, mesleki, hukuki, sosyal bakımdan danışmanlık hizmeti verilmesi, hayati tehlikesi varsa geçici koruma sağlanması, korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek amacıyla çocukları için 4 ay, çalışması halinde ise 2 ayla sınırlı olmak üzere kreş imkanı sağlanmasıdır.

3.2.5. Barolar

Kadınlara yönelik hukuki danışma merkezleri çalışmaları başta Ankara ve İstanbul olmak üzere Barolar tarafından başlatılmıştır. Barolar adli yardım kurulları ve kadın hakları merkezleri aracılığıyla şiddet gören kadınlara hukuksal danışmanlık vermekte ve ihtiyacı olan kadınların ücretsiz hukuk desteği almasını sağlayarak, ücretsiz avukat görevlendirmektedir.

Barolar bünyesindeki Kadın Hakları/Hukuku Komisyonları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla "Türkiye Barolar Birliği Kadın Hakları Komisyonları Ağı" (TÜBAKKOM) kurulmuştur. Giderek artan komisyonların sayısı 49'a ulaşmıştır. Şiddet mağduru kadınların yasal haklarını öğrenmesi, uygulanmasını talep etmesi ve uygulama sırasında gereksinim duydukları hukuksal desteği sağlamada bu merkezler oldukça önem taşımaktadır.

3.2.6. Sağlık Kuruluşları

Şiddet gören kadınlar, aile sağlığı merkezlerine, hastanelere, acil servislere, adli tıp kuruluşlarına ve ALO 112 Acil Servis Hattına başvurabilirler. Şiddetin fiziksel, cinsel ve psikolojik etkilerinin teşhis edildiği, raporlandığı ve tedavi edildiği kuruluşlar, şiddeti polise bildirmekle yükümlüdür.

3.2.7. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) İlçe Müdürlükleri

2011 yılında kurulan bakanlık, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmasının içinde önemli bir yer almaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bakanlık bünyesine

katılmasıyla birlikte eşitlik ve şiddetle mücadele gibi konularda araştırma yapma, çeşitli bilimsel etkinlikler düzenleme, politika üretme konusundaki çalışmalar devam etmektedir.

Bakanlığın kurulmasından önce Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) bünyesinde hizmet veren ve ağırlıklı olarak kadınlara yönelik hizmetlerle ön plana çıkan toplum merkezleri, aile danışma merkezleri gibi kuruluşlar, bakanlığın kurulma sürecinde kapatılmıştır. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), İlk Kabul Birimleri ve sığınmaevleri KSGM'ye bağlıdır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı il ve ilçe müdürlükleri, şiddet görmüş kadınlara danışmanlık ve rehberlik hizmeti vermekte ve yapılan inceleme sonucunda kadını, ihtiyaç duyduğu hizmete yönlendirmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı özellikle Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yaparak, protokoller ve idari düzenlemelerle farklı eğitim ve iş akımları eşliğinde kurumların ciniyete dayalı şiddete yönelik farkındalığını ve sorumluluğunu artırıcı faaliyetler gerçekleştirmektedir.

3.2.8. ŞÖNİM

Henüz bütün illerde yaygınlaşmamış olan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, kısa adıyla ŞÖNİM'lerin olduğu illerde başvurular doğrudan bu merkezlere yapılır. Risk değerlendirmesi yapılarak ve kadınların talepleri doğrultusunda sığınmaevine yerleştirme kararı alınabilir. Riskin yüksek olduğu durumlarda kadınların ve varsa çocuklarının sığınmaevine yerleşmeleri polis refakatinde yapılmaktadır.

6284 sayılı kanunun yönetmeliğine göre ŞÖNİM, şiddetin önlenmesi ile şiddet mağduru hakkında verilecek koruyucu tedbirler ile şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkezdir.

ŞÖNİM'ler 24 saat boyunca tek kapı sistemiyle çalışan merkezler olarak 14 pilot ilde (İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Denizli, Antalya, Mersin, Adana, Samsun, Trabzon, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Malatya) 2012'den itibaren farklı tarihlerde çalışmalarına başlamıştır. 2015 yılı içerisinde ŞÖNİM'lerin 81 İlde yaygınlaştırılması kararı alınmış olup, Erzurum, Bingöl, Muş, Kilis, Elazığ, Sakarya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Isparta, Aksaray, Kars, Sivas, Adıyaman, Zonguldak, Tekirdağ, Erzincan, Gümüşhane, Eskişehir, Çorum, Manisa, Çanakkale, Uşak olmak üzere 22 İlde ŞÖNİM açılmıştır. 2016 yılı sonuna kadar ŞÖNİM'lerin 81 ile yaygınlaştırılması öngörülmektedir.

Rehberlik ve danışmanlık hizmeti ilgili yönetmelikte aşağıdaki gibi tanımlanmıştır: Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir.

Hakimin isteği üzerine şiddet gören ve şiddet uygulayan kişilerin kişisel, sosyal, ekonomik ve 6284 sayılı kanun kapsamında tedbir kararı verilmesi, süresinin veya şeklinin değiştirilmesi ya da aynen devam ettirilmesi için ŞÖNİM de başvuruda bulunabilmektedir.

3.2.9. Kadın Sığınmaevleri

Evrensel literatür ve kullanımdan farklı olarak Başbakanlığın insiyatifiyle sığınmaevi yerine resmi olarak konukevi şeklinde adlandırılan kurumlarda, şiddete uğrayan ya da uğrama riski altında olan kadınlar ve çocukları, güvenli bir şekilde barındırılmakta ve çeşitli ihtiyaçları karşılanmaktadır. Kadın sığınmaevlerinin amacı, kuruma kabul edilen kadınların şiddetsiz bir ortamda, yaşadıkları travma ile başa çıkabilmeleri, yeniden sağlıklı ilişkiler sürdürebilmelerine destek olmak üzere mesleki çalışmalar yapılarak sığınmaevlerinden ayrıldıktan sonra yaşamlarını kendi talepleri doğrultusunda sürdürmelerini sağlamaktır.

633 sayılı KHK ile kadın sığınmaevleri KSGM'nin yetki ve sorumluluğuna bırakılmış olup halen ASPB'ye bağlı 95 kadın sığınmaevi; sivil toplum kuruluşlarına bağlı 3 ve yerel yönetimlere bağlı 33 olmak üzere ülke genelinde toplam 131 sığınmaevi toplam 3.354 kapasite ile hizmet vermektedir (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>).

Güvenlik amacıyla gizliliğin sağlanmasının önemli olduğu sığınmaevlerinin adres ve telefonları gizli tutulmaktadır.

Kalış süresi altı aya kadardır. Gerekli görüldüğü takdirde bu süre uzatılabilmektedir.

Güvenli barınma gereksiniminin ön planda tutulduğu sığınmaevlerinde kadınların güçlendirilmesi için hukuki ve psikolojik danışmanlık, tıbbi destek, maddi destek, meslek eğitimi ve iş bulma desteği gibi çalışmalar da yapılmaktadır.

Bazı kadınlar, evlerine ve kendilerine şiddet uygulayan kişilere geri dönmeyi tercih edebilirken, bazı kadınlar kendilerine yeni bir yaşam kurup, bağımsız bir şekilde yaşamayı tercih edebilmektedir. Kadının kendine ev tutmak istemesi durumunda, geçici bir süre için kira yardımını yapılabilmektedir.

2013 yılında 8.844 kadın ve beraberindeki 3.804 çocuk olmak üzere toplam 12.648 kişi, 2014 yılında ise 14.123 kadın ve beraberindeki 5742 çocuk olmak üzere toplam 19.865 kişi kadın sığınmaevlerinden hizmet almıştır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>). Burada

da görüldüğü üzere sığınmaevinde anneleriyle birlikte kalmak zorunda kalan çocukların varlığı ve sayısı onlara yönelik özel hizmet sunum ihtiyacını gözler önüne sermektedir.

3.2.10. Kadın Danışma Merkezleri

Kadın Danışma Merkezleri, şiddet gören kadınların çeşitli sorunları ve ihtiyaçları için telefonla ya da doğrudan başvuru yoluyla destek aldıkları merkezlerdir. Kadınların şiddetle mücadelesinin geliştirilmesi amacıyla ücretsiz hukuki ve psikolojik danışmanlık, ayni/nakdi destek, meslek eğitimi ve iş bulma desteği gibi destekler verilmektedir. Sığınmaevinde kalmak için istekte bulunan kadınlar, sığınmaevine yönlendirilebilmekte, gerek sığınmaevinde kalış süresince, gerekse sonrasında merkezin destekleri devam edebilmektedir.

3.2.11. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında il ve ilçelerde ihtiyacı olanlara nakdi yardım veya eğitim/öğretim imkanı sağlayan SYDV'ler bulunmaktadır. SYDV'ler de şiddet gören ve aylık ve geliri bulunmayan kadınların ekonomik ihtiyaçları için başvurabilecekleri kurumlardandır.

3.2.12. ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Danışma Hattı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı ALO 183 Sosyal Destek Hattı, haftanın 7 günü 24 saat boyunca hizmet vermektedir. Diğer grupların yanısıra şiddet gören kadınlar da bilgilendirilerek ilgili hizmetlere yönlendirilmektedirler.

3.3 Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eden Sivil Toplum Kuruluşları

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede kadın örgütleri, bilgi ve deneyimleri ile bu alandaki mücadeleleri çok önemlidir. Şiddetle mücadele için örgütlenen kadınlar sivil toplum kuruluşu çatısı altında bir çok faaliyet gerçekleştirmiştir. Temel faaliyet alanlarını cinsiyete dayalı şiddetle mücadele olarak belirleyen stk'lar; kadın hakları, kadın istihdamı, kadın girişimciliği, toplumsal cinsiyet, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet gibi alanlarda lobicilik ve savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

Ülkemizde yerel ve ulusal düzeyde cinsiyete dayalı şiddetle mücadele eden yüzlerce stk bulunmaktadır. Bu stk'lar bir çok kadına yönelik şiddet davasına müdahil ve takipçi olmuşlardır. Kadın örgütleri, kadın danışma merkezi ve sığınaklar açarak ve yürüttükleri kampanyalar, çeşitli etkinliklerle kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmaya dönük aktif bir mücadele sürdürmektedirler.

Stk'ların cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede gerçekleştirecekleri faaliyetleri sınırlandıran en önemli unsurlardan biri maddi yetersizlikleridir. Bu sorun son yıllarda ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlardan proje destekleri ile çözülmeye çalışılmakla birlikte bu destekler sürdürülebilirlik açısından çoğu zaman yeterli olmamaktadır.

Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel ve Ulusal STK’ların Kapasitesinin Güçlendirilmesi Hibe Programı” ile kadına yönelik şiddet ile mücadele konusunda yerel ve ulusal STK’ların kapasite gelişimine destek vermektedir. Uluslararası kuruluşlar, yerel kaynakların harekete geçirilerek çalışmaların etkililiğini artırma stratejileri çerçevesinde yerel ölçekli hükümet dışı kuruluşların çalışmalarını, özellikle proje fonları aracılığıyla desteklemektedir. Türkiye’de pek çok alanda çalışmak isteyen gönüllü kadınlar ve kadın kuruluşları en çok mali kaynak bulmak konusunda sorun yaşamaktadır. Dolayısıyla, bu mali destek mekanizması, yarattığı sorunlar bir yana bırakılacak olursa, mali engeli ortadan kaldırması açısından hızla artan kuruluş sayısını açıklayabilecek önemli bir noktadır.

3.4 Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Uygulanan Araştırma

3.4.1. Araştırmanın Amaç ve Hedefleri

Bu araştırma ile cinsiyete dayalı şiddet sorunsalının çözümünde hayati rolü olan iki temel aktörün -kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının (stk’ların)- öncelikle cinsiyete dayalı şiddet algılarını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veri seti ile cinsiyete dayalı şiddetle mücadelenin önündeki temel engellerin/eksiklerin/sorunların saptanması ve somut çözüm önerileri üretilmesine dayanak sağlaması amaçlanmaktadır. Türkiye’de cinsiyete dayalı şiddet konusunda bir çok araştırma olmakla birlikte evreninin kamu kurum ve kuruluşları ile stk’lar olarak belirlendiği, geniş kapsama sahip sınırlı sayıda çalışma söz konusudur. Cinsiyete dayalı şiddete dair kamu kurum ve kuruluşları ile stk’ların genel algısı, stk, kamu işbirliğine dair oluşturulan durum saptayıcı ölçeği, elde edilen verilerden hareketle oluşturulan somut çözüm önerileri ve kapsamı itibarıyla bu çalışma ile çözüm sürecine özgün bir katkı sunmak hedeflenmiştir.

3.4.2. Araştırmanın Yöntemi:

“Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusunda Faaliyet Gösteren Ulusal Ve Yerel Sivil Toplum Örgütlerinin Kapasitesinin Güçlendirilmesi “Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Uzmanlık Köprüleri” Araştırmasında nicel veri toplama tekniği ile yüzyüze standart görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini; Nevşehir, Kırşehir, Zonguldak ve Karadeniz Ereğli’deki kamu kurum ve kuruluşları ile buralarda kadın konusunda faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri oluşturmuştur.

Projenin Avrupalı ortakları benzer bir araştırmayı telefonla katılımcılara ulaşarak araştırma kapsamındaki tüm soruları bu şekilde yönelterek yanıt alabilmişlerdir. Ülkemizde yürütülen bu araştırmada ancak yüzyüze -her zaman olmasa da- soruların yanıtlanmasına imkan vermiş olup toplumsal güven düzeyinin düşüklüğü alan çalışmasını zorlaştırıcı ve sınırlandırıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır.

Araştırmanın kamu kurum ve kuruluşları boyutunda Nevşehir, Zonguldak, Kırşehir ve Karadeniz Ereğli'nin merkez ilçelerindeki tüm kamu kurum ve kuruluşları ile birer ilçe kaymakamlığından 2 kişiyi örneklem olarak tespit edilmiştir. Görüşme formlarının ildeki/ilçedeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticilerine (müdür ya da müdür yardımcısı, başkan ya da yardımcısı, vali ya da yardımcısı, vb) ve o kurumda kadınla ilgili çalışan personel var ise onunla yoksa herhangi bir çalışan personele uygulanması hedeflenmiştir. Bu hedefe sadece Kırşehir ilinde sınırlandırıcı bazı zorluklardan dolayı ulaşılamamış ama Kırşehir ilinde kamu kurum kuruluşları ile yapılmıştır, diğer birimler için bu hedefe ulaşılmış, toplamda **37 kamu kurumundan 132** (Yüz Otuz İki) kişiye form uygulanmıştır. Kamu kurumlarına uygulanan görüşme formu ekte yer almaktadır.

Araştırmanın sivil toplum boyutunda; Nevşehir, Kırşehir, Zonguldak ve Karadeniz Ereğli'nin merkez ilçelerinde aktif olarak kadın konusunda faaliyet gösteren stk'lardan 5'er (beş) üye örneklem olarak hedeflenmesine rağmen 8 sivil toplum kuruluşundan toplam **37 (Otuz yedi)** üyeye görüşme formu uygulanmıştır. Kırşehir'de henüz kadın konusunda çalışan stk olmadığı için orada soru formu uygulanamamıştır.

Araştırmada kullanılan görüşme formunun geçerlilik ve güvenilirliği ile cevaplama oranı konusunda yakın bir ilişki olduğu dikkate alınarak, görüşme formunda yer alan soruların düzenlenmesi, görüşme formunun tasarımı ve formların işleyip işlemediğini denetleyen ön-çalışma (pilot çalışmanın) yapılması işlemleri özenle gerçekleştirilmiştir.

Uygulanan görüşme formlarından elde edilen veriler sonucunda il/ilçelerde kamu kurum ve kuruluşları ile stk'ların cinsiyete dayalı şiddete bakışları, algıları, çözüm önerileri, bu sorunu çözmeye yönelik yaptıkları çalışmalar ortaya konulmuştur. Bu bağlamda kamu kurumları ile stk'lar içerisinde cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede var olan iyi uygulamalarla birlikte kurum ve örgüt bazında bu konudaki eksikler de ortaya konmuştur. Çözüm noktasında kurumsal ve örgütsel olarak yapılması gerekenler ve atılması gereken adımlar da saptanmıştır.

3.4.3. Kamu Kurumlarına Uygulanan Anketlerin Değerlendirilmesi

3.4.3.1. Demografik Veriler

Araştırmada, Nevşehir, Zonguldak, Kırşehir ve Ereğli'den **37 kamu kurumundan 132** (Yüz Otuz İki) kişiye anket uygulanmıştır. Anketlerin % 36,4'i Nevşehir'de, % 26,5'i Zonguldak, % 7,6'sı Kırşehir, % 29,5'i Ereğli'de uygulanmıştır (Tablo:1). Anket uygulanan kamu çalışanlarının %48,5'i kadın 68'i % 51,5'i erkektir. Örneklem grubunun yaş aralığı en çok 35-45 (%40,9) yaşları arasında yoğunlaşmıştır. % 33,3'ü 45 yaş ve üzerindedir. Kamu çalışanlarının % 50,8'i il merkezinde doğmuş olup % 66,7'si de en uzun süre kent ve şehir merkezlerinde yaşadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılanların büyük bir kısmının en uzun süre yaşadığı bölge kent merkezidir. Daha da önemlisi katılımcıların % 85,6'sı lisans ve üzeri

okul mezunudur (% 63,6'sı üniversite, % 16,7'si yüksek lisans, % 5,3'ü doktora) Araştırmaya katılan bütün katılımcıların kamu kurumlarında çalışmaları ve belirli meslek grubuna dahil olmaları, katılımcıların yaşadığı çevre, eğitim düzeyi ve ekonomik gelir açısından büyük oranda benzer sosyo-ekonomik düzeye sahip olduklarının bir göstergesidir.

Kamu çalışanlarının % 85,6'sı evli, % 14,4'ü ise bekârdır. Çalışanların % 37,9'u memur, %18,9'u yönetici, % 16,7'si uzmandır. Yöneticilerin % 24'ü kadın % 76'sı erkektir. Kadın yönetici oranındaki düşüklük cinsiyete dayalı işbölümünü de yansıtmaktadır.

Kurumlar ve toplumsal cinsiyet farklılığı arasında anlamlı bir ilişki kurulamadığından tablolar genel itibari ile yorumlanmıştır. Demografik özelliklere bakıldığında örneklemin temsiliyet düzeyinin oldukça yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo:1 Anket Uygulanan İl/İlçe ve Kurumlar

Sayı	Kurum Adı	İl/İlçe				Toplam
		Nevşehir	Zonguldak	Kırşehir	Ereğli	
1	Valilik	2	2	1		5
2	İl/İlçe Belediye	2	2	1	2	7
3	İl/İlçe Özel İdare	2	2	1	1	6
4	Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü	2	2		2	6
5	İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü	2			2	4
6	İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	2	2	1	2	7
7	Çevre ve Şehircilik İl/İlçe Müdürlüğü	2		1		3
8	Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	2	1	1		4
9	Afet ve Acil Durum İl/İlçe Müdürlüğü	2	2			4
10	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlüğü	2	2		2	6
11	Tarım ve Kırsal Kalkınma Dest. Kurumu İl/İlçe Müdürlüğü	2				2
12	Orman ve Su İşleri İl/İlçe Şube Müdürlüğü	2				2
13	Orman İşletme Müdürlüğü				2	2
14	DSİ Gen. Müdürlüğü		2			2
15	İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü	2	1		3	6
16	Kamu Hast. Birliği Gnl. Sek.	2	2			4
17	İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü	2	2	1		5
18	Ticaret İl Müdürlüğü	2				2
19	Gençlik Spor İl/İlçe Müdürlüğü	2	2	1	2	7
20	Defterdarlık	2				2
21	Çalışma ve İş Kurumu İl/İlçe Müdürlüğü		2			2
22	İl/İlçe Müftülük	2	1		2	5
23	Sosyal Güvenlik İl/İlçe Müdürlüğü	2		1		3
24	Tapu Müdürlüğü				2	2
25	TÜİK İl/İlçe Müdürlüğü		2			2
26	Kültür ve Turizm İl/İlçe Müdürlüğü	2	2			4
27	Vergi Dairesi		2		2	4
28	İl/İlçe Jandarma Komutanlığı				1	1
29	Cumhuriyet Başsavcılığı	2				2
30	Üniversite	2	2		2	6

31	Kaymakamlık	2				
32	İlçe Mal Müdürlüğü				2	
33	Kaymakamlık Sos. Yard. ve Dayn.Müd.				2	
34	Adliye				2	
35	Liman Başkanlığı				2	
36	Gümrük Müdürlüğü				2	
37	Nüfus Müdürlüğü				2	
TOPLAM		48	35	39	10	

3.4.3.2.Örnekleme Dahil İl/İlçelerdeki Kurumlarda Cinsiyete Dayalı Veriler

Alan çalışmasında bu verileri bizlerle paylaşan kamu kurumlarının verileri sadece burada yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında kamu kurumlarında çalışanların niceliksel dağılımında cinsiyet eşitsizliği göze çarpmaktadır. Bu eşitsizlik kadın yönetici oranına bakıldığında daha da çarpıcı bir boyuta ulaşmaktadır.

Kamu kurumlarında cinsiyet dağılımında en eşitlikçi kurumların; üniversiteler, milli eğitim ve sağlık kurumlarında olduğu görülmektedir.

3.4.3.2.1.Kamu Kurumlarında Çalışan Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı

Örnekleme dahilinde incelenen kurumlar dikkate alındığında Nevşehir’de 25 kamu kurumunda çalışan 23.694 personelin 7906’sı (% 33,7’si), Zonguldak’ta 16 kamu kurumunda çalışan 3713 personelin 1465’i (% 39,5’i), Karadeniz Ereğli’de 36 kamu kurumunda çalışan 5348 personelin 3363’ü (% 37,1’i) kadındır.

3.4.3.2.2. Kamu Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Nevşehir’de örnekleme dahilinde incelenen 24 kamu kurumunda toplam 850 alt, orta ve üst düzey yönetici görev yapmakta olup bunların sadece % 11,9’u (101’i) kadındır. Üst ve orta düzey yöneticilerin % 11, alt düzey yöneticilerin % 13,5’i kadındır.

Zonguldak’ta toplam 459 yöneticinin yaklaşık % 31’i (142) kadındır. Üst düzey yöneticilerin % 16,7’si, orta düzey yöneticilerin % 38,3’ü ve alt düzey yöneticilerin % 33’ü kadındır.

Ereğli’de toplam 246 yöneticinin % 19,9’u kadındır. Üst düzey yöneticilerin % 24,5’i, orta düzey yöneticilerin % 30’u, alt düzey yöneticilerin % 12,2’si kadındır.

3.4.3.3. Örnekleme Dahil Olan İl/İlçelerin Cinsiyete Dayalı Şiddet Karneleri

Örnekleme dahilindeki illerde çeşitli kurumlardan alınan şiddet verileri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Bu tablolarda sorumlu kurumların şiddet verileri arasında, şiddet tanımları ve türleri arasında uyumsuzluk olduğu dikkate çarpmaktadır. Araştırmada elde edilen en önemli bulgulardan biri cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede büyük önem taşıyan uyumlu ve güvenilir veri toplama ihtiyacının henüz karşılanmamış olduğudur. Bunun nedeni ildeki şiddet vakalarının toplandığı veritabanı gibi bir sistemin olmaması ve şiddet vakalarında her kurumun kendisinin kayıt altına alması ile şiddet vakalarının mükerrer olmasına yol açmaktadır.

Tablo:2 Nevşehir İl Merkezinde Şiddete Uğrayan Kadın Sayısı

Kurum	2012				2013				T
	Fiziksel	Cinsel	Psikolojik	Toplam	Fiziksel	Cinsel	Psikolojik	Toplam	
İl Jandarma				173				115	288

İl Emniyet Md.	165	326	83	574	219	145	145	509	1083
İl Sağlık Md.				48				62	110
İl Aile Sos.Pol. Md				29				25	54
TOPLAM				824				711	1535

Kaynak: Nevşehir İl Jandarma Komutanlığı, İl Emniyet Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Verileri

Tablo:3 Nevşehir’de Adli Sürece Yansıyan Kadına Yönelik Şiddet Vak’aları

Başvuru ve Vak’alar	Yıl	2012	2013	TOPLAM
6284 Sayılı Kanun Aracılığıyla	Önlem Alınan Vak’a Sayısı	326	750	1076
	Koruma Talep Eden Kadın Sayısı	147*	364*	511
Şiddet ve Taciz Şikayetiyle Başvuruda Bulunan Kadın Sayısı		921	401	1322
Aile Mahkemesine Başvuran Kadın Sayısı		326	750	1076
Kadın Cinayetiyle Suçlanan Vak’a Sayısı		1	1	2

Kaynak: Nevşehir Cumhuriyet Baş Savcılığı Verileri

*Taleplerin Tamamı Kabul Edilmiştir.

Tablo 3’te görüldüğü üzere önlem alınan kararların çok olması kolluk kuvvetlerinin cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede kendilerine verilmiş olan yasal sorumluluklar doğrultusunda hareket ettiğinin bir göstergesidir.

Tablo:4 Nevşehir’de Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’ne Diğer Kurumlardan Gelen Veriler Doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Alınan Vak’a Sayısı

Yıl	2012	2013	2014	2015 Mayıs Ayına Kadar	TOPLAM
	238	568	544	142	1492

Tablo:5 Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Bünyesindeki Kadın Sığınma Evinde Kalan Kadın ve Çocuk Sayısı

Yıl	2014		2015 Mayıs Ayına Kadar		TOPLAM
	Kadın	Çocuk	Kadın	Çocuk	
	113	53	46	32	244

Tablo 5’te de görüldüğü üzere cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede ele alınması gereken çok önemli bir boyutunu sığınma evinde kalan çocuklar oluşturmaktadır. Sığınma evlerinde anneleriyle birlikte kalmak zorunda kalan çocuklara yönelik çocuk ve gençlik merkezi ve onların ihtiyacına uygun hizmetlerin sunulması ihtiyacı çok açık biçimde görülmektedir. Burada kalan çocukların ciddi bir biçimde yaşadıkları mağduriyet uzun vadede kendileri ve ülke açısından çok yönlü olumsuz etkiler doğurmaktadır.

Nevşehir’de 2012-2013 yılında şiddete uğrayan kadın sayısı, kimi vak’aların mükerrer olma olasılığı olsa da- **1535**’dir. (Tablo:1,2,3,4,5). Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’ne diğer kurumlardan gelen veriler doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Alınan Vak’a Sayısı 2012 yılından bugüne kadar **1492**’dir. Nevşehir Belediyesi bünyesinde hizmet vermeye başlayan Kadın Danışma Merkezi’ne kurulduğu 2014 yılı Nisan ayından bugüne dek şiddete uğrayan **278** kadın ve çocuk psikolojik ve hukuksal destek almak üzere başvuruda bulunmuştur.

Tablo:6 Zonguldak'ta Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne Diğer Kurumlardan Gelen Veriler Doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Alınan Vak'a Sayısı

Başvuru ve Vak'alar	Yıl	2012-2013	2013-2014	2014-2015
6284 Sayılı Kanun Aracılığı İle	Önleyici Tedbir Kararı Alınan Kadın Sayısı			145
	Koruyucu Tedbir Kararı	155	310	486
TOPLAM	951	155	310	631

Zonguldak'ta 20 Mart 2012 tarih ve 28239 Sayı ile Resmi Gazetede yayınlanmış olan 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Gereğince 2013 yılından bu yana Mahkeme tarafından;

- Şiddet mağdurlarına yönelik 951 Koruyucu Tedbir Kararı,
- Şiddet uygulayan 145 kişiye yönelik Önleyici Tedbir Kararı verilmiştir.
- Şu an devam eden; 37 şiddet mağduruna yönelik koruyucu tedbir kararı ve 2 şiddet uygulayana yönelik tedbir kararı bulunmaktadır.
- Koruyucu tedbir kararlarının süresi Zonguldak'ta şu ana dek genelde 1 ay süreli verilmiştir.

Zonguldak Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Kadın Sığınma Evi'nden 2012 yılından bu yana il içinden 53 il dışından 152 kadın hizmet almıştır.

Tablo:7 Ereğli'de Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne Diğer Kurumlardan Gelen Veriler Doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Alınan Vak'a Sayısı

Yıllar	Önleyici Tedbir Kararı Alınan Kadın Sayısı	Kadın Sığınma Evi		
		Talepte Bulunan Kadın Sayısı	Talebinden Vazgeçen Kadın Sayısı	Kalan Kadın Sayısı
2011	10	10	9	1
2012	81	14	9	5
2013	114	15	12	3
2014	88	0	0	0

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Bu veriler örneklem alınan Nevşehir, Zonguldak ve Ereğli'de kadına yönelik şiddet vak'alarının ne kadar yaygın ve ciddi boyutta olduğunu gözler önüne sermektedir. Kırşehir'e dair veriler resmi kurumlar ve projeden sorumlu il yetkilisinden talep edilmesine rağmen tarafımıza iletilmediği için çalışmada yer almamıştır.

3.4.3.4.Araştırma Bulguları

Araştırma bulguları anket soruları doğrultusunda; Cinsiyete Dayalı Şiddet Olgusuna Dair Algı, Genel Şiddet Algısı, Kurumun/Personelin Sivil Toplum Kuruluşu (Stk) Algısı, Sivil Toplum Kuruluşları İle İlişkisi, Kurumun Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Çalışmaları olmak üzere dört başlık altında ele alınmıştır.

BÖLÜM-I CİNSİYETE DAYALI ŞİDDET OLGUSUNA DAİR ALGI

Kamu kurumlarında çalışanların % 72'si cinsiyete dayalı şiddetle ilgili verileri en çok kitle iletişim araçları ve sosyal medyadan % 18,9'u resmi yazışmalardan edindiğini belirtmiştir.

Katılımcıların % 79,5'i kadınlara karşı şiddete en sık başvuranların eşleri olduğunu, % 59,1'i de eski eşi olduğunu belirtmiştir (Birden çok şık işaretlenmiştir).

Kadına yönelik şiddete dair toplumsal cinsiyete ilişkin önermelere katılım düzeyi kurumsal ve kişisel düzeyde düşük olsa da kamu kurumlarında çalışanların cinsiyetçi bir yaklaşıma sahip olması kurumların bu sorunun çözümüne katkısı önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır (Tablo.8).

Tablo:8 Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Toplumsal Cinsiyet Algısına Dair Önermelere Katılma

Şiddetle İlgili Kalıp Yargılara Katılma Durumu	Katılanların Sayısı
Kadın hak ediyorsa erkek arkadaşı ona şiddet uygulayabilir.	1
Flört ilişkisinde bir tokat şiddet sayılmaz.	5
Flört ilişkisinde sözle taciz, hakaret, aşağılama şiddet kapsamına girmez.	6
Kadının şiddeti hak ettiği zamanlar vardır.	3
Kadın ilişkisinde partnerinden şiddet görüyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır.	2
Kadın ilişkisini korumak için şiddete tolerans göstermelidir.	1

“Kadın hak ediyorsa erkek arkadaşı ona şiddet uygulayabilir.”, “Flört ilişkisinde bir tokat şiddet sayılmaz.”, “Flört ilişkisinde sözle taciz, hakaret, aşağılama şiddet kapsamına girmez.”, “Kadın ilişkisini korumak için şiddete tolerans göstermelidir.”, “Kadının şiddeti hak ettiği zamanlar vardır.”, “Kadın ilişkisinde partnerinden şiddet görüyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır.”, önermelerine katılanların oranı düşük de olsa bu önermeleri kabul edenlerin sıradan insanlar olmayıp cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede sorumlu kurumların uygulayıcılarının olması duruma kritik bir önem kazandırmaktadır. Sözle tacizin şiddet kapsamına girmediğinin düşünülmesi psikolojik şiddet konusundaki farkındalık düzeyinin düşüklüğünü göstermektedir. Bu önermelere katılım toplumsal şiddet açısından konunun öneminin bir kez daha vurgulanmasını gerektirmektedir. Bu önermeyi kabul edenlere cinsiyet açısından bakıldığında önermeye katılanların % 97,7'sinin erkek olduğu tespit edilmiştir. Kadının şiddeti hak ettiği zamanların olabileceğini, kadın hak ediyorsa erkeğin ona şiddet uygulayabileceğini, flört ilişkisinde bir tokadın şiddet sayılmayacağını, kadının ilişkisini korumak için şiddete tolerans göstermesi gerektiğini düşünmesi kamu kurumu çalışanları açısından çarpıcı ve üzerinde düşünülmesi gereken bulgular olarak tespit edilmiştir. Bu önermeleri kabul eden çalışanların şiddet açısından cinsiyetçi kalıplara sahip oldukları ortaya çıkmış; özellikle erkek öğretim çalışanlarda/yöneticilerde cinsiyetçi tutum ve davranışların daha yoğun olduğu saptanmıştır. Nitekim bu durum yasa uygulayıcıların cinsiyete dayalı şiddetle mücadele yasalarını içselleştirmediklerini ve bu nedenle kurumlar düzeyinde kişisel

dirençlerin ortaya çıktığını göstermektedir. Uygulamada ortaya çıkan bir çok sorunun kaynağında da bu durumun olduğu görülmektedir.

Tablo:9 Şiddete Yönelik Kalıp Yargılara Katılma

Şiddetle İlgili Kalıp Yargılara Katılma Durumu	Katılanlar %
Şiddete meyilli bir eş iyi bir baba olabilir.	3,8
Aile içinde şiddetten muzdarip olan kadınlar evden ayrılarak bu duruma kolayca son verebilir.	19,7
Aile içinde şiddetin sebebi anlık bir kontrol kaybıdır.	21,2
Aile içinde şiddet sadece yoksul veya kültürel ya da sosyal dezavantajlı sınıflarda olur.	9,1
Kadınlar da eşlerine karşı şiddet uygularlar.	31,1
Şiddet özel (kişiler arasında) bir sorundur.	14,4
Şiddetin temel nedeni toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı ataerkil zihniyettir.	47,7
Hiçbiri	17,4

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

Kadınların en çok şiddete maruz kalma riski taşıdığı yeri katılımcılar % 86,4'ü evi, % 39,4'ü sokak, % 24,2'si eğlence yerleri, % 16,7'si de iş yeri olarak yanıtlamışlardır.

Katılımcıların yaklaşık % 72'si kadına yönelik şiddetin son yıllarda arttığını ya da çok arttığını yaklaşık % 21'i değişmediğini yaklaşık % 7'si de azaldığını belirtmiştir.

Tablo:10 Kadına Yönelik Şiddetin Artmasının Nedenleri

Şiddetin Artma Nedenleri	Katılanlar %
Şiddetin medyada sıkça yer almasının şiddeti provoke etmesi ve doğallaştırması	34,1
Sosyal ve ekonomik bağımsızlığını kazanan kadınların sayısının artmış olması	27,3
Artık daha çok kadın bunu açığa vuruyor.	31,1
Medya artık bu haberleri açığa çıkarıyor.	34,8
Erkeklerin saldırganlığının artmış olması,	14,4

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

Katılımcıların yaklaşık % 36'sı “kadına yönelik şiddetin ilk üç nedeni nedir?” sorusuna “Diğer kişiye duyulan saygı eksikliği”, % 16,7'si “alkol ve uyuşturucu bağımlılığı”, % 12,1'i ise “düşük eğitim seviyesi” olarak cevap vermiştir.

Şiddet ve kadınların güvenliği konusunda –bir çalışma grubu (örn.mahalle sakinlerinden oluşan çalışma grubu) oluşturmanın yararlı olacağını düşünenlerin oranı % 69,7'dir.

Tablo:11 Kadınlara Yönelik Şiddet Olgusunu Azaltmak İçin Yapılması Gereken İlk Üç Şey

Şiddetin Artma Nedenleri	Katılanlar %
Ülkenin ve ailelerin ekonomik koşullarını iyileştirmek.	34,8
Cinsiyete dayalı şiddete karşı daha kesin yasalar ve tedbirlerin alınması.	20,5
Kadın haklarına daha fazla önem veren bir yasamanın var olması.	17,4

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

BÖLÜM-II: Genel Şiddet Algısı Anketi

Kadınlar dışında en sık çocukların şiddete maruz kaldığını düşünenlerin oranı % 91'dir. İkinci sırada % 43,9'luk bir oranla yaşlılar gelmektedir. Arkasından yoksullar, eşcinseller ve evsizler gelmektedir.

Katılımcıların % 75'i şiddetin kültürel şartlardan çok etkilendiğini belirtmiştir.

Toplumdaki en önemli sorunun ne olduğu sorusuna karşılık ilk sıralarda yer alan cevaplar; işsizlik, sosyal/gelir dağılımındaki adaletsizlik, insan haklarının ihlali, suç artışı ve ataerkil zihniyettir.

“Toplumdaki en önemli üç sorun nedir?” sorusuna katılımcıların % 67,4'ü işsizlik, % 55,3'ü sosyal/gelir dağılımındaki adaletsizlik % 44,7'si insan hakları ihlali, % 25,8'i ataerkil zihniyet olarak cevap vermiştir.

Yaşadığı yerde kişisel güvenliğinin hiçbir zaman risk altında olmadığını düşünenlerin oranı sadece %43,2'dir.

Katılımcılardan % 56,1'i modern ve güvenilir bir yurttaş kitlesinin varlığıyla kendini daha güvende hissedeceğini belirtmiştir.

Tablo:12 Kendini Daha Güvende Hissettirecek Önlemler

Tedbirler	Katılanlar %
Modern ve güvenilir bir yurttaş kitlesinin varlığı,	56,1
Sokakların daha güvenli hale getirilmesi,	53
Ortak kamusal alanların geç saatlerde daha iyi aydınlatılması,	37,1
Daha çok güvenlik gücünün dışarıda görev yapması	27,3
İş Yerlerinin Geç Saatlere Kadar Açık Olması,	11,4

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

Bölüm III. Kurumun/Personelin Sivil Toplum Kuruluşu (Stk) Algısı, Sivil Toplum Kuruluşları İle İlişkisi

Kamu kurumlarında çalışanların % 45,5'i stk'ları “Üyeliği gönüllülük esasına dayanan örgütler” olarak, %30,3'ü ise “Eylem ve faaliyetleri daha etkili, somut ve yaygın sonuçlar doğuran örgütler” olarak tanımlamıştır.

Katılımcıların % 55,3'ü stk çalışmalarına katıldığını, % 43,9'u katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların % 53,8'i stk'ların güçsüz ve etkisiz olduğunu, % 23,5'i ise yeni yeni gelişmekte olduğunu belirtmiştir.

Tablo:13 STK'ların Güçsüz ve Etkisiz Olma Nedenleri

Nedenler	Katılanlar %
Amaçlarını Gerçekleştirmeye Yönelik Eylem ve Faaliyet Yetersizliği	12,8
STK Temsilcilerinin oluşumu kendi çıkarları için Kullanması	9,1
Maddi Kaynak Yetersizliği	6,1
Nitelikli Personel ve Üye Eksikliği	4,6
Yasal Altyapı Yetersizliği	1,5
Sorun Çözme Bilincinin Gelişmemiş Olması	4,5
Cevap Vermek İstemedi.	65,9

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

İl/ilçede ve Türkiye’de STK’ların kadına yönelik şiddeti önlemede başarılı olabilmesi için yapılması gerekenler konusunda cevap vermek istemeyenlerin oranı çok yüksektir (% 65,9). Bu sonucun kamu kurumlarında çalışanların sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarıyla yakından ilgili olduğu söylenebilir. Katılımcıların % 12,8’i stk’ların güçsüz olmasının nedeninin “Amaçlarını Gerçekleştirmeye Yönelik Eylem ve Faaliyet Yetersizliği”nin olduğunu belirtmiştir.

Tablo:14 Kadına Yönelik Şiddeti Önlemek İçin Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşları Arasında Yapılması Gereken İşbirliği

Kamu Kurumları STK İlişkisi Nasıl Olması Gerektiği	Katılanlar %
Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine; maddi, personel ve eğitim desteği vererek	49,2
STK’larla düzenli toplantılar düzenleyerek karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak,	62,1
STK’ların önündeki engelleri bürokratik ve yasal engellerin aşılmasına katkıda bulunmak,	34,8
Toplumun STK’lar ve çalışmaları hakkında bilgilenmesine katkıda bulunarak, STK’ların faaliyetlerine toplumsal destek sağlamak,	53

*Birden çok şık işaretlenmiştir.

Katılımcıların % 62,1’i ilde/ilçede kadına yönelik şiddeti önlemek için kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları arasında “STK’larla düzenli toplantılar düzenleyerek karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak” gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların % 49,2’si “STK’larla düzenli toplantılar düzenleyerek karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak” gerektiğini ifade etmişlerdir. (Birden çok cevap verilmiştir).

Katılımcılar on dokuz (19) kamu kurumunun yasal olarak doğrudan ya da dolaylı biçimde kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda sorumlu olduklarını/sorumluluk üstlendiklerini belirtmiştir.

Tablo:15 Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Çalışma Yürüten Kurumlar

Sayı	Kurum Adı
1	Valilik
2	İl/İlçe Belediye
3	Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü
4	İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü
5	İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
6	Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü
7	İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü
8	Kamu Hast. Birliği Gnl. Sek.
9	İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü
10	Gençlik Spor İl/İlçe Müdürlüğü
11	Çalışma ve İş Kurumu İl/İlçe Müdürlüğü
12	İl/İlçe Müftülük

13	İl/İlçe Jandarma Komutanlığı
14	Cumhuriyet Başsavcılığı
15	Üniversite
16	Kaymakamlık
17	Kaymakamlık Sos. Yard. ve Dayn.Müd.
18	Adliye
19	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlüğü

(P=0,03 P<0,05 için) Kamu kurumları ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo:16 Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Sorumluluk Üstelenen Kurumlar ve Üstlendiği Sorumluluklar

Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Sorumluluk Sahibi Kurumlar ve Sorumlulukları	Kurum Adı
Eşitlik birimi kurulması*	<p>*Valilik</p> <p>*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>İl/İlçe Belediye,</p> <p>*İl/İlçe Müftülük</p> <p>*İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü</p> <p>*Cumhuriyet Başsavcılığı</p> <p>*Kaymakamlık</p> <p>*İl Kültür ve Tur. Müd.</p>
Kadın ve erkeklere eğitimler, seminerler verilmesi	<p>*Valilik</p> <p>**Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Belediyesi</p> <p>*İl/İlçe Müftülük</p> <p>*İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü</p> <p>*Cumhuriyet Başsavcılığı</p> <p>*Kaymakamlık</p> <p>*İl Kültür ve Tur. Müd.</p> <p>*Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>* Kamu Hast. Birliği Gnl. Sek.</p>

Şiddete karşı önlem alınması, ailenin korunması	<p>*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>*İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Jandarma Komutanlığı</p> <p>*Kaymakamlık</p> <p>*Kamu Hast. Birliği Gnl. Sek.</p>
Kadın sığınma evlerinin açılması	<p>*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>* İl/İlçe Belediyesi</p> <p>*İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü</p>
Şiddeti caydırıcı yasaların hazırlanmasına katkı sağlanması	<p>*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>* İl/İlçe Belediyesi</p> <p>*İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Jandarma Komutanlığı</p> <p>*İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü</p> <p>*İl Kültür ve Tur. Müd.</p>
Kadınlara yönelik iş imkanlarının iyileştirilmesi	<p>*İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü</p> <p>*Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü</p> <p>*Çalışma ve İş Kurumu İl/İlçe Müdürlüğü</p>
Şiddet mağduru kadınlara iş önceliği tanınması	<p>*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü</p> <p>*İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü</p> <p>*İl/İlçe Özel İdare</p> <p>*İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü</p>

*Nevşehir Yerel Eşitlik Eylem Planı doğrultusunda tüm kamu kurum ve kuruluşları Eşitlik Birimi kurulması yönünde karar almış olmakla birlikte bu birimleri kurup işlevsel hale getiren kurumların sayısı henüz çok sınırlıdır.

Çalıştığı kurumun kadına yönelik şiddetin önlenmesi/mücadelesi konusunda herhangi bir çalışma yürütmekte olduğunu belirten katılımcıların oranı % 34,8'dir. Bu çalışmaların başında; "STK'larla işbirliği çalışmaları", "Kadınlara/erkeklerle/gençlere/öğrencilere yönelik bilgilendirme, bilinçlendirme, farkındalık yaratma çalışmaları", "Diğer kamu kurumlarına yönelik savunuculuk çalışmaları" gelmektedir.

Yapılan araştırmada kamu kurum ve kuruluşlarının kadına yönelik Şiddeti nlemede kurumsal olarak gereken düzeyde sorumluluk üstlenmediği saptanmıştır (Tablo: 15-16) .

Kadına yönelik Şiddeti nlemede yasal olarak sorumluluğu olduğu belirtilen kurumlar içerisinde çok temel kimi kurumların yer almadığı ya da bazı kurumların çok sınırlı alanda kendini sorumlu/görevli saydığı görülmektedir. Kadına yönelik Şiddetin nlenmesinde yasal olarak da sorumlu olan İl/İlçe sağlık müdürlüğü ile İl/ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bu kurumlar içerisinde yer almayışı büyük bir sorundur. Ayrıca; yine kadına yönelik Şiddetin nlenmesinde yasal olarak sorumlu olan başta Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü, İl/ İlçe Emniyet Müdürlüğü, -Nevşehir belediyesi hariç diğer- il/ilçe belediyelerinin kendilerini çok sınırlı alanda sorumlu görmeleri de kadına yönelik Şiddetin nlenmesi açısından olumsuz bir durumdur.

Çalışanların kurumun kadına yönelik Şiddet sorunun çözümüne katkısını değerlendirmesi istendiğinde ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Tablo:17 Kurumların Kadına Yönelik Şiddeti nlemeye Katkısı

Sayı	Kurum Adı	Puan				
		1	2	3	4	5
1	Valilik	20	20	20	20	20
2	İl/İlçe Belediye		28,6	14,3		57,1
3	İl/İlçe zel İdare	66,7		16,7		16,7
4	Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü		16,7	16,7	16,7	50
5	İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü	25	25			50
6	İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	14,3	28,6	28,6		28,6
7	İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü	66,7		33,3		
8	Kamu Hast. Birliği Gnl. Sek.	50	50			
9	İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü		60			40
10	Gençlik Spor İl/İlçe Müdürlüğü	14,3		14,3	28,6	42,9
11	alışma ve İş Kurumu İl/İlçe Müdürlüğü		50		50	
12	İl/İlçe Müftülük			40		60
13	Sosyal Güvenlik İl/İlçe Müdürlüğü	66,7				33,3
14	İl/İlçe Jandarma Komutanlığı					100
15	Cumhuriyet Başsavcılığı	50	50			
16	niversite			50	50	
17	Kaymakamlık Sos. Yard. ve Dayn.Müd.			100		
18	Adliye			50		50

Bu soru tamamen anket uygulanan çalışanların kişisel görüşleri ve algıları olup kurumlarının kadına yönelik Şiddetin nlenmesi konusuna katkısını 1'den 5'e kadar (1 en

düşük 5 en yüksek olmak üzere) puan vererek değerlendirmelerine dayanmaktadır. Kadına yönelik şiddeti önlemede en başarılı bulunan kurumlar; ilk 3 kurum; Jandarma Komutanlığı, Müftülük, İl/İlçe belediyesi'dir. Kadına yönelik şiddeti önlemede yasal sorumlulukları olan kurumların başında gelen; Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü, İl/İlçe Halk Sağlığı Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik İl/İlçe Müdürlüğü'nün puanlarının istenilen ve beklenen düzeyin altında kaldığı görülmektedir. Kurum çalışanları kurumlarının bu yöndeki çalışmalarının yeterli olmadığını düşünmektedir.

Çalışanların % 33,3'ü kadına yönelik şiddeti önleme ve mücadele konusunda "Kurum içi eğitim programlarının (TCE, vb.) artırılması" gerektiğini, % 19,7'si idarecilerin bu yönde örnek davranış sergilemesi gerektiğini belirtmiştir.

Tablo:18 Kadına Yönelik Şiddeti Önlemek İçin Kurumda Yapılması Gerekenler

Kurumda Yapılması Gerekenler	Katılanlar %
Kurum içi eğitim programlarının (TCE, vb.) artırılması	33,3
İdarecilerin örnek davranış sergilemesi	19,7
Aile irşat bürosu güçlendirilmeli	14,4
Stk'lar ile işbirliği güçlendirilmeli	13,7
Kurum içi eşitlik birimleri/kulüpleri etkinleştirilmelidir	7,6
Psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimleri kurulmalıdır.	6,1
Dini bilinç artırılmalı.	5,3
Özel şiddet birimleri kurulmalı ve mağdurlar takip edilip korunmalı.	5,3
İstihdam edilen kadın sayısı artırılmalı	5,3

Nevşehir, Zonguldak, Kırşehir ve Ereğli'de cinsiyete dayalı şiddet oranlarının yüksek olduğu yerlerdendir. Projede bu anketler aracılığıyla bu sorunun çözümünde büyük rolü olacak olan kamu kurumlarının cinsiyete dayalı şiddet algısını ve bu yönde yaptıkları çalışmaları, stk'lara yaklaşımını ortaya koymak amaçlanmıştır. Ortaya çıkan tabloda cinsiyete dayalı şiddetin somut bir olgu olarak kabul edildiği ve son yıllarda gittikçe arttığı algısının hakim olduğu görülmüştür.

3.4.4. STK'lara Uygulanan Anketlerin Değerlendirilmesi

3.4.4.1. Demografik Veriler

Nevşehir, Zonguldak ve Kradeniz Ereğli'de bulunan 8 sivil toplum kuruluşuna üye toplam **37 kişi** ile görüşme yapılmıştır.

Görüşülenlerin %43'ü 46-55 yaşında, %27'si 36-45, %13.5'i 26-35 yaş aralığındadır.

Görüşülenlerin %76'sı evlidir. %38'inin 1, %32'sinin 2, %11'inin 3 çocuğu vardır.

Görüşülenlerin % 38'i üniversite mezunu, % 32'si lise, %8'i yüksek lisans, %3'ü doktora, %11'i ise ilköğretim mezunudur. Görüşülenlerin % 16'sı memur, %11'i işçi, %11'i öğretmen/avukat, %16'sı ise üst ve/veya orta düzey yöneticidir.

3.4.4.2. Araştırma Bulguları

Araştırma bulguları anket soruları doğrultusunda; Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Hakkında Bilgiler, Cinsiyete Dayalı Şiddet Olgusuna Dair Algı, Genel Şiddet Algısı, Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Çalışmaları olmak üzere dört başlık altında ele alınmıştır.

Tablo:19 Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Hakkındaki Bilgiler

STK'nın Adı	Sayı
Nevşehir Ekoloji ve Sosyal Hayatı Geliştirme Derneği	5
Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği	4
Nevşehir Kadın Derneği	4
Kapadokya İmece Kadın Derneği	5
Emekçi Kadınlar Dayanışma Derneği	5
Zonguldak Kent Konseyi Kadın Meclisi	5
TSO Kadın Girişimciler Zonguldak	5
Erdemirli Kadınlar Yardım Derneği	4
Toplam	37

Katılımcılara üye oldukları STK'nın çalışma alanları sorulduğunda birden fazla cevap vermeleri istenmiştir;

- Katılımcıların % 84'ü kadınlara destek amaçlı,
- %45'i eğitim amaçlı,
- %32'si ise yardımlaşma amaçlı kuruluşlar olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların yaklaşık % 49'u en az 7 yıllık üyelerdir.

Katılımcıların % 51'i yönetim kurulu üyesi, %24'ü üye, %14'ü başkan, %10'u başkan yardımcısı olduğunu belirtmiştir.

Üyesi olduğu stk'nın kuruluş amacını katılımcıların % 89,2'si kadınlara yönelik faaliyetler gerçekleştirmek, % 8'i toplumun tümüne hizmet etmek, % 2,7'si ise insan haklarına yönelik faaliyetler gerçekleştirmek olarak ifade etmiştir.

Üyesi olduğu stk'nın üzerindeki etkisini katılımcıların yaklaşık % 41'i dayanışma duygusunu geliştirdiği, % 19'u kadın sorunların karşı duyalılık geliştirdiği, "Dayanışma duygumu geliştirdi", %19'u "Kadın sorunlarına karşı duyarlılık geliştirdi", % 19'u siyasete karşı ilgisini arttırdığı, % 16,2'si sosyal sorumluluk duygusunu geliştirdiği yönünde açıklamıştır. % 5,4'ü de yerel sorunlara karşı ilgisini arttırdığını belirtmiştir.

Ankete katılan STK üyelerine feminizm hakkındaki görüşleri sorulduğunda görüşülenlerin % 32.4'ü kendisini feminist olarak gördüğünü, %32.4'ü feminist olmadığını ama feminizmi gerekli gördüğünü, % 16.2'si feminizmi pek tasvip etmediğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 10.8'i bu soruya cevap vermemeyi tercih etmişlerdir.

Bölüm III: Cinsiyete Dayalı Şiddet Olgusuna Dair Bilgiler

Katılımcılara üyesi oldukları STK'da kadına yönelik şiddet ile ilgili verileri en çok hangi kaynaklardan öğrendikleri sorulduğunda görüşülenlerin % 86.5'i kitle iletişim araçları

ve sosyal medya, % 64,9'u resmi yazışmalar, % 40,5'i kurum yöneticileri, % 18,9'u konferanslar ve % 18,9'u ise STK'ya başvuran kadınlardan öğrendiklerini belirtmiştir.

Kadınlara karşı en çok kimin şiddet uyguladığı sorusunu katılımcıların yaklaşık % 87'si eş, % 11'i eski eş, % 2,7'si ise partneri olarak yanıtlamıştır.

Kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışmalarda toplumun farkında olmadan şiddeti nasıl içselleştirdiği ortaya çıkmaktadır. Daha önceki toplumsal cinsiyet çalışmalarımızda hazırlanan bazı önermeler STK üyelerine de sorulmuştur ve bu önermelere katılıp katılmadıkları istenmiştir. Hiçbir STK üyesi bu önermelere katılmamıştır. Önermelerimiz şöyledir;

- Kadın hak ediyorsa erkek arkadaşı ona şiddet uygulayabilir.
- Flört ilişkisinde bir tokat şiddet sayılmaz.
- Flört ilişkisinde sözle taciz, hakaret, aşağılama şiddet kapsamına girmez.
- Kadın ilişkisini korumak için şiddeti hak ettiği zamanlar vardır. Kadın ilişkisinde partnerinden şiddet görüyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır.
- Üniversite'mizde öğretim üyelerine ve öğrencilerine yönelik yapılan ankette bu önermelere %20'lik bir katılma olduğu şaşırılarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaklaşık % 68'i kadınların en çok evinde % 32,4'ü ise işyerinde, sokakta ve eğlence yerinde şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

Kadına yönelik şiddetin son yıllarda ne durumda olduğuna görüşülenlerin % 70,3'ü şiddetin çok arttığını, % 21,6'sı şiddetin arttığını, % 8,1'i aynı oranda devam ettiğini belirtmiştir. Şiddet azaldı diyen hiçbir görüşmeci bulunmamaktadır.

Şiddetin son yıllarda toplumda arttığını söyleyenlere şiddetteki bu artışın nedenleri sorulduğunda aşağıdaki sebepleri belirtmişlerdir;

▪Katılımcıların % 54,1'i toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin aileye ve toplumdaki tüm kurumlara hakim hale gelmesi,

▪%13,5'i kadınların ataerkil kültüre bağlı olarak ikincilleştirilmiş pozisyonunun hükümet politikaları ve yasalar yolu ile pekiştirilmesi,

▪%8,1'i kadınların sosyal ve ekonomik bağımsızlığında gerileme olması,

▪%8,1'i erkeklerin saldırgan olması,

▪% 5,4'ü şiddetin medyada sıkça yer almasının şiddeti provoke etmesi ve doğallaştırmasını belirtmiştir.

Görüşülenlerin % 43,2'si şiddetin temel nedenini **toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı ataerkil zihniyet olarak görmektedir.**

- Görüşülenlerin % 16,2'si aile içinde şiddetten muzdarip olan kadınların evden ayrılarak bu duruma son verebilecekleri ,

- % 10.8'i aile içinde şiddete sadece yoksul veya kültürel ya da sosyal dezavantajlı sınıflarda olabileceğini,
- % 2.7'si aile içinde şiddetin nedenini bir anlık kontrol kaybı ifadesine katıldığını belirtmiştir.

Görüşülenlerden kadına yönelik şiddetin asıl nedenini öncelik sırasına göre ilk üçe göre sıralaması istendiğinde görüşülenlerin;

- % 32.4'ü birinci olarak ataerkil zihniyeti,
- % 29.7'si düşük ve niteliksiz eğitim seviyesini,
- % 18.9'u diğer kişiye duyulan saygı eksikliğini belirtmiştir.
- Diğer nedenler ise; şiddeti uygulayan da şiddet mağdurudur, işsizlik, erkeklerin kadınları daha bağımsız olarak kabul edememesi, şiddetin kitle iletişim araçları tarafından doğallaştırılması, iletişim yetisi zayıftır, özgüven eksikliği, alkol ve uyuşturucu bağımlılığıdır.

Şiddet ve kadınların güvenliği konusunda –bir çalışma grubu (örn.mahalle sakinlerinden oluşan çalışma grubu) oluşturmanın yararlı olacağını düşünen katılımcıların oranı yaklaşık % 81'dir.

Kadınlara yönelik şiddet olgusunu azaltmak için gereken üç faktörü öncelik sırasına göre ifade etmeleri istendiğinde katılımcıların;

- %35.1'i eğitim düzeyinin artmasını,
- % 27'si kadınların eşitliğini kabul eden ve bunu gerçekleştirme iradesi olan bir hükümetin ve hükümet politikalarının varlığını,
- % 21.6'sı ise cinsiyete dayalı şiddete karşı daha kesin yasalar ve tedbirler alınmasını ifade etmişlerdir.

Görüldüğü üzere şiddeti önlemede sadece sosyal tedbirler yeterli kalmamakta bu çözüm sürecini hükümet politikaları ve muhakkak hukuki yaptırımlar da desteklemek zorundadır.

Örnekleme dahilinde STK'ların cinsiyete dayalı şiddet konusuna aynı çizgiden baktıkları ve bu konuyu ve alınması gereken önlemler konusunu içselleştirdikleri görülmüştür.

Bölüm IV: Genel Şiddet Algısı

Görüşülenlere toplumda kadınlar dışında en çok şiddete maruz kalan grupların ya da kişilerin kimler olduğu sorulduğunda en çok verilen cevap **% 91.9 ile çocuklar** olmuştur. Onu sırası ile % 27 ile gençler, % 16.2 ile yoksullar, % 13.5 ile eşcinseller, 10.8 ile yaşlılar, % 10.2 ile evsizler, % 5.4 ile göçmenler izlemektedir. Görüldüğü üzere toplumda çocuklar, gençler ve dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kişiler en çok şiddete maruz kalacağı düşünülen kişilerdir.

Şiddet kültürel şartlardan ne kadar etkilenmekte olduğu sorusuna katılımcıların % 65'i çok, % 24,3'ü hiç, % 11'i ise az olarak yanıt vermiştir.

Katılımcılara toplumda gördükleri en önemli sorunlar nelerdir diye sorulduğunda görüşülenlerin;

- %67.6'sı sosyal adaletsizlik ve gelir dağılımı,
- %35.1'i kadına yönelik şiddeti,
- % 35.1'i işsizliği,
- % 10.8'i ataerkil zihniyeti toplumun önemli sorunları arasında saymıştır.

Onu sırası ile insan haklarının ihlal edilmesi (% 8.1), yargıda siyasallaşma (% 8.1) ve terör izlemektedir (%5.4).

Katılımcıların yaklaşık % 11'i her zaman, % 57'si ise bazen yaşadığı yerde kişisel güvenliğinin risk altında olduğunu hissettiğini belirtmiştir. Bu riski hissetmediğini belirtenlerin oranı ise sadece % 24'dür.

Katılımcılara kendilerini daha güvende hissetmeleri için hangi üç tedbirin alınması gerektiğini sorulduğunda görüşülenlerin;

- % 56.8'i sokakların daha güvenli hale getirmesini,
- % 27'si ortak kamusal alanların geç saatlerde daha fazla aydınlatılmasını,
- % 18.9'u ise modern ve güvenilir bir yurttaş kitlesinin varlığını belirtmişlerdir.

Bilindiği üzere bugün Londra'da neredeyse her köşe başında bir güvenlik kamerası sokakları ve insanları 7/24 izlemektedir. Fakat suç çeteleri güvenlik kameraların kör noktalarını bir şekilde tespit edip kurbanlarını bu kör noktalarda beklemektedirler. Ve yine suç işlemektedirler. Bu nedenle bilinçli ve modern bir yurttaş risksiz bir toplum için elzemdir.

Ülkemizde stk'ların yeterince önemsenip önemsenmediği sorusuna katılımcıların yaklaşık % 67'si önemsenmediği yönünde yanıt vermiştir.

STK'ların devlet tarafından önemsenmediğini düşünenlere nedeni sorulduğunda görüşülenlerin;

- % 52'si kendilerine yakın bulmadıkları STK'ları dışlamalarını,
- %20'si muhalefetten ve eleştiriden hoşlanmadıklarını,
- % 8'i STK'ların güven verici olarak kabul edilmediklerini neden olarak göstermişlerdir.

Türkiye'de STK'ların önemsendiğini düşünenlerin

• % 50'si Devlet tarafından STK'ların kendilerine yardımcı kuruluşlar olarak görüldüğünü,

- %8.3'ü ise STK'ların barındırdığı insan gücünün muhalefet yapmasını engelleyebilmek için desteklediğini belirtmiştir.

- Görüşülenlerin % 41.7'si de neden desteklediği hakkında bir fikri olmadığını ifade etmişlerdir.

STK'da etkinlikleri yürütürken devletle karşı karşıya gelerek sorun yaşadığınız oldu mu sorusuna katılımcıların yaklaşık % 11'i evet olarak yanıt vermiştir.

Mevcut yasaların STK'ların kuruluş ve etkinliklerini yeteri kadar güvence altına alacak biçimde düzenlenip düzenlenmediği sorusuna katılımcıların % 73'ü hayır yanıtını vermiştir.

Nevşehir'de ve Zonguldak'ta yapılan görüşmelerde iki ilde güçlü bir STK olduğuna inanma durumlarına bakıldığında;

- iki ilde görüşülenlerin % 40.5'i STK'ların yeni yeni gelişmekte olduğunu,
- % 43.2'si güçlü STK'ların olduğunu,
- % 16.2'si ise güçlü STK'ların olmadığını belirtmiştir.

Nevşehir ve Zonguldak'ta güçlü bir STK olmadığını düşünenler genellikle şu tür belli başlı problemleri ifade etmişlerdir.

- Toplumda bilinçli bir kesimin olmayışı.
- STK'larda üye sayılarının oldukça az olması.
- STK'larda gönüllü olarak çalışan kişi sayısının çok az olması.
- Maddi yönden imkansızlıklar (fiziki yer bulma, kira ve giderler).
- Devletin yardımda bulunmaması ya da eşit bir şekilde yardımda bulunmaması devlete yakın olan STK'ların desteklediği gibi olumsuzluklar görüşülenler tarafından ifade edilmiştir.

Görüşülenlerin İllerinde ve Türkiye'de STK'ların kadına yönelik şiddeti önlemede başarılı olabilmesi için yapılması gerekenleri şu şekilde özetlemiştir;

- Yasal düzenlemelerin yapılarak mevcut cezaların ağırlaştırılması.
- Şiddet gören kadına avukat sağlanması maddi destek olunması, iş gibi, sığınma evlerinin sayısının ve kapasitesinin artırılması.
- Kadınlara ve çocuklara yönelik eğitim faaliyetlerinin artırılması.
- Devlet, üniversiteler, STK'lar hep birlikte eşgüdümlü, iletişim ve ortak tavır halinde hareket etmek.
- Kız çocuklarının özellikle erken yaşta evlenmesi engellenerek, okullaşma oranlarını arttırmak.

Katılımcıların % 70'i ilde kadına yönelik şiddetin önlenmesi için stk'lar ile kamu kurum ve kuruluşları arasındaki ilişkinin maddi, personel ve eğitim desteği verilerek gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Tablo:20).

Tablo:20 Kadına Yönelik Şiddeti Önlemek İçin İlinizde STK ile Kamu Kurum Ve Kuruluşları Arasında Yapılması Gereken İşbirliği

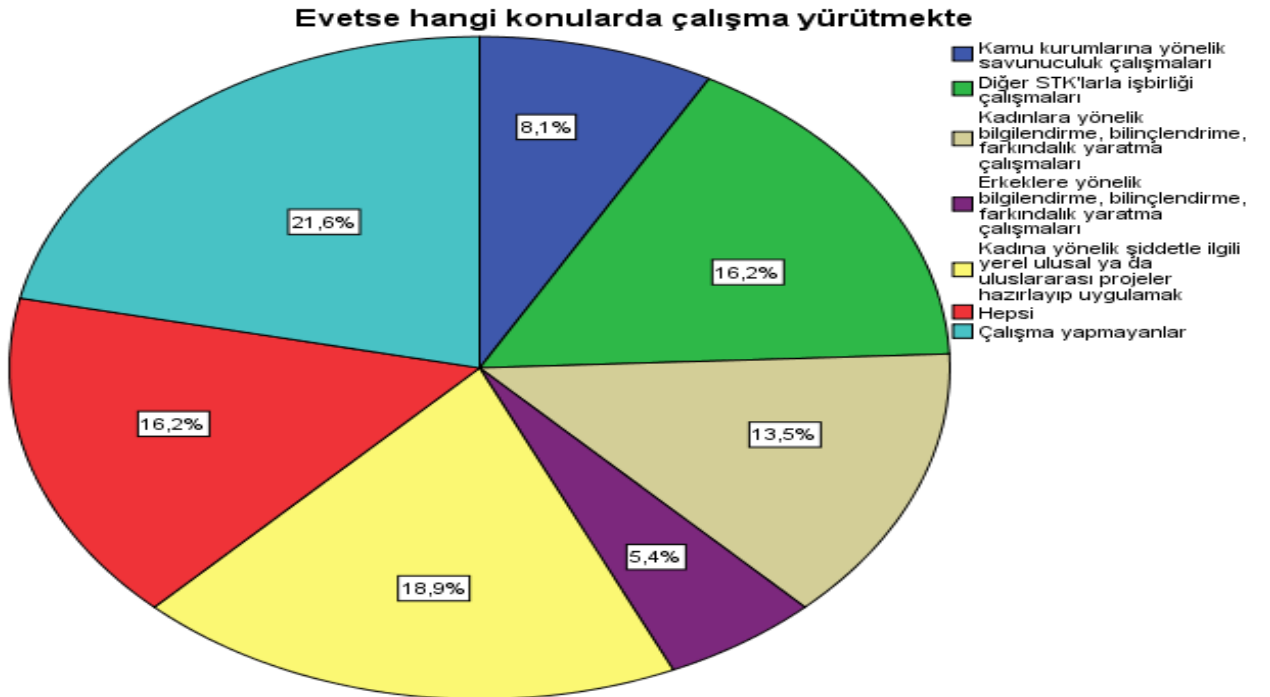
Kamu Kurumları STK İlişkisi Nasıl Olması Gerektiği	Katılanlar %
Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine; maddi, personel ve eğitim desteği vererek	70,3
STK'larla düzenli toplantılar düzenleyerek karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak,	13,5
STK'ların önündeki engelleri bürokratik ve yasal engellerin aşılmasına katkıda bulunmak,	5,4
Toplumun STK'lar ve çalışmaları hakkında bilgilenmesine katkıda bulunarak, STK'ların faaliyetlerine toplumsal destek sağlamak,	10,8

Bölüm VI: Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Çalışmaları

- Görüşülenlerin tamamı üye oldukları STK'nın kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mücadelesi konusunda yasal bir tüzüğün, görevin ve sorumluluğun olduğunu bilincindedir.
- Görüşülenler bu yükümlülükleri kadına yönelik şiddetle mücadele etkin rol oynamak şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların % 77'si sivil toplum örgütlerinin kadına yönelik şiddetin önlenmesi/mücadelesi konusunda çalışma yürüttüğünü belirtmiştir.

Grafik-1

Görüşülenler üyesi oldukları STK'ların kadına yönelik şiddet konusuna yönelik şiddeti önleme ve mücadele konusunda yapılması gereken faaliyetleri şöyle belirtmişlerdir.

- Toplumun bilinçlenmesine yönelik paneller, ortak projeler, eğitimlerin düzenlenmesi. Örneğin şiddete uğrayan bir kadının neler yapması gerektiğini çok net bilmesi gibi.
- Eğitimlerin sadece kadınlara ve çocuklara değil erkeklere de hatta zengin ya da fakir, eğitilmiş ya da eğitimsiz fark etmeksizin toplumun her kesimine verilmesi.

Cezalarda verilen iyi hal indiriminin kalkması.

- Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile beraber ortak senkronize çalışmaların yapılması.
- Kadınların istihdamına yönelik iş alanlarının artırılması.
- Kadın hakim ve savcıların şiddet vakalarına bakması.
- Medyadan kitle iletişim araçlarından daha efektif ve faydalı bir şekilde yararlanılması.
- STK'lara gönüllü üyelerin artırılması konusunda çalışılması bu konuda halka eğitimler verilmesi.
- Son olarak saha çalışmalarına ağırlık vererek konu ile ilgili net ve bilimsel bilgilere ulaşılması.

3.4.5. Araştırma Hakkında Genel Değerlendirme

Nevşehir, Zonguldak, Kırşehir ve Ereğli'de cinsiyete dayalı şiddet oranlarının yüksek olduğu yerlerdendir. Projede sorunun çözümünde büyük rolü olacak olan kamu kurumlarının cinsiyete dayalı şiddet algısını ve bu yönde yaptıkları çalışmaları, stk'lara yaklaşımını ortaya koymak amaçlanmıştır. Örneklem dahilindeki ill/ilçelerde kamu kurum ve kuruluşlarının cinsiyete dayalı şiddete bakışları, algıları, çözüm önerileri, bu sorunu çözmeye yönelik yaptıkları çalışmalar ortaya konulmuştur. Bu bağlamda kamu kurumları içerisinde cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede var olan iyi uygulamalarla birlikte kurum bazında bu konudaki eksikler de ortaya konmuştur. Çözüm noktasında kurumsal olarak yapılması gerekenler ve atılması gereken adımlar da saptanmıştır.

Ortaya çıkan tabloda cinsiyete dayalı şiddetin somut bir olgu olarak kabul edildiği ve son yıllarda gittikçe arttığı algısının hakim olduğu görülmüştür. Bu sorunun çözümü için kamu kurumlarının kurumsal anlamda çözmesi gereken çok ciddi sorunlar bulunmaktadır. Öncelikle nitelikli ve toplumsal cinsiyet eşitliği algısına sahip personel eksikliği dikkat çekmektedir. Sivil toplum kuruluşları ile ilgili ilgi ve bilgi düzeyinin, iş birliğinin zayıf olduğu ortaya çıkmıştır.

Kurumların en temel ihtiyaçlarından biri pesonelin toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları, kadına yönelik şiddetler ilgili eğitilmesi, bilinçlendirilmesidir. Kadına yönelik şiddeti önlemede en temel sorumluluğu olan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün de eksikleri olduğu görülmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü'nün şiddet gören kadınlara destek dışında kadınların bilinçlendirilmesi konusunda büyük eksikliği olduğu görülmektedir. Bu eksikliğin kurumdan dolayı değil kurumda çalışanların algısı ile ilgili olduğu da söylenebilir. Ayrıca toplumdaki her kesime yönelik aile içi ve cinsiyete dayalı şiddeti önleyici eğitimlerin, verilmesi büyük önem taşımaktadır. Evlilik öncesi çiftlere yönelik eğitimlerin uygulanmasının önemine değinilmekle birlikte bu eğitimlerin içeriğinin daha etkin ve eşitlikçi yönde olması ve uygulamaya geçirilebilirliği önündeki engellerin kaldırılması

büyük önem taşımaktadır. Çalışmada çıkan en önemli bulgulardan biri de şiddete uğrama riski olan ya da şiddete uğrayan kadınlara hizmet veren tüm personelin (emniyet, jandarma, adliye, sağlık, vd.) daha duyarlı, bilinçli ve çözüm odaklı olması gerektiğidir. Bu personelin özel olarak eğitime tabi tutulması ve bilinçlendirilmesi çok önem taşımaktadır.

Sivil toplum kuruluşları cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede bu konuda farkındalık ve bilince sahip çok önemli aktörler olmasına rağmen çok önemli sorunlara sahiptir. Gönüllüğün ve sürekliliğin, kurumsal yapının/örgütlenmenin, mali gücünün zayıf olması bu alandaki çalışmalarını büyük ölçüde sınırlandırmaktadır.

Kamu kurumları ile stk'ların işbirliği cinsiyete dayalı şiddeti ortadan kaldırmada çok önemli bir adımı oluşturmaktadır. Bu çalışmayla mevcut durum ortaya konmuş olup, saptanan eksiklerin ve sorunların giderilmesi için bir an önce çözüme yönelik politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Kamu kurumları ile sivil toplum örgütlü arasında güçlü ve etkili bir iş birliği ve iletişim ağının kurulması cinsiyete dayalı şiddetin tamamen ortadan kaldırılabilmesinin temel şartıdır. Bu işbirliği gerçekleşmediği sürece bu sorunu tam anlamıyla çözmek mümkün değildir.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde birincil sorumluluğu olan kurumların üzerine düşen görevleri büyük bir titizlik ve sorumlulukla yerine getirmesi, ayrıca diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bu alanda çalışan stk'lar arasında koordinasyonu ve işbirliğini sağlaması hayati bir önem taşımaktadır. Bölgede kurumlar düzeyinde cinsiyete dayalı şiddetle mücadeleyi ciddi biçimde sekteye uğratabilecek bireysel dirençler ve bunun uygulamaya yansımaları aksaklıklara neden olması söz konusudur. Mevcut yasaların uygulanmasında ve uygulamada yaşanan sorunların giderilmesinde uygulayıcıların bireysel dirençlerinin kırılması mücadelenin başarıya ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun için de toplumsal cinsiyet eşitliği algısının ve cinsiyete dayalı şiddetle mücadele bilinci ve yasalarının içselleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yasal olarak kendisine doğrudan verilen sorumluluklar olmasa da –ki bu konuda yasal olarak da hala ciddi eksiklerimiz olduğu göz önünde bulundurulduğunda- kamu kurumlarının dolaylı biçimde cinsiyete dayalı şiddeti önlemede sunabilecekleri hizmetlerin olabileceği /olması gerektiği yönünde gereken bilinç ve duyarlılığın yeterli düzeyde olmadığı saptanmıştır.

Her gün milyonlarca kadın ve kız çocuk şiddete maruz kalıyor. Bu şiddet yoğunluklu olarak eş, eski eş, partner tarafından uygulanmaktadır. Küresel çapta bir insan hakları ihlali olan kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi için yasa ve sözleşmeler yetmez, yerel, ulusal ve küresel düzeyde işbirliği ve mücadele şarttır. Kadına yönelik şiddetin bir çok nedeni ve boyutu vardır ve bunu önleyerek ortadan kaldırmak için; uzun ve kısa vadeli,

önleyici ve koruyucu nitelikte atılması gereken bir çok adım vardır. Ve bu adımların atılmasında her kamu kurumunun sunacağı bir katkı mutlaka vardır. Kurum içi, kurumlar arası ve stk'larla işbirliği ve sunulan hizmetlerin cinsiyet duyarlı hale getirilmesi açısından. Yerelde, ulusal düzeyde tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için tüm kamu kurum ve kuruluşlarındaki yönetici ve personelin öncelikle bu yönde bilince ve farkındalığa sahip olması, hizmet ve faaliyetlerini cinsiyete duyarlı bir biçimde gerçekleştirmesi gerekmektedir.

3.4.6. Araştırma Sonucunda Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Ortaya Çıkan İyi Uygulamalar/Örnekler

Nevşehir'deki kamu kurumlarında şiddeti önlemeye yönelik atılan olumlu adımlardan, iyi örneklerden kimileri aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

3.4.6.1.Nevşehir Valiliği

Nevşehir Valiliği cinsiyete dayalı şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde çok ciddi ve somut adımlara atmış olup ildeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarını da bu yönde koordine etme ve harekete geçirme başarısını göstermiştir. Bunun sağlanmasında Kadın Dostu Kentler Programı'nın ve eşitlikçi politikaların hayata geçirilmesini destekleyen ve kararlı bir biçimde takip eden Nevşehir Valiliğinin etki ve katkısı çok büyüktür.

Nevşehir 2006 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri'nden hareketle hayata geçirilen Kadın Dostu Kentler Programı'na ilk aşamada dahil olmuş altı kentten (diğer kentler; İzmir, Kars, Şanlıurfa, Trabzon ve Van) biridir. Programın ilk fazına Birleşmiş Milletler Kuruluşlarının yanı sıra, Sabancı Vakfı, 10 ülke hükümeti ve kadın sivil toplum kuruluşları destek vermiştir.

Kadın dostu kentler, kentlerdeki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi fırsatlardan kadınların da eşit bir biçimde yararlanabileceği yerleşimlerdir. Bu kentleri mümkün kılmanın yolu ise katılımcı yönetimi sağlayacak mekanizmaların yerel düzeyde oluşturulması, yerel yönetimlerin planlama ve karar süreçlerine kadınların ve toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının dahil edilmesi ve yerel yönetimler ile kadın kuruluşları arasında diyalog ve işbirliği alanlarının gelişmesidir. Bu programa ilk aşamada dahil olan Nevşehir'de Yerel Eşitlik Mekanizmaları (İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu, Kadın Erkek Eşitliği Birimleri ve Meclis Kadın Erkek Eşitliği Komisyonları) güçlendirilmiştir. İlde bu mekanizmaların öncülüğünde Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEPP) katılımcı bir yaklaşım ile hazırlanmış, İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanmış, kurumların (İl Özel İdaresi, Belediye, Kalkınma Ajansı, İl Müdürlükleri) stratejik planlarına ya da performans programlarına dahil edilerek planların uygulanması için kurumlar tarafından bütçe ayrılmıştır.

Ayrıca Nevşehir Valiliği İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu bünyesinde “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Komisyonu” ve nun kurulmuş olması, “Çocuk Gelinler Komisyonu” da kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.

3.4.6.2. Nevşehir Belediyesi

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde çok büyük katkı sağlayan, şiddet gören kadınlara hizmet veren “Kadın Danışma Merkezi kurulmuştur. Nevşehir Belediyesi bünyesinde hizmet vermeye başlayan Kadın Danışma Merkezi’ne kurulduğu 2014 yılı Nisan ayından bugüne dek şiddete uğrayan **278** kadın ve çocuk psikolojik ve hukuksal destek almak üzere başvuruda bulunmuştur. Bu veriler Nevşehir’de kadına yönelik şiddet vak’alarının ne kadar yaygın ve ciddi boyutta olduğunu gözler önüne sermektedir.

3.4.6.3. Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Nevşehir İl Milli Eğitim müdürlüğü’nün toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde olumlu çalışmalarına rastlanmıştır. Pilot olarak seçilen okullarda TCE kulüpleri kurulmuş ve bu kulüp üyeleri, öğrenci ve öğretmenlerine akademisyen ve uzmanlar tarafından başta Toplumsal Cinsiyet Eşitliği olmak üzere çeşitli eğitimler verilmiştir. Bu kulüpler kadına yönelik şiddetle ilgili faaliyetler de yürütmektedirler.

3.4.6.4. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM)

2010 yılında kurulan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi (NÜKÇAM) yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde kadın sorunlarının çözümünde çok hayati bir rol taşıdığı bilinci ve sorumluluğuyla aktif çalışmalar yapmaktadır.

Akademik kurumsal kimliği, sahip olduğu bilgi ve deneyimler ile Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nin ve spesifik olarak bu alana yönelik hizmet vermek üzere oluşturulmuş NÜKÇAM’ın, Nevşehir’de kadın çalışmaları açısından kilit rol üstlenerek yönlendirici bir işlev de üstlenmektedir. NÜKÇAM kadınlara yönelik olarak hem yasal ve kurumsal olarak saptadığı temel amaçlarını ve hedeflerini yerine getirmek hem de Kadın Dostu Kentler Programı kapsamında saptanan sorumluluklarını yerine getirmek üzere kurumsal aktif biçimde çalışmaktadır.

11 Mayıs 2011 tarihinde Sözleşme imzaya açıldığında Türkiye’nin ilk imzayı atmış olduğu İstanbul Sözleşmesi’nin 14. Maddesinin “taraf devletlerin kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularını **eğitimin her düzeyinde müfredata eklemeleri**” hayata

geçirilmesi için tüm üniversite düzeyinde somut adımlar atılmıştır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersinin üniversitedeki tüm eğitim birimlerinin ders planına konmuştur. İİBF Kamu Yönetimi Bölümü'nde 3 yıldır seçmeli olarak verilmekte olup yeni ders planında zorunlu hale getirilen Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları dersini bugüne dek yaklaşık 60 öğrenci almıştır.

Üniversitedeki tüm eğitim birimlerinde Eşitlik birimleri kurularak 1 erkek 1 kadın olmak üzere her birime 2 eşitlik birimi temsilcisi atanmış olup şu an toplam otuz (30) eşitlik birimi temsilcisi bulunmaktadır. Eşitlik birimi temsilcilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları ve cinsiyete dayalı şiddet gibi temel konularda eğitimlerinin tamamlanması ve bu yönde bilinçlendirilmeleri büyük önem taşımakta olduğundan öncelikli faaliyetler bu yönde planlanmıştır. Eşitlik birimi temsilcileri; Nevşehir Yerel Eşitlik Eylem Planı Çerçevesine üniversitenin üstlendiği sorumlulukların, faaliyetlerin organizasyonu, düzenlenmesi, gerçekleştirilmesi ve raporlanması yanında toplumsal cinsiyete eşitliğinin sağlanması ve cinsiyete yönelik şiddetin önlenmesi konularında aktif bir biçimde görev alması hedeflenmiştir.

3.4.6.5. Zonguldak Kent Konseyi Kadın Meclisi

1998 yılında kurulduğu günden bugüne dek aktif olarak çalışmalarını yürüten Zonguldak Kent Konseyi Kadın Meclisi birçok projeye öncülük etmiştir. Kadına yönelik şiddetle ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme toplantılarıyla toplumsal bilincin ve farkındalıklı düzeyinin artırılmasına katkı sağlamıştır.

Zonguldak Kent Konseyi Kadın Meclisi ulusal düzeyde yaptığı çalışmalarla da kadın sorunlarına çözüm üretmeye çalışmışlardır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin sağlanarak ayrımcılığa son verilmesini, kadının hak ettiği yere gelebilmesi ve siyasette daha aktif olması için partilerin yönetim kurullarında, milletvekilliği listelerinde, belediye meclis üyelerinde kadınların oranlarının yüzde 50'lere çıkarılması yönünde çalışmalarını ve taleplerini TBMM'ye iletmışlerdir.

3.4.5.2. Kırşehir Kent Konseyi Kadın Meclisi

2008 yılında kurulan Kırşehir Kent Konseyi bünyesinde oluşturulan yaklaşık 100 üyeli Kadın Meclisi ortak yaşam bilincine yönelik çalışmalar gerçekleştirmektedir. Kırşehir Kamu Hastaneleri Birliği ile birlikte, geniş katılımlı, "Kadın Kanseri" ve "Çocuğum İçin Ne Yapabilirim?" adlı iki adet eğitim semineri düzenlenmiştir. Kadın istihdamına yönelik olarak "mikro kredi" uygulamasını hayata geçirmek üzere kadınlara yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Kırşehir'de bulunan kadın esnaflar Ahi Şenlikleri'ne davet edilmiş ve birlikte faaliyette bulunulmasına yönelik girişimlerde bulunulmuştur (Kocaoğlu, 2014:11).

4. AVRUPA BİRLİĞİ PAYDAŞLARINDA CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETLE MÜCADELE

Avrupa Birliği üyesi ve projenin padaşı olan İtalya ve Slovenya'da da cinsiyete dayalı şiddetle yoğun biçimde mücadele edilmektedir. Eldeki veriler cinsiyet temelli şiddetin

varlığını ortaya koymaktadır. BM İstatistik Bölümü (UNSTATS) verilerine göre 1995-2006 döneminde hayatında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranları İtalya'da %14'tür.

(http://bianet.org/files/doc_files/000/000/643/original/kadina_yonelik_siddet_uep12-15.pdf). İtalya'da her üç günde bir kadın sevgilisi, eşi ya da eski eşi tarafından öldürülmektedir (<http://www.yenihayat.de/kadin/kadina-yoenelik-siddete-hayir>).

Yaklaşık her 2 günde 1 kadının aile içi şiddet sonucu hayatını kaybettiği İtalya'da 2000-2012 arasında ortalama 171 kadın öldürülmüştür. 16-70 yaş arası kadınların yaklaşık yüzde 32'si partnerlerinden ya da aile içindeki bir erkekten şiddet görmekte ancak şiddet gören kadınların sadece yüzde 7 kadarı ihbarda bulunmaktadır(http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/13589/italyan_universitesinde_kadina_siddeti_onleme_dersi.html).

2013 yılında Slovenya'da Türlerine göre Şiddete Uğrayan Kadın Sayısı

Şiddet Türü	Fiziksel	Psikolojik	Cinsel	Ekonomik	Kötü Davranış Umursamama
Sayı	2120	2448	100	276	49

2013 yılında Slovenya'da bütün sosyal hizmet merkezlerinde tespit edilen şiddet vak'ası sayısı 2793'dür. Şiddet mağduru sayısı 3959'dur. Hala şiddet görmeye devam eden mağdur sayısı 2633'tür.

Slovenya'da aile içi şiddet konusunda 696 vakaya kısıtlama kararı ve 486 diğer şekillerde müdahalede bulunulmuştur (2013 Bölge Müdahalesi).

2010 yılında 83 vaka, 2011 yılında 112 vaka, 2012 yılında 80 vaka ve 2013 yılında 87 vaka kaydedilmiştir. Yine Slovenya'da 2013 yılında 2793 vakada 3959 mağdur ve 2633 şiddet faili kaydedilmiştir.

Şiddet uygulayanların sayısının artıp artmadığına dair yapılan araştırmada patriarkal bir toplum olan Slovenya'da şiddetin zaten hep olduğu ama artık kadınların mücadele etmeye başladığı ortaya konmuştur.

Projenin Avrupalı ortaklarında da görüldüğü üzere cinsiyete dayalı şiddet tüm dünyanın en temel sorunlarından birini oluşturmakta ve ulusal mücadele mekanizmaları dışında küresel bir işbirliğini de gerektirmektedir.

4.1 AB Paydaşlarında; Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede **Ulusal ve Yerel Hukuksal Mevzuat**

İtalyan Anayasası eşitlikçi bir yaklaşım sergilemektedir. 37, 48, 51 ve 117. Maddeler özellikle kadınların eşitliğine vurgu yapmakta devletin bu eşitliği yaşama geçirmek için özel önlemler alınabileceği belirtilmektedir

(<http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/10-%C4%B0TALYA%20319-354.pdf>).

Kadına yönelik şiddetle ilgili yasal düzenlemeler İtalya ve Slovenya’da daha derinlere inmeye başlamıştır. Özellikle taciz, işyerinde taciz, iş yerinde tacize uğrayan kadınlara yönelik yeni yasalar çıkarılmıştır. Yasa yapıcılar da bu konularda daha duyarlılar ve bilinçli bir biçimde hareket etmektedir.

.Slovenya’da “Aile İçi Şiddeti Önleme Yasası” 2008 yılında çıkarılmış, kamuoyunun şiddet konusundaki görüşlerinin değişimine büyük katkıda bulunmuştur. İnsanların farkındalık kazanmaları sağlanmıştır. 2013 yılında aile içi şiddet vak’alarının sayısında % 6 artış görülmüştür.

Slovenya Parlamentosu, 3 Mart 2015’te mevcut Aile Kanunu’nda eşcinsel çiftlere eşit haklar tanıyan değişikliği 28’e karşı 51 oyla kabul etmiştir (<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=18888>).

İtalya Piemonte Bölge Mahkemesi Şubat 2013’te bundan böyle vatandaşlığa geçmek isteyen yabancılardan, kadınlara şiddet uygulayan ve hakkında suç duyurusu bulunan erkeklere bu hakkın tanınmayacağını bir tamimle duyurdu. Mahkeme “Kadınlara şiddet uygulamak İtalya’ya uyum sağlayamadığının bir kanıtıdır. Bu durumda vatandaş olunamaz” açıklaması yaptı (<http://www.hurriyet.com.tr/kadina-siddet-uygulayana-vatandaslik-yok-22566043>).

İtalya ve Slovenya’da cinsiyete yönelik şiddetle mücadelede rol oynayan temel AB ve uluslararası mevzuat aşağıda yer almaktadır:

- **Avrupa Birliği Anlaşması, (TEU) Madde 2 ve madde 3(3) ve Birliği'nin İşleyişi Anlaşması (TFEU), Madde 8, ikinci bendi**
- **Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi, Madde 23**
- **İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AIHS)**
- **1948 tarihli Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi**
- **1979 tarihli BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW),**
- **1949 tarihli BM İnsan Ticaretinin ve Başkalarının Fahişeliğinin Sömürülmesinin Önlenmesi Sözleşmesi**
- **Dördüncü Dünya Kadın Konferansı ile 15 Eylül 1995’te kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı ve akabinde bunun sonuç belgesi olarak Birleşmiş Milletler Pekin + 5 (2000), Pekin + 10 (2005),ve Pekin + 15 (2010) özel oturumları ile Pekin + 20 Gözden Geçirme Konferansı Sonuç Belgesi**

- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi 12 Haziran 2013 tarih ve 606/2013 Hukuki Konularda Koruma Önlemlerinin Karşılıklı Olarak Tanınması Yönetmeliği
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi 15 Temmuz 2003 tarih ve 1567/2003 Sayılı Gelişmekte Olan Ülkelerde Üreme ve Cinsel Sağlık ve Hakları Konusundaki Politikalar ve Faaliyetlere Destek Hakkında Yönetmelik,
- 2001/220/JHA sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi yerine geçen 25 Ekim 2012 tarihli 2012/29/EU sayılı, Suç Mağdurlarının Hakları, Desteklenmesi ve Korunmasıyla ilgili Asgari Standartların Oluşturulması Direktifi,
- 13 Aralık 2011 tarihli 2011/99/AB sayılı Avrupa Koruma Kararları Hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi,
- 2002/629/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararının yerine geçen 5 Nisan 2011 tarihli 2011/36/EU sayılı İnsan Kaçakçılığı ile Mücadele ve Önlenmesi ile Mağdurlarını Koruma Hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi,
- 86/613/EEC sayılı Konsey Direktifini ilga eden 7 Temmuz 2010 tarihli ve 2010/41/EU sayılı Serbest Mesleklerde İstihgal Eden Kadın ve Erkekler Arasında Eşit Muamele İlkesinin Uygulanması Hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi,
- 96/34/EC sayılı Direktifi ilga eden ve BUSINESS EUROPE, UEAPME, CEEP ve ETUC tarafından kararlaştırılan Ebeveyn İzni Hakkındaki Gözden Geçirilmiş Çerçeve Anlaşmasının Uygulanması Hakkında 2010/18/EU sayılı ve 8 Mart 2010 tarihli Konsey Direktifi,
- 5 Temmuz 2006 tarih ve 2006/54/EC sayılı, Kadın ve Erkeğin İstihdam ve Meslek (Yeniden) Edinme Konularında Fırsat Eşitliği Ve Eşit Muamele Prensiplerinin Uygulanması Hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi,
- 19 Ekim 1992 tarihli, 92/85/EEC sayılı, Hamile, Yeni Doğum Yapmış veya Emziren İşçilerin İş Esnasındaki Sağlıkını Ve Güvenliğini Geliştirmeyi Teşvik Etmek Alınacak Önlemlerin Getirilmesi Hakkındaki Konsey Direktifi (89/391/EEC Sayılı Direktif, Madde 16(1)Anlamını Çerçevesinde Onuncu Bireysel Direktif),
- Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından Test-Achats davasında alınan 1 Mart 2011 (C-236/09) tarihli yargı ve Kadın ve Erkeğin Mal ve

Hizmetlerden Yararlanma ve Tedarik Konusunda Eşit Muamele İlkesini Uygulama Hakkındaki 2004/113/EC Direktif,

- **Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Önlenmesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)**
- **Avrupa Konseyi tarafından Mart 2011 tarihinde kabul edilen Avrupa Cinsiyet Eşitliği Paktı (2011-2020),**
- **5 Mart 2010 tarihinde açıklanan “Kadın ve Erkek Eşitliğinin Güçlendirilmesi için Taahhüt: Anayasal Bir Kadın Bildirgesi” başlıklı Komisyon Kararı ([COM \(2010\) 0078](#)),**
- **21 Eylül 2010 tarihinde açıklanan “2010-2015 Kadınlar ve Erkek Eşitliği için Strateji” başlıklı Komisyon Kararı (COM (2010) 0491_),**
- **-3 Mart 2010 tarihinde açıklanan “AB 2020: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsamlı büyüme için bir Avrupa Stratejisi” başlıklı Komisyon Kararı (COM (2010) 2020_),**
- **20 Eylül 2011 tarihinde açıklanan “Büyümenin Desteklenmesi ve Meslekler - Avrupa'nın Yüksek Öğrenim Sistemlerinin Modernizasyonu İçin Bir Gündem” başlıklı Komisyon Kararı (COM (2011) 0567_),**
- **16 Eylül 2013 tarihli, “Kadın ve Erkek Eşitliği Stratejisi (2010-2015) 'Ara Dönem Revizyonu” başlıklı Komisyon Personeli Çalışma Belgesi (SWD(2013)0339),**
- **8 Mart 2010 tarihli “Kadın-Erkek Eşitliği ve Kalkınmada Kadınların Güçlendirilmesi Konusunda AB Eylem Planı (2010-2015)” başlıklı Komisyon Personel Çalışma Belgesi (SWD(2010)0265),**
- **19-20 Haziran 2014 İstihdam, Sosyal Politika, Sağlık ve Tüketici İşleri Konseyi Çıkarımları**
- **Avrupa Parlamentosu Politika Departmanı C tarafından yapılan “2014 yılında yayınlanan Pekin Eylem Platformunun hedeflerine erişmede bir katkı olarak, Kadın ve Erkek Eşitliği Stratejisi 2010-2015'in Değerlendirilmesi Çalışması” başlıklı çalışma**
- **Temel Haklar Avrupa Ajansı (FRA) tarafından Mart 2014 tarihinde yayınlanan “Kadına Karşı Şiddet –AB Çapında bir Araştırma. Ana Sonuçlar” başlıklı rapor,**
- **Temel Haklar Avrupa Ajansı (FRA) tarafından Ekim 2014 tarihinde yayınlanan “11 AB Üyesi Ülkede Roman Kadınlara Karşı Ayrımcılık ve Yaşam Koşulları” başlıklı rapor,**

- **Temel Haklar Avrupa Ajansı (FRA) tarafından Aralık 2014 tarihinde yayınlanan “AB’de Trans Olmak - AB LGBT Araştırmasının Karşılaştırmalı Analizi” başlıklı FRA rapor**
- **15 Haziran 1995 tarihinde Pekin’de gerçekleşen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın kararları: 'Eşitlik, Kalkınma ve Barış’, 10 Mart 2005’te Dördüncü Dünya Kadın Konferansının devamı olarak – Eylem Platformu, Pekin + 10 ve 25 Şubat 2010 tarihinde Pekin + 15- BM Cinsiyet Eşitliği Eylem Platformu”,**
- **Avrupa Birliği'nde Kadın ve Erkek Eşitliği -2009 akabinde 10 Şubat 2010, 8 Şubat 2011 tarihinde Avrupa Birliği'nde Kadın ve Erkek Eşitliği - 2010 ve 13 Mart 2012 tarihinde Avrupa Birliği'nde Kadın ve Erkek Eşitliği - 2011 ve 10 Mart 2015 tarihinde Avrupa Birliği'nde Kadın ve Erkek Eşitliği – 2013’te kaydedilen ilerlemeler hakkındaki kararlar,**
- **-12 Eylül 2013 tarihli, eşit iş veya eşit değerde iş için erkek ve kadın işçilere eşit ücret ilkesini uygulamaya yönelik karar,**
- **12 Mart 2013 tarihli, AB’de cinsiyet kalıplaşmalarını ortadan kaldırmaya yönelik karar,**
- **17 Haziran 2010 tarihli, finansal kriz ve ekonomik krizlerin cinsiyete yönelik hususlarıyla ilgili kararlar-ve 12 Mart 2013 tarihli, ekonomik krizin kadın erkek eşitliği ve kadın hakları etkisi ile ilgili karar,**
- **6 Şubat 2013 tarihli BM CSW 57. Oturumunda alınan karar: Kadın ve Kız Çocuklara Yönelik Her Türlü Şiddetin Ortadan Kaldırılması ve Önlenmesi,**
- **24 Mayıs 2012 tarihli, Komisyona eşit iş veya eşit değerde iş için erkek ve kadın işçilere eşit ücret ilkesini uygulamaya dair tavsiyeleri de içeren karar,**
- **20 Kasım 2013 tarihli, bir Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi önergesi olarak, borsalarda kayıtlı şirketlerin yönetim kurulunda olmayan yöneticileri arasındaki cinsiyet dengesinin geliştirilmesi ve ilgili tedbirlerin alınması,**
- **25 Şubat 2014 tarihli, Kadına Karşı Şiddet ile Mücadele Komisyonu için önerileri içeren karar,**
- **6 Şubat 2014 tarihli, Avrupa Ekonomik Politika Koordinasyon Dönemi kararı: Yıllık Büyüme Araştırması 2014,**
- **İçtüzük, 52. Madde**

- Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi Raporu ve Komitenin İstihdam ve Sosyal İşler ile ilgili Görüşü (A8-0163/2015_),

4.2. Cinsiyete Dayalı Mücadelede Sorumlu Kurumlar ve Sivil Toplum Kuruluşları

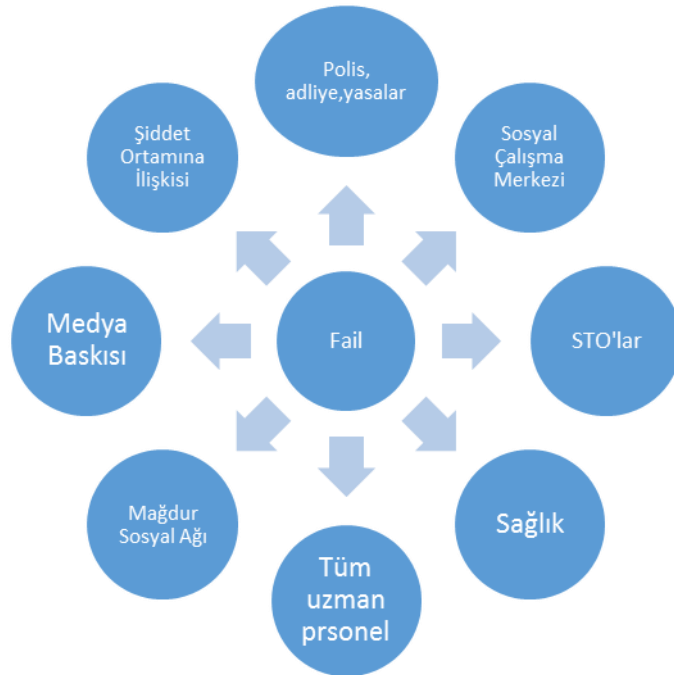
4.2.1. Kolluk Kuvvetleri

Şiddet vak'alarında müdahale merkezi ile irtibata geçen ilk departman polistir. Daha sonra mağdurla ilgili merkezlere gidilmektedir.

2014 yılı içinde Slovenya'da 167 vak'a meydana gelmiştir. Eğer bir şiddet vak'asında şiddet geçmişi varsa mahkeme kararı beklenmeden polis departmanı tarafından acil müdahalede bulunulabilmekte, 10 günlük bir süre bu şekilde müdahale için, faile uzaklaştırma cezası vermek için kullanılabilir. Yargıç isterse bu süreyi uzatabilir ya da yeterli bulabilir. En fazla 60 güne kadar uzatabilir yargıç bu süreyi.

Şiddete, istismara maruz kalan insanların yaşadığı duygusal olarak zor ve yıpratıcı etkileri hafifletmeye yönelik polis merkezi iki inisiyatif kullanabilmektedir.

- Güvenli oda: olaylardan mağdur olan çocuklarla görüşülen onların dinlendiği odadır.
- Rahat Yastıklar Projesi: polis departmanında çalışan kadın polislerin başlattığı bu proje ile bir evde eğer istismara maruz kalan bir çocuk varsa o çocuğa bu yastık verilerek onunla iletişim kurulmaya çalışılmaktadır. Çok basit ama çok etkili olan bir yöntem olmuştur bu.

4.2.2. Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Bölgesel Komisyonu ve Refah Konseyi

İtalya'da Gorizia Valiliğinde oluşturulan bu komisyonun başlıca katılımcıları; kamu kurum temsilcileri (valilik, belediye, polis, sağlık birimi, adliye) ve sto temsilcileri ve sponsor banka. Refah Konseyi başkanı İtalya'da ilk olan bu konseyin tüm vatandaşlara eşit fırsat sunmayı amaçladığını belirtmiştir. Bu komisyonun aynı zamanda cinsiyet eşitliği komisyonu gibi çalışmakta olduğu, kurulduklarından beri kadın ve çocuk konusunda politikalar belirlediği ve bu konularda faaliyet gösterdiği olduğu belirtilmiştir. Komisyon üyesi olan kuruluş temsilcilerinin çoğu bu bölgede yaşayan insanlardan oluşmaktadır. 2000 yılında

üyelerle yapılan memorandum/protokol ile stk'lar ile yönetici güçleri, kamu otoriteleri bir araya gelerek üyelere sorumluluk yüklenmiş ve bu sorumluluklara uyma zorunluluğu getirilerek bu yönde yaptırım öngörülmüştür.

Protokol ve yapılan çalışmalar Hem kamu kurum ve kuruluşlarının hem de kadın konusunda çalışan stk'ların birlikte çalışması açısından büyük önem taşımaktadır. Cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılabilmesi için etki doğuracak, sonuç alınacak gerçek çalışmaların yapılması gerekmektedir ve protokol bunu sağlamaktadır. Özellikle stk'ların gönüllük esasına göre çalışmaları çok değerlidir.

Şiddetle mücadele İtalya'nın devlet politikası haline geldiği için bu alanda faaliyet gösteren stk'lar faaliyetlerinde zorlukla karşılaşmamaktadır. **“Cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi” öncelikle devlet politikası haline getirilmeli ve İtalya'da bu adım atılmıştır.** Ayrıca trans bireylerin, haklarının korunmasına da büyük önem verilmektedir.

4.2.3. Sosyal Hizmet Merkezleri ve Hastaneler

Yakın zamanlarda kurulan Sosyal Hizmet Merkezleri özellikle sınırlı sayıda bulunan hastanelerle işbirliği içerisinde şiddet mağdurlarını tespit etmektedir. Bu merkez şiddet mağduru kadınlara hizmet vermektedir. Hastane şiddet mağdurunu tespit ederek tanımlamaktadır. Büyük bir psikolojik travma geçirmiş olabilen mağdurlara bu merkezde bireysel hizmet verilmektedir.

4.2.4. Sosyal Çalışma Merkezi

Slovenya'da her türlü eğitim, aile, vb. hizmet ve faaliyet bir kamu kurumu olan Sosyal Çalışma Merkezi üzerinden yürütülmektedir. Kurum Çalışma, Aile ve Sosyal Eşitlik Bakanlığı bünyesinde hizmet vermektedir. Kuruluş yasası doğrultusunda hizmet veren bu merkezlerde ailelere ve çocuklara koruyucu bakım hizmetleri verilmektedir. Slovenya'da bu şekilde 62 merkez vardır. Merkezler bölgeler şeklinde ayrılmıştır. Merkezin sadece şiddet mağdurlarına değil ihtiyaç duyan herkese hizmet verme yasal yükümlülüğü bulunmaktadır. (Engellilere, evsizlere, vd.)

Şiddete uğrayan kadın polisin de görüşü alınarak güvenliğinin sağlanması için kadın sığınma evine -kişisel güvenliği ne kadar gerektiriyorsa o kadar süreliğine- yerleştirilebilmektedir.

Merkezde şiddetle ilgili birimler bulunmaktadır. Aile içi şiddet konusunda bölgesel koordinasyon merkezi yardım ve destek sağlamaktadır. Birim bölgede aile içi şiddete müdahale edilebileceği görevleri yerine getirmektedir. Birim aile içi şiddetin yaşandığını tespit etme ve bunu önleme konusunda hem karar verici hem de yapılacakları koordine edici bir pozisyonda bulunmaktadır. Şiddet konusunda geniş bir organizasyon ağı mevcuttur. Bölgede aile içi şiddetle ilgili gözlem ve analiz çalışmaları burada yapılmaktadır.

Sosyal Çalışma Merkezinin belli başlı görevleri aşağıda yer almaktadır:

- Bir kamu kuruluşu olarak yürürlükteki yasalar tarafından kendisine verilen görevler,
- İlk sosyal destek hizmetleri, kişisel destek ve aile yuvasına yardım,
- Sosyal güvencesi olmayanlara maddi destek,

- Sosyal baskı altında olanlara, toplum içerisinde ve ailede rollerini gerçekleştirmek suretiyle toplumla tekrar bütünleşmelerini sağlayacak yeterlilik için fırsatlar oluşturma.
- Toplumda sosyal refah faaliyetlerini koordine etme
- Kamu fonlarını kullanma haklarından yararlanmak için tek nokta
- Çocuk ve ailenin refahı / çocuğun korunması, babalığın kabulü, boşanma davalarında danışmanlık, aile içerisinde işkence veya kötü muamele şüphesi, bakıcılık, evlat edinme, vesayet, çocuklarla adli konular dışında ilgilenme, küçükler için senato nezdinde hazırlık prosedürleri,
- Mağdurları aile içi şiddetten koruma - koordinasyon rolü

Merkez hem şiddet kurbanları hem de suçu işleyen failerle birlikte çalışmaktadır. Kurbanlar/mağdurlar maruz kaldıkları şiddet konusunda bilinçlendirilmekte, şiddetten nasıl korunacakları ve şiddetle nasıl mücadele edeceklerine bilgilendirilmekte ve yönlendirilmektedir.

Şiddet uygulayarak suç işleyenler ise özellikle yaptıklarının hukuki sonuçları konusunda bilgilendirilmektedir. Merkezle bu konuda çalışan bir stk şiddetin faili olan suçluları topluma kazandırma ve bu suçu işlemekten alıkoymaya ve şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.

2011 yılında Sosyal Çalışma Merkezi bünyesinde Günlük Bakım Merkezleri kurulmuştur. Bu merkezin hedef kitlesini 6-18 yaş arasındaki çocuklar ve gençler oluşturmaktadır. Burada şiddete daha az maruz kalmış, daha az tehlikede bulunan ve öğrenme güçlüğü çeken çocuk ve gençlere hizmet verilmektedir.

4.2.5. Kriz Merkezleri

Slovenya'da 2 tür kriz merkezi vardır. Bu kriz merkezlerinden biri şiddet mağduru kadın ve çocuklar için diğeri çocuk ve gençlere yönelik aktif hizmet vermektedir. Ayrıca 1 tane güvenevi var. 2 şiddeti önleme servisi 1 de şiddetin önlenmesine yönelik bölgesel koordinasyon merkezi bulunmaktadır. Müdahale merkezinde şiddet mağduru polisle görüşmekte ondan sonra da kriz merkezine götürülmektedir. Müdahale merkezi bir koordinasyon sağlamaktadır.

Bu merkezlerde ilk yardım, bireysel psikolojik destek yanında mağdurun farkındalığını artırma ve bilinçlendirme hizmetleri sunulmakta.

Bu merkezde yürütülen programlar ücretsiz bilgilendirmeyi ve telefonla bilgilendirmeyi de içermektedir.

4.2.6. Güvenlik Evleri/Sığınma Evleri

Burada; şiddet mağduru kadınlara, annelere ve çocuklara hizmet verilmektedir. Burada çok yoğun bir biçimde hizmet sunumuna ihtiyaç duyulabiliyor. Genelde en fazla 6 aya kadar

buralardan faydalanılmakta. Erkek çocuklar ise 15 yaşına kadar ancak burada kalabilmekte. Burada yoğun bir biçimde şiddet mağdurlarına psiko-sosyal destek verilmektedir.

Şiddete uğrayan mağdurlara hizmet sunumunda ilk adım kriz merkezidir. Eğer sorun devam ediyorsa mağdurlar güvenli evlere/sığınma evlerine yönlendirilmektedir. Burada mağdurlara doğrudan barınma hizmeti verilmektedir. Burası 11 belediye ve ilgili bakanlık tarafından finanse edilmektedir.

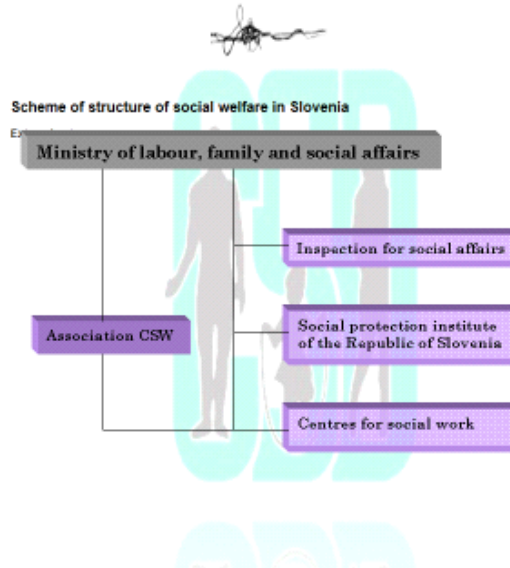
Güvenli evler gözden uzak yerlerde ve yıl boyunca acil durumlarda 24 saat konaklama hizmeti sunmaktadır. 21 güne kadar kısa konaklama mümkündür. Kendini ev içinde güvende hissetmeyen mağdurların kendilerini daha güvende hissetmeleri sağlanmaya çalışılıyor.

Bunun dışında ise tehdit unsurları ortadan kalkana kadar konaklamanın sağlanması da mümkün.

Slovenya'da 3 güvenli ev bulunmaktadır. Bunun dışında kamuya ait olan maternity house denilen annelik evleri mevcut. 2014 yılında bu evlerden 300 kadın 279 çocuk faydalanmıştır.

2014 yılında sadece Koper'daki güvenli evden 76 kadın ve çocuk faydalanmıştır. 1 defada 7 kadın ve 15 çocuğa hizmet verebilecek kapasite sahiptir burası.

Türkçeye çevrilsin.....Tablo Başlığı:

4.2.7. Kadın Danışma/Dinleme Merkezleri

Dinleme merkezlerinin sayısının artırılması planlanmaktadır. Kadın danışma/dinleme merkezlerinde şiddet mağdurları sorunlarını dile getirmekteler.

4.2.8.Üniversiteler

Üniversiteler ayrımcılık konusunda farkındalık ve bilinçlendirme faaliyetlerinde bu yönde üniversite içinde ve dışarıda eğitim çalışmalarını gerçekleştirmektedirler.

Cinsiyete dayalı şiddetle ilgili olarak cinsiyete dayalı ayrımların, toplumsal cinsiyet kalıplarının yanlış olduğu eğitimlerde anlatılmakta, şiddetten nasıl kurtulunacağına dair kampanyalar düzenlenmektedir. Çoğu üniversitede sadece bu konuyla ilgili çalışan öğretim üyeleri bulunmaktadır.

İtalya Bologna Üniversitesi, kadına karşı şiddete yönelik bir zorunlu dersi 2013 yılı itibarıyla müfredatına eklemiştir (http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/13589/italyan_universitesinde_kadina_siddeti_onleme_de_rsi.html).

4.3. Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eden Sivil Toplum Kuruluşları

İtalya'da sivil toplum örgütü olan "Pin Code" oldukça kadınlara yönelik çalışmalarında oldukça başarılı olmuş. Protokol dahilinde pek çok kurs açmış, eğitim vermiştir. Pediatri, jinekoloji, ilk yardım, vb. konularda. Belediyelere, doktorlara ve özellikle bu alanda çalışanlara da eğitim verilmiştir. Farkındalığın artırılıp bu konuda daha duyarlı bir yaklaşım sergilenmesi için. Bu sunulan hizmet kalitesini geliştirmiştir.

1995'lerde feminist bir örgüt olarak faaliyet göstermiş 2002'de ise bugünkü konumunu almış olan. İtalya'da SOS Rosa Sivil Toplum Örgütü'nde uzmanlarla birlikte 18 kişi çalışmaktadır. Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile çok yönlü bir ilişki ağı olan dernekte şiddet mağduru kadınları yaşadıkları şiddetten uzaklaştırmak için onlara ciddi biçimde destek verilmektedir.

Stk'nın verdiği hizmetlerde iki nokta büyük önem taşımakta;

- Öncelikle mağdur kadınların mevcut durumlarının farkına varılması uzman gönüllüler aracılığıyla sağlanmakta.
- İkinci Şiddet mağduru kadınların çocukları da sosyal hizmetlerden faydalanmaktadır. İhtiyaçlar bu ilişki ağı içerisinde (kamu kurum ve kuruluşları, stk'lar, özel banka) tarafından karşılanmaktadır.

1997 yılında kurulan Da Donna A Donna derneği de SOS Rosa ile benzer alanda faaliyet göstermektedir. 2001 yılında da Şiddetle Mücadele Merkezi kurulmuştur. Özellikle aile içi şiddette yoğunlaşan dernek tarafından aile içi şiddet gören mağdurlara en az haftada bir kez ziyaret gerçekleştirilmektedir.

Stk'ların faaliyetleri proje gibi ele alınmakta kamu otoriteleri faaliyetlerini belli bir süre desteklemektedir. Harcamalar düzenli olarak kontrol edilmektedir. Eğer stk başarılı bulunursa süre bitiminde destek süresi yenilenebiliyor ve ek düzenlemeler yapılabiliyor. Başarılı bulunduğu sürece stk'lar devlet tarafından desteklenmektedir. Başarılı oldukça stk'lar bölgesel ve ulusal destek alarak büyüyere diğer kuruluşlarla iletişime geçebiliyorlar.

Stk'lar mağdur kadınların şiddete mağruz kaldığının bilincine varması sağlamakta, spesifik sorunlarına yönelik spesifik çözümler üretmektedir. Daha sonra avukat ve

sosyal yardım hizmetler görevlisinin yardımı ile önce kadının mekansal sonra hukuksal ayrılığı sağlanmaktadır.

Stk'da verilen hizmetlerin temel amacı kadınların otonom/kendi başına hareket edebilen bir birey haline getirilmesidir. Ekonomik bağımsızlıkları kazanmaları, iş bulmaları bunu sağlamada çok önemlidir.

4.4.Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Konusunda Uygulanan Araştırma

2004-2006 yılları arasında bireylerle telefon görüşmesi yoluyla gerçekleştirilen ve 1006 kişiyle yapılan araştırma Slovenya'da Aile içi Şiddete yönelik bugüne değin yürütülen en büyük proje olma özelliğini taşımaktadır. Slovenya Araştırma Vakfı ve İlgili Bakanlık tarafından finanse edilmiştir bu proje. Yapılan araştırma şiddetin nedeni/kaynağı, Slovenya'da aile içi şiddetin ne olduğuna dair bir çalışmadır.

PHYSICAL	PSYCHOLOGICAL	SEKUAL	ECONOMIC	MISTREAT/NEGLECT
2120	2448	100	276	49

SPOUSE	EX-SPOUSE	FATHER/MOTHER	CHILD	SIBLING	GRANDCHILD	FATHER IN LAW	SON IN LAW
1503	442	360	395	75	18	13	20

NUMBER OF MULTIDISCIPLINARY TEAM	AID PLAN FOR THE VICTIM	ADDITIONAL AID PLAN	OPINION FOR FREE LEGAL AID	REPORT FOR THE COURT/POLICE
437	914	336	101	146

Araştırmadan Bazı Çarpıcı Veriler:

Araştırmaya katılanların

- Aile içi Şiddeti algılama biçimi
% 10,4'ü bu sorunun yaygın olmadığını, % 57,3'ü bu sorunun çok yaygın olduğunu,
- % 67,3'ü bunun sosyal % 32,7'si özel alana ait bir problem olduğunu,
- % 84'ü evin içinde uygulandığını
- % 84,4'ü kadınlara hiçbir şekilde şiddet uygulanmaması gerektiğini, % 9'u hak ettiğinde şiddet uygulanabileceğini,
- %70'i tokatın aile içi şiddet olduğunu, % 25'i öyle olmadığını,

- Kadınların % 44,4'ü erkeklerin % 25,6'sı Aileyi bir arada tutmak için kadına 1 ya da 2 kez tokat atılabileceğini,
- Kadınların % 9,7'si, erkeklerin % 16,5'i eğer erkek karısını dövüyorsa bunun kıskançlık göstergesi olduğu ve karısını sevdiği anlamına geldiğini,
- Kadınların % 8,'ü erkeklerin % 8,9'u eğer komşusunun evinde aile içi şiddete tanık olursa kesinlikle polise haber vermeyeceğini,
- % 18'i kadın dayak yiyorsa sorumlusunun kendisi olduğunu,
- % 30'u şiddetin/istismar edici davranışın bireylerin doğasında olduğunu

Belirtmiştir.

- Hangi hareketlerin şiddet olarak tanımlanacağı konusunda kadınların verdiği cevaplar aşağıda yer almaktadır.

Davranış	Kadın	
	Evet %	Hayır %
Cepleri Kontrol Etme	49,3	50,7
Gelirleri Kontrol Etme	60,9	38,1
Bir Kereliğine Tokat	63,6	
Şahsi e-postaların açılması	67,9	
Tehdit Etme	83	
Hakaret	87,4	
Zorla Cinsel İlişki	92,4	
Cinsel Aşağılama	93,1	

Sonuçlardan Slovenya'da hala bazı şiddet türlerine karşı tolerans gösterildiği anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçları; Slovenya'da hala şiddete tolerans gösterildiğini, şiddetin hala özel bir problem olarak görüldüğünü, alkol kullanımının çoğunlukla şiddeti meşru kıldığını, erkeklerin şiddete daha toleranslı baktığını göstermiştir. Araştırma ayrıca hem şiddet uygulayanı meşru kılan hem de şiddete maruz kalanı suçlu bulan şehir efsanelerinin, hikayelerin varlığını ve şiddet üzerindeki etkisini de ortaya çıkarmıştır.

Araştırmadan aile içi şiddete ikili bir yaklaşımın olduğu sonucuna varılmıştır. Her ne kadar aile içi şiddet eskiden olduğu gibi özel alana ait bir problem olarak görülmeyip bir kamu problemi olarak görülse de hala şiddete tolerans gösterildiği ortaya konmuştur.

Son 20 yılda Slovenya'da aile içi şiddetin tanınması, farkına varılması konusunda büyük bir başarı sağlanmıştır. Bu tanınma yollarından en önemli adımı 1998 yılında kullanma geçen yardım telefonları SOS oluşturmuştur. Şiddete uğrayanların tespiti konusunda iyi bir

iletişim ağı oluşturulmuştur. Ulaşılabilirlikte bazen bölgesel farklılıklar olsa da bu hizmet sunumuna engel oluşturmamaktadır.

Uluslararası Kadına Yönelik Şiddeti Önleme etkinlikleri bu yönde farkındalığı arttırmak üzere düzenlenmektedir. Bu etkinlikler konusunda her kurumun kendine özgü bir tarzı var. Bir örnek; kültürel, siyasal ve sosyal alanda tanınmış önde gelen kişilerin şiddeti engelleme ve şiddetle mücadele konusunda etkinliklere katımları ve bu yönde mesaj vermeleridir. Başka bir örnek de genel olarak şiddete karşı olduğunu belli etmek üzere kırmızı, özel olarak aile içi şiddete karşı olduğunu belirtmek üzere beyaz kurdele takmaktır.

Aile içi şiddet toplumsal cinsiyetin oluşumu ile çok yakından ilgilidir. Özellikle evliliğin kadınlara yüklediği sorumluluklar ve kadınların bunları reddetmesi, aile içi şiddeti otaya çıkarabilmektedir. Bu yönde bir beyanname/sözleşme hazırlanmıştır. Burada artık kadınların uyanması ve harekete geçmesi gerektiği ifade edilmektedir. Beyannameyi oluşturan her bir cümle farklı renkle yazılmıştır.

Yapılan çalışmalarda genel amaç kadınların şiddet konusunda farkındalığını geliştirmektir. Yapılan araştırma şiddetin nedeni/kaynağı, Slovenya'da aile içi şiddetin ne olduğuna dair bir çalışmadır.

İtalya Slovenya ve Türkiye Değerlendirmeleri ve Örnekler

Bu bölüm, Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Uzmanlık Köprüleri projemizde ortak olan İtalya –Slovenya örneklerinin Türkiye'den ziyarete giden ortakların rapor, gözlem ve görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Yabancı ortaklarımızda kadına yönelik şiddetle(KYŞ) mücadelede sivil toplum kuruluşlarının (STK) devletin bir kurumu gibi çalıştığı gözlenmiş. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının (İtalya-Slovenya) devlet desteğinin tam olduğunu her sene yapılan toplantılarla bütçelerinin bir bölümünü sivil toplum kuruluşlarına ayırdıklarını belirtmişlerdir. Bu bütçeden sivil toplum Kuruluşları kiralarını, elektrik, su, iletişim giderlerini karşılamaktadırlar.

İtalya ve Slovenya'daki sivil toplum kuruluşlarında çalışan kişiler Türkiye'deki gibi gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sayıları daha fazla ve uzman kişilerin çokluğu dikkat çekmektedir.

İtalya ve Slovenya'da şiddet gören kadın işlerinin takibi için vekil tayin ediyor. Türkiye'de bu işi kadın danışma merkezleri ve kadın sivil toplum kuruluşları yapmaktadır.

Yasal mevzuat işleyişinde uygulamanın tam anlamıyla yapıldığı asgari aksaklıkların yaşandığı belirtilmiştir.

Kadın danışma merkezlerinde ve sivil toplum kuruluşlarında Türkiye’de olduğu gibi başvurular gizli tutulmakta ve mağdurun talebi üzerine doktor, avukat, psikiyatri gibi konusunda uzman kişilere yönlendirilmektedir. Mağdurun ihtiyacını kendi belirlemesi ve kararını bizzat kendisinin talep etmesi gerekmektedir.

Çocuk ve gençler için emniyet birimlerinde özel ifade odalarının olması ikinci bir travma yaşamasını engellemektedir. Sağlıklı bir ortamda alınan ifadeler çocuk ve genç için ilerleyen günlerde hayatını etkileyecek olumsuz durumlardan korumaktadır.

İtalya ve Slovenya örneklerinde sığınmaevinden çıkan kadınlara ücretsiz ev verilmekte ve devlet iş imkanlarını sunmaktadır.

5. Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önlemede Eylem Planı Tavsiyesi

Bu araştırma projesinden elde edilen verilerden hareketle cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede yol haritası olarak kullanılacak bir eylem planının hayata geçirilmesi gerekliliği çok açık bir biçimde ortaya konmuştur. Elde edilen somut bulgular cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede mevcut eksiklikleri ve sorunları ortaya koymakta, yapılan durum tespitinden hareketle acilen bu sorunlara bütünsel olarak çözüm üretilmesi zorunluluğunu gözler önüne sermektedir. Başta kamu kurumları olmak üzere toplumdaki tüm paydaşların bu süreçte üzerine düşen hayati sorumluluklar bulunmaktadır. Pek tabi ki en büyük rol devlete ve kamu kurumlarına düşmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede daha güçlü ve başarılı birer aktör haline gelebilmesi de her şeyden önce devletin desteği ve stk'ların kapasitelerinin geliştirilmesi ile mümkün olacaktır. Çok köklü bir tarihsel, kültürel, toplumsal ve siyasal temele sahip olan cinsiyete dayalı eşitsizlik ve şiddet sorununun çözümü toplumdaki tüm unsurların sorumluluk paylaşımı ve kararlı bir işbirliği ile mümkün olacaktır. Elinizde bulunan bu kılavuzda toplumun tüm aktörlerine yönelik yol haritası niteliğinde eylem planı tavsiyeleri bulunmaktadır. Bu tavsiyelerin farkındalık, bilinç ve kararlılıkla dikkate alınması ve birer politikaya dönüştürülerek hayata geçirilmesi cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesinde çok kölü adımlar atılmasına semin hazırlayacaktır.

Çalışma bulgularından hareketle eylem planı tavsiyeleri sınıflandırılarak öneriler şeklinde sunulmuştur.

5.1. Farkındalık Yaratma ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yönünde Zihniyet Dönüşümünün Sağlanması

Alanda çalışan profesyonellere, özellikle kanun uygulayıcılarına, kolluk güçlerine, sağlık çalışanlarına, sosyal çalışmacılara toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında eğitim verilmesi ve farkındalığın artırılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

Tüm kurumların en temel ihtiyaçlarından çalışanların biri toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları, kadına yönelik şiddetle ilgili eğitilmesi, bilinçlendirilmesidir. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının başta yöneticileri olmak üzere tüm çalışanlarına en kısa zamanda bir program dahilinde toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve insan hakları, cinsiyete dayalı şiddet konularında eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Bu eğitimler uzun vadeye yayılarak düzenli aralıklarla tekrarlanmalıdır.

Çalışma kapsamında kurum yöneticilerinin önemli oranının erkek egemen anlayışa sahip olduğu ve kurum içinde de bu yönde politikalar geliştirmiş olduğu gözlenmiştir. “Kadını aileden bağımsız düşünmeyen”, kadınları “erkeklere emanet” olarak tanımlayan, cinsiyete dayalı şiddetin temel nedenini kadınların haklarını savunması, erkeği tahrik etmesi olarak açıklayan, “dayağın cennetten çıkma” olduğunu savunan, pozitif ayrımcılığı evdeki iş yükünden dolayı kadınların

gece çalıştırılmaması ve dış görevlere mümkün olduğunca gönderilmemesi olarak yorumlayan yöneticiler kadına geleneksel/ikincil/ataerkil düzeyde bakışlarını ortaya koymuştur. Bu zihniyet ve bu yöndeki uygulamalar kadının çalışma hayatındaki konumunu olumsuz yönde etkilemekte ve kadını özel alana hapsedmekte, toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü gereği kadını; annelik, ev işleri, aile ve çocuk bakımı ile sorumlu tutmaktadır.

Tüm eğitim kurumlarındaki yönetici, öğretmen ve öğrencilere toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi verilmesi de büyük önem taşımaktadır. İstanbul Sözleşmesi bu konuda gereken alt yapıyı ve bağlayıcılığı sunmaktadır. Buna paralel olarak en kısa zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konularının her düzeyde örgün ve yaygın eğitim müfredatına entegre edilmesini sağlamalı ve bu yolla hem toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının yaygınlaştırılmasına hem de toplumsal cinsiyete dayalı şiddete gösterilen toplumsal hoşgörünün ortadan kaldırılmasına çalışmalıdır. Bu eğitim şiddete karşı bilinç geliştirilmesi ve engellenmesi yönünde önemli olacaktır. Şiddeti temelden ortadan kaldırabilmek için kreşler ve ana sınıflar dahil 0-6 yaş arası çocuklara uzman pedagogların önerileri doğrultusunda hazırlanmış programlarla toplumsal cinsiyet eşitliği ve kendini, bedenini korumasının öğretilmesi sağlanmalıdır.

Askerlik toplumumuzda çok önemli ve tüm erkek vatandaşların hayatında önem taşıyan bir dönemdir. Askerlik hizmeti sırasında da toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin askerlik eğitim programı içerisinde yer alması toplumsal bilinçlenme açısından büyük katkı sağlayacaktır.

Genel olarak kamunun toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılarını ortadan kaldırmayı hedefleyen, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimlerine ve görünümüne ilişkin çalışmalar yapılmalıdır. Kamuya yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına hız verilmeli, mahalle, ilçe ve il düzeyinde çeşitli programlar aracılığıyla farkındalığın artırılması sağlanmalıdır.

Politika üreticisi siyasetçilerin bilgilendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği algısının benimsenmesi ve yaygınlaştırılması için önce yerelden başlanarak bilinçlendirme ve farkındalık artırıcı programların düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Tabandan tavana tüm toplumda toplumsal cinsiyet eşitliği algısını yerleştirmek, insan hakları değerlerini hakim kılmak ve cinsiyete dayalı şiddet konusunda bilinçlendirme ve önleyici çalışmaları yaygınlaştırmak eşitlikçi politikaların hayata geçirilebilmesinin ön koşuludur.

5.2. Kurumsal Düzenlemeler

5.2.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sorumlu Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarını Duyarlı ve Çözüm Odaklı ve İşbirliği İçinde Yerine Getirmesinin Sağlanması

Kadına yönelik şiddeti önlemede en temel sorumluluğu olan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün de eksikleri olduğu görülmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü'nün şiddet gören kadınlara destek dışında kadınların bilinçlendirilmesi konusunda büyük eksikliği olduğu görülmektedir. Ayrıca toplumdaki her kesime yönelik aile içi ve cinsiyete dayalı şiddeti önleyici eğitimlerin, verilmesi büyük önem taşımaktadır. Evlilik öncesi çiftlere yönelik eğitimlerin uygulanmasının önemine değinilmekle birlikte bu eğitimlerin içeriğinin daha etkin ve eşitlikçi yönde olması ve uygulamaya geçirilebilirliği önündeki engellerin kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

Bedensel yaraları sarmak için tıbbi tedavi, ruhsal destek yeterli değildir. Şiddet yaşadığını bildirenlere tıbbi rapor, rehabilitasyon desteği, yasal başvuru olanakları ve şiddetsiz bir yaşam sağlamak için önlemler geliştirilmelidir. Mağdurun bağımsız bir biçimde hayatını yeniden kurabilmesi ve devam edebilmesi için sürdürülebilir politikaların ve desteğin sağlanması şarttır. Kısa süreli önlemler mağdurun yeni bir yaşam kurmasına yetmez. Kadının güçlenmesi ve kendi başına ayakta durabilmesi cinsiyete dayalı şiddetle mücadelesinde başarılı olabilmesi için şarttır. Sorumlu kamu kurumları mağdur kadına bu desteği verebilmelidir. Aksi takdirde kadın tekrar şiddet sarmalına teslim olacaktır.

Sorumlu olan tüm kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin Türkiye'de çıkan Kadına Yönelik Şiddet Yasalarını tam olarak bilmesi ve uygulaması sağlanmalıdır. Bunun için ilgili yasalardaki değişikliklere paralel olarak düzenli biçimde ilgili personele bu konunun uzmanları tarafından eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadele için çıkarılmış tüm yasal düzenlemelerin ilgili kamu kurum ve kuruluşunda çalışan personel tarafından bilinmesi gerekmektedir. Bu yöndeki bilgi eksikliği mağdurların hak kaybına ve mağduriyetlerinin sürmesine ve artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ilgili personelin bu alandaki yasal mevzuata hakim olması için idari tüm düzenlemelerin kurum yönetimi tarafından yapılması gerekmektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşları ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ortak çalışma alanlarına dair protokol imzalanması da sorumluluk paylaşımı ve daha hızlı çözüm üretilmesi için büyük önem taşımaktadır. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede sorumlu tüm kurumlar arasında böyle bir işbirliği ve iletişim ağının kurulması en kısa zamanda sağlanmalıdır.

Kadına karşı şiddetin önlenmesi politikalarında başarılı bir değerlendirme ve planlama yapabilmek için Valilik İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu koordinatörlüğünde genel nüfusa, mağdur ve fail karakteristiklerine, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin boyutu, türleri, yerel görünüşleri ve niteliği hakkında cinsiyet ayrımını içeren istatistiksel veri toplamalı ve araştırma yapılmalıdır. Tüm illerde bu şekilde durum tespiti yapılması bir zorunluluktur. Yapılan çalışmalar ve toplanan verilerde şiddetin şiddet gören üzerindeki sonuçlarını ve

etkilerini açığa vuracak veriler toplamalıdır. Şiddetle mücadelenin her aşamasının belgelenmesini sağlamalıdır. Bu çalışmalar özellikle yereldeki üniverstenin katkısıyla akademik bir nitelikte gerçekleştirilmelidir.

BM Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında oluşturulan başarılı yasal ve kurumsal yapının tüm illere yayılması cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede somut adımlar atılmasına zemin hazırlayacaktır. Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile stk'ların işbirliğini sağlayan ve Valiliğin koordine ettiği bu örgütlenme sayesinde bu alanda işbirliği ve politika geliştirme imkanı bulunacaktır. Ayrıca oluşturulan İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu, Eşitlik birimleri, Şiddet ve Çocuk Gelinler Komisyonları da bu yönde yapılacak çalışmalara büyük bir güç ve ivme katacaktır.

5.2.2. Mağdura Hizmet Veren Personel ve Birimin Nitelikli Hizmet Sunumu

Sürece dâhil olan kamu görevlilerinin (kolluk güçleri, sağlık personeli vb.) şiddet uygulayanın yaşama hakkını koruyabilmeleri, şiddet görene maruz kaldığı şiddeti gözetecek biçimde gerekli özeni gösterebilmeleri ve hassas grupları teşhis edebilmeleri için eğitim verilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Çalışmada çıkan en önemli bulgulardan biri de şiddete uğrama riski olan ya da şiddete uğrayan kadınlara hizmet veren tüm personelin (emniyet, jandarma, adliye, sağlık, vd.) daha duyarlı, bilinçli ve çözüm odaklı olması gerektiğidir. Bu personelin özel olarak eğitime tabi tutulması ve bilinçlendirilmesi çok önem taşımaktadır.

Sağlık çalışanları bu tür riskli durumlar saptandığında risk altındaki kadının korunması için neler yapılabileceği ve işbirliği yapılacak yerler konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Mağdurların kamusal sağlık ve sosyal destek sistemlerine ulaşmaları sağlanmalıdır.

5.2.3. Faillerin Rehabilitasyon Edilmesinin Sağlayıcı Programların Gerçekleştirilmesi

Şiddet faillerinin cezai yasal yaptırımlara uğraması yanında bu kişilerin ehabilite edilmesini sağlayıcı programların titizlikle planlanarak uygulamaya geçirilmesi de uzun vadede cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Adli süreçte zorunlu olarak rehabilitasyon programlarına dahil olma kararının verilmesi bu kişilerin topluma kazandırılması açısından da büyük önem taşımaktadır. İlgili kurumların ibirliği içerisinde uzmanlar eşliğinde uygun programların hazırlanıp uygulanması gerekmektedir.

5.2.4. İlde Topumsal Cinsiyet Eşitliği ve Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele Eğitimleri Verecek Eğitici Havuzunun Oluşturulması

Valilik Eşitlik birimi koordinatörlüğünde bu konuda çalışan uzman ve akademisyenlerden bir eğitici havuzu oluşturulmalıdır. Nevşehir bu konuda şanslıdır. Üniversite, baro ve kadın stk'ların bu konuda çalışan birikimli ve nitelikli personelleri bulunmaktadır. Bu kadroların kamu kurum ve kuruluşları ile ihtiyacı olan stk ve özel kuruluşlara da toplumsal cinsiyet

eşitliği, insan hakları, cinsiyete dayalı şiddet, vb. konularda eğitim vermeleri daha sistematik ve verimli olacaktır. Ayrıca tüm bu eğitimleri il düzeyinde (kamu kurum ve kuruluşların eşitlik birimi temsilcileri ve stk'lardan oluşan) denetleme ve izleme birimleri kurulursa çalışmaların verimliliği yönünde olumlu geri bildirimler alınması da mümkün olacaktır.

5.2.5. Üniversitelerde Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Yaygınlaştırılarak Yerel/Ulusal Düzeyde Kadın Sorunlarının Çözümünde Temel Aktör Olmasının Sağlanması

Üniversiteler bağımsız bilginin üretildiği ve öğretildiği düşünce merkezleri olarak akademik niteliğiyle bir çok toplumsal sorunun çözümünde rol alabilecek temel aktörlerden biridir. Üniversitelerde kurulan kadın çalışmaları uygulama ve araştırma merkezleri yerel ve ulusal işbirlikleriyle kadınların sorunları özellikle cinsiyete dayalı şiddet sorununun kaynaklarının tespiti ve çözümünde bilimsel çalışmalarıyla yönlendirici ve çözüm üretici bir konumda bulunacaktır. Elde edilen bilimsel verilerin siyasa üreticilerle buluşturulması ve birer politikaya dönüşmesi şiddet sorununun çözümü için büyük önem taşıyacaktır.

5.2.6. Kadın Sığınma Evlerinin Niceliksel ve Niteliksel Olarak İhtiyacı Karşılacak Düzeye Getirilmesi Sağlanmalıdır.

Kadın sığınma evleri ile ilgili sorunlar hızla aşılanmalıdır. Sığınma evlerinde çalışan personelin özel eğitimden geçmiş, bilgili ve bilinçli, cinsiyete dayalı şiddet konusunda duyarlılığa sahip olması sunulan hizmetin kalitesi için büyük önem taşımaktadır. Burada çalışan personel sayısı da büyük önem taşımaktadır. Yeterli düzeyde uzman ve personelin çalışması ve burada çalışan personelin düzenli aralıklarla provizyon desteği almasının sağlanması gerekmektedir. Yıpratıcı ve yorucu bir ortamda hizmet veren bu personelin ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Sığınmaevinde kalan kadınlara koruyucu hizmet sunumu gerçekleştirilmelidir. Ayrıca en önemli unsurlardan biri sığınma evinde kalan şiddet mağdurlarının güçlendirilmesidir. Sığınma evlerinin en temel sorunlarından biri gizliliğinin korunması ve güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu konuda kurum çalışanları kadar halkın da bilinçli olması burada kalan kadınların güvenliği için büyük önem taşımaktadır.

Kadın sığınma evlerinde anneleriyle kalmak zorunda kalan çocuklara yönelik hizmetlerin de en kısa zamanda devreye girmesi gerekmektedir. Bu çocukların psikolojik, toplumsal, kültürel, eğitsel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çocuk merkezleri, oyun alanları vb. hizmet sunumunun titizlikle planlanıp hizmete sunulması büyük önem taşımaktadır.

5.2.7. ŞÖNİM'lerin Tüm İllere Yaygınlaştırılması ve Uygulamadaki Eksiklerinin Giderilmesi

Uygulamaya konulan Şiddet Önleme ve İzleme Merkez (ŞÖNİM) modeli yeniden değerlendirilerek daha etkin ve verimli olacak bir yaklaşım ile Türkiye geneline yaygınlaştırılmalıdır.

Özellikle cinsel şiddet mağdurlarının bildirimini kolaylaştıracak ve ikincil travmalara neden olmayacak nitelikte hizmet verecek modeller geliştirilmelidir.

Şiddet mağduru kadınlar kısa vadeli ve bağımlı hale getiren yardım anlayışı ile değil sürdürülebilir ve güçlendirmeye yönelik bir anlayışla desteklenmelidir.

5.2.8. Cinsiyete Dayalı Şiddetin Önlenmesinde Medyanın Olumlu Bir Rol Üstlenmesi Sağlanmalıdır.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yazılı ve görsel basına da büyük görev düştüğünü düşmektedir. Medya, kadına yönelik şiddet ve tecavüz haberlerini kamuoyuna aktarırken, haber dilini doğru kullanmalı, etik değerlere uymalı, tecavüzün içerdiği şiddeti arka plana itmemeli ve tecavüzü erotize edici tutumlardan uzak durmalıdır. Basının, suçu işleyen erkeğe değil, mağdur kadının özelliklerine odaklanması şiddetin sorumlusunun mağdur olduğu biçiminde bir yanılsama yaratabilmektedir. Buna dikkat edilmelidir.

5.2.9. STK'ların Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Kapasite Sorunlarının Giderilmesi ve Kamu Kurumları İle STK'lar Arasında Gereken İşbirliğinin Sağlanması

STK'ların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile sürekli, sistematik, bağımsız bir izleme geleneği ile cinsiyet eşitliği alanında gerçekleştirilen her türlü faaliyetin etkin sistematik ve sürekli izlenmesi için gereken; bilgi, teknik donanım ve iletişim olanaklarına sahip olması büyük önem taşımaktadır. STK'ların bir çoğu maddi sıkıntı ve nitelikli personel sıkıntısı yaşamaktadır. Bu eksikler stk'ların çalışmalarını büyük ölçüde sekteye uğratmaktadır.

STK'lar ile kamu kurum ve kuruluşları arasında etkin ve sürdürülebilir bir işbirliğinin kurulması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadele konusunda çalışan kadın/Sivil Toplum Kuruluşlarının bu faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duydukları hizmet ve taleplerinin kamu kurumları tarafından karşılanması, çalışmalarına destek verilmesi kurulan işbirliğinin başarıya ulaşmasını mümkün kılacaktır.

Kadın örgütleri ve politika üretenler arasında işbirliği ve iletişimin geliştirilmesi yoluyla, Türkiye'de toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklere ve şiddete duyarlı politikaların belirlenmesi sağlanabilir. Aynı zamanda stk'lar kamu politikalarını, yasal düzenlemeleri ve uygulamaları toplumsal cinsiyet perspektifi ile oluşturulan göstergeler ışığında izleyerek ve değerlendirerek cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede somut gelişmeler sağlanmasına büyük katkısı olacaktır. Stk'ların izleme, değerlendirme ve raporlama işlevi hayati bir önem taşımaktadır.

5.3.Yasal Düzenlemeler

5.3.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Devlet Politikası Haline Gelmelidir.

Cinsiyete Dayalı şiddetle mücadelede atılması gereken ilk ve en önemli adım devletin ve tüm kademelerindeki yöneticilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini ve cinsiyete dayalı şiddeti tanıması, kabul etmesi ve bunun ulusal bir politika haline getirilmesidir. Devletin bu konuda gereken hassasiyeti göstermesi bu konuda gereken yasal düzenlemeleri yapması ve uygulamadaki eksiklikler ve yaptırımlar konusunda taviz vermemesi cinsiyete dayalı şiddetle mücadeleye büyük hız kazandıracaktır.

Kadına yönelik şiddetle, özellikle aile üyelerinden gelen şiddetle mücadele uzun soluklu, sistemli ve tavizsiz olarak gündemde yer almalıdır. Aile içi cinayetler mercek altına alınmalıdır. Bir yakınının şiddetine maruz kalma riski yüksek olan grupların erken devrede saptanması ve müdahale edilmesi sağlanmalıdır.

5.3.2. Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önlemek Üzere Gerekli Yasal Düzenlemeler En Kısa Zamanda Bu Alanda Çalışan Toplumun Tüm Aktörlerinin Katılımı ve İşbirliği ile Tamamlanmalıdır.

Cinsiyete dayalı şiddetle mücadele konusunda yapılacak tüm yasal düzenlemelerde bu alanda çalışan tüm uzmanların, stk'ların ve kurumların müzakere edebileceği bir platform oluşturulmalıdır. İşbirliği içerisinde ve konuya hakim olanların önerileri ve uygulamadaki eksikleri gidermek üzere yapılacak çalışmalardan çıkacak yasal düzenlemeler ancak ihtiyaca cevap verebilir nitelik taşıyacaktır. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarının bu yönde faaliyetlerini izleyen stk raporları bu konuda en temel başvuru kaynağı olmalıdır.

Şiddet mağdurlarının adalete erişiminin sağlanması için mevzuat hazırlamalı ve bu mevzuatın işleyişine dair çalışmalar yapılmalıdır. Şiddet mağduru kadınların korunmasına ilişkin tedbir kararlarının etkinliği değerlendirilerek uygulamadaki sorunlar, özellikle tedbir kararlarına uyulmaması halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenlemeler yeniden gözden geçirilmeli ve bu kararların uygulanabilirliği artırılmalıdır.

Ceza Kanunu'ndaki "Haksız Tahrik" ve kadına karşı şiddet davalarında uygulanan "haksız tahrik indirimleri" kaldırılmalı, TCK'nin 29. maddesi uygulanmamalıdır.

Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mevzuatı ve Ocak 2013'te yürürlüğü giren "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" uyarınca 10 bini aşkın nüfuslu yerleşim yerlerine en az bir kadın sığınağı, 50 bini aşkın nüfuslu yerleşim yerlerinde en az bir kadın danışma merkezi ve her 20 bin kadın için bir tecavüz kriz merkezi bulunması düzenlemesinin bir an önce yasal hazırlıklarının yapılarak hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Bu yönde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile stk'ların talebi ve kararlılığı sonuç almada etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

8 Mayıs 2015 Tarihli Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/duyurular/meclis-arastirma-komisyonu-raporu-hakkinda-duyuru>, Erişim Tarihi: 19.10.2015.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (2015), “Türkiye’de Kadın”, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin>, Erişim Tarihi: 11.10.2015.

Avrupa Konseyi. (2011), Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi, [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention % 20210%20Turkish.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Turkish.pdf), Erişim tarihi: 26.06.2015.
BEAUVOIR, Simon de (1993), İkinci Cins (Çeviren. Bertan Onaran), İstanbul: Payel Yayınevi.

Bianet (2015), “Erkek Şiddeti Çetelesi”, <http://www.bianet.org/kadin/bianet/133354-bianet-siddet-taciz-tecavuz-cetelesi-tutuyor>, Erişim tarihi: 26.06.2015.

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) [Avrupa Birliği Temel Haklar Kuruluşu], (2014), Violence against Women: An EU-Wide Survey, http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf, Erişim tarihi: 26.06.2015.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü-Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) (2015), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması 2014. Ankara: Elma Teknik Basım.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013, Ankara. Erişim tarihi: 24.06.2015 http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA_2013_ana_rapor.pdf.

“İtalyan Üniversitesinde Kadına Şiddeti Önleme Dersi”, (27.11.2013), <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/13589/italyan-universitesinde-kadina-siddeti-onleme-dersi.html>, Erişim tarihi: 20.06.2015.

“İtalya Cumhuriyeti Anayasası”, <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/10-%C4%B0TALYA%20319-354.pdf>, Erişim Tarihi: 3.02.2015.

Kadın Dayanışma Vakfı (2005), Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı, Ankara: Kadın Dayanışma Vakfı

“Kent Konseyi Kadın Meclisi İnağzı’nda”, (13.03.2015), <http://www.safakgazete.com/kent-konseyi-kadin-meclisi-inagzi-nda/14842/>, Erişim Tarihi: 10.06.2015.

“Türkiye’nin Katılımcı Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı Kent Konseyleri (2010), <http://kentkonseyi.umraniye.bel.tr/userfiles/files/kentkonseyi/kent-konseyleri-kilavuzu.pdf>, Erişim Tarihi: 25.09.2015.

“Kent Konseyi Kadın Meclisi’den Ankara Çıkartması”, (15.04.2015), http://www.pusulagazetesi.com.tr/arsiv_12153/kent-konseyi-kadin-meclisi-den-ankara-cikartmasi/, Erişim Tarihi: 25.09.2015.

KOCAOĞLU, Mustafa (2014), “Katılımcı Demokrasi Algılaması Ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği”, Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, No:11, s. 1-15.

KURTOĞLU, Ayça, Gökçen Bayrakçeken, Gülsen Ülker (2014), Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli, <http://www.ceid.info.tr/dosyalar/CEID-Kadina-yonelik-siddetle-mucadele-mekanizmasi-izleme-modeli.pdf>.

- ÖZTÜRK, Osman (11.03.2015), “Kadına Yönelik Şiddet ve Kolluk Gücünün Görevleri”, <http://www.cagipolisi.com.tr/kadina-yonelik-siddet-ve-kolluk-gucunun-gorevleri/>.
- SEZEN, Alev (2006), “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü Raporu”, http://www.bilka.org.tr/kadina-yonelik-siddetin-ortadan-kaldirilmesi-icin-_6921.html, Erişim Tarihi: 1.05.2015.
- “Slovenya’nın evlilik eşitliği: Nikâh hemen yarın değil”, (5.3.2015), <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=18888>, Erişim Tarihi : 17.08.2015.
- SÖNMEZ, Berin (2014), “Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılıkla Mücadelede Uluslararası Olumlu Örnekler”, Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılık Tebliğler (Ed. Adem Sözüer), Bursa: Adalet Yayınevi.
- “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)”, <http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/uluslararasi-sozlesmelerde-kadinin-insan-haklari/kadina-yonelik-siddet-ve-aile-ici-siddetin-onlenmesi-ve-bunlarla-mucadeleye-iliskin-avrupa-konseyi-sozlesmesi-istanbul-sozlesmesi-2/>, Erişim Tarihi: 25.01.2015.
- Kadın Dayanışma Vakfı (2008) “Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı”, <http://www.kadindayanismavakfi.org.tr/dosyalar/2008-Kad%C4%B1na-Y%C3%B6nelik-%C5%9Eiddet-El-Kitab%C4%B1.pdf>, Erişim Tarihi 22.03.2015.
- “Kadına şiddet uygulayana vatandaşlık yok”, (10.02.2013), <http://www.hurriyet.com.tr/kadina-siddet-uygulayana-vatandaslik-yok-22566043>, Erişim Tarihi: 1.03.2014.
- “Kadına yönelik şiddete hayır!”**, (25.11.2013), <http://www.yenihayat.de/kadin/kadina-yoenelik-siddete-hayir>, Erişim Tarihi: 5.01.2015.
- “Kadına Yönelik Şiddet Giderek Artıyor!”, (6.11.2015), <http://www.gercekgundem.com/kadin-saglik/166493/kadina-yonelik-siddet-giderek-artiyor>, Erişim Tarihi: 7.11.2015.
- “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” “8 Mart 2012Tarih ve 28227 Sayılı Mükerrer Resmi Gazetede Yayınlanan Milletlerarası Sözleşme”, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308m1.htm>, Erişim Tarihi: 12.05.2015.
- “Sığınmacı ve Mültecilerin İhtiyaçları”, (2015), <http://www.hyd.org.tr/multecielkitab/kitap9.asp?idm=mands>, Erişim Tarihi: 11.05.2015.
- Nüfusbilim Derneği ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA (2009), Türkiye’de Ensest Sorununu Anlamak-Özet Rapor. Erişim tarihi: 26.06.2015 <http://www.unfpa.org.tr/rapayay/ensesrapor.pdf>, Erişim Tarihi 22.01.2015.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009), “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>, Erişim Tarihi: 11.10.2014.
- “Sığınmaevleri Mağdurlara Yetişemiyor”, (26.08.2013), <http://www.milliyet.com.tr/siginmaevleri-magdurlara-yetisemiyo/gundem/detay/1754620/default.htm>, Erişim Tarihi: 11.9.2014.
- TC. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSSGM, (2012), “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015”, http://bianet.org/files/doc_files/000/000/643/original/kadina_yonelik_siddet_uep12-15.pdf,
- ULUCAN, Devrim (2013), “Eşitlik İlkesi ve Pozitif Ayrımcılık”, <http://webb.deu.edu.tr/hukuk/dergiler/dergimiz-15-ozel/1-ishukuku/15-devrimulucan.pdf>, s.369-38.
- UNIFEM (2010), The Facts: Violence against Women and Millennium Development Goals. Erişim

Tarihi: 26.06.2015 http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/EVAW_FactSheet_KM_2010EN.pdf

WHO (2013), Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence. Erişim Tarihi: 26.06.2015 http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf?

ÜLKER, Gülsen (2014), “Cinsiyet Eşitliği Sağlanmadıkça Şiddeti Önemek Mümkün Olmayacak!”, Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılık Tebliğler (Ed. Adem Sözüer), Bursa: Adalet Yayınevi. “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önleneğine Dair Yasa”, <http://www.kadinininsanhaklari.org/kadinin-insan-haklari/yasalardaki-haklarimiz/siddet-goren-kadin-ne-yapabilir/6284-sayili-ailenin-korunmasi-ve-kadina-yonelik-siddetin-onlenmesine-dair-yasa/>, Erişim Tarihi: 28.03.2015.